

ПРОГРАМА
ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА КУБРАТ
2021 – 2027 Г.

Програмата е приета с решение № 169
от протокол № 14 от заседание на Общински съвет - Кубрат,
проведено на 22.12.2020 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

ВЪВЕДЕНИЕ.....	1
I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА	2
1. ФИЗИКО – ГЕОГРАФСКА И ТЕРИТОРИАЛНО АДМИНИСТРАТИВНА ХАРАКТЕРИСТИКА	2
1.1. Местоположение	2
1.2. Релеф	3
1.3. Климат.....	3
1.4. Почви	4
1.5. Полезни изкопаеми	4
1.6. Кметства и населени места в общината	5
1.7. Статус.....	5
2. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПО КОМПОНЕНТИ	6
2.1. АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ	6
2.2. ВОДИ	9
2.2.1 ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ. ХАРАКТЕРИСТИКА	9
2.2.2 ПОДЗЕМНИ ВОДИ. ХАРАКТЕРИСТИКА.....	11
2.2.3 ИЗТОЧНИЦИ НА ЕМИСИИ	12
2.2.4 Пречиствателна станция за отпадъчни води /ПСОВ/	13
2.2.5 Водоснабдяване на населените места	13
2.3. ОТПАДЪЦИ	14
2.4. ПОЧВИ	21
2.5. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЧУВСТВИТЕЛНИ ЕКОСИСТЕМИ	22
2.5.1 ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ	23
2.5.2 ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ	30
2.5.3 ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ.....	40
2.6. ШУМ	92
2.7. ЗЕЛЕНИ ПЛОЩИ В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА	93
2.8. РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА И ВЛИЯНИЕ ОТ НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ.....	95

2.9. УСЛУГИ СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА- КАЧЕСТВО НА УСЛУГИТЕ И СТАТУТ НА ФИРМИТЕ ОСИГУРЯВАЩИ СЪОТВЕТНАТА ДЕЙНОСТ	96
2.9.1 Третиране на отпадъци	96
2.9.2 Озеленяване и чистота в населените места	98
2.9.3 Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води	99
2.9.4 Транспорт	100
2.9.5 Газоснабдяване	100
3. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОБЩИНАТА	100
3.1. Управленска характеристика	100
3.2. Икономически фактори	104
3.3. Финансови фактори	107
3.4. Демографска и социално икономическа характеристика	108
II. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT/	109
III. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КУБРАТ	112
IV. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ	112
V. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.	118
VI. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМА	139
ИЗТОЧНИЦИ:	140

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

МОСВ	Министерство на околната среда и водите
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ЗУО	Закон за управление на отпадъци
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
КАВ	Качество на атмосферния въздух
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПДК	Предельно допустими концентрации
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ИУЕЕО	Излезли от употреба електрическо и електронно оборудване
БДДР	Басейнова дирекция „Дунавски район“
РЗИ	Регионална здравна инспекция
НИМХ	Национален институт по метеорология и хидрология

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската Програма за опазване на околната среда (ПООС) се разработва на основание чл.79, ал.1 и ал.2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) като основен документ за осъществяване на политиката в тази област на местно ниво и се приема от Общинския съвет. С програмата се поставят няколко основни цели: използване на природните дадености на територията на общината за развитие на икономическия потенциал, идентифициране и анализиране на проблемите в областта на околната среда на територията на общината, установяване на причините и предприемане на съответните действия за преодоляването им. Програмата следва стъпките на стратегическото планиране, базирано на SWOT анализ.

Програмата е документ, който може периодично да се допълва и актуализира в зависимост от настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други фактори със стратегическо и местно значение.

Цел на община Кубрат: *Да се създадат условия за устойчиво икономическо развитие, като се стимулира предприемачеството и мотивира населението да опазва и развива възможностите на околната среда.*

Подцели на програмата:

С Програмата за опазване на околната среда на Община Кубрат ще се:

- Идентифицират и анализират проблемите в областта на околната среда на територията на Общината, ще се установят причините и ще се предложат решения и действия за тяхното преодоляване;
- Използват природните дадености на Общината за развитие на икономическия ѝ потенциал;
- Прилага устойчиво управление на наличните ресурси;
- Откроят екологичните приоритети в община Кубрат;
- Определят ролята и отговорностите на всички заинтересовани страни за решаването на екологичните проблеми;
- Идентифицират източници за финансиране (бюджет, национални, международни програми и проекти и др.).

I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

Основната цел на анализа е да се установи съществуващото състояние на всички компоненти на околната среда, след като се идентифицират причините за състоянието им и се определят бъдещите тенденции за развитие.

1. ФИЗИКО – ГЕОГРАФСКА И ТЕРИТОРИАЛНО АДМИНИСТРАТИВНА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.1. Местоположение.

Община Кубрат е разположена в Североизточна България, в центъра на Западното Лудогорие и е част от област Разград. Граничи с общините Тутракан, Сливо поле, Русе, Разград, Ветово и Завет.

Град Кубрат и територията на общината са разположени в западната част на източната подобласт на Дунавската хълмиста равнина между планинските вериги на Стара планина и Карпатите. Подобластта се нарича Лудогорие и представлява обширно вълнообразно дълбоко насочено плато. На изток землището на общината граничи с Добруджанското плато, а на юг е оградено с Разградско поповските и Самуилските височини, на запад достига до долината на река Русенски лом.

Град Кубрат е разположен на 43° и 45'' северна ширина и 26° и 30'' източна дължина. Надморската му височина е 235 метра. Землището на общината е нискохълмисто и пластовидно със средна надморска височина 200 метра. Територията на общината е разположена в централната зона на обширно льосово плато, характерно с равнинен релеф, като на места се нарушава от широки заоблени долове.

В геоложко отношение се изгражда изключително от седиментни отложения - комплекс от льосови плочи долнокредитни (баремски) варовици, които се намират обикновено дълбоко под повърхността от 10-12 м до 20-25 м. Разкриват се на повърхността на терена единствено в склоновете на основата на доловете, където на места са разработени кариери на ломен камък.

Льосовите отложения имат повсеместно разпространение, като покриват навсякъде варовиците и оформят съвременния морфоложки облик на района. Представяват макропорести прахови глини без наслоение, образуващи един комплекс от редуващи се льосови хоризонти, погребни глинести почви и дегенерирал льос. Пълният профил на комплекса включва три льосови хоризонта и три пласта погребани червено-кафяви глини, с обща мощност от 10-12 м и в град Кубрат до 20-25 м в северните райони на системата. Цялата територия е покрита с растителна почвена покривка с мощност от 0.80 до 1.50 м.

Бармските варовици, изграждащи основата на терена, са силно окарстени с наличие на големи каверни и пукнатини, в които именно са акумулирани дълбоките подземни води. Над нивото на ерозионния базис каверните са сухи, запълнени с резидуална глина. Льосът в разглежданата

територия притежава подчертано изразени пропадъчни свойства в своите най-горни хоризонти. Пропадъчната величина се движи от няколко сантиметра до 25-30 см, като обхваща пластовете до дълбочина 8 - 10 м. По степен на пропадъчност се отнася към земна основа от I тип. От подчинено значение е влагообразуването, застъпено в наклонените обезлесени склонове на доловете.

В сеизмично отношение територията на общината попада в земетръсен район от VII степен.

Община Кубрат е един от транспортните коридори между Турция и Румъния. Транспортът в общината е единствено шосеен. Има автобусни пътнически връзки с всички населени места в региона, както и с областите Разград, Силистра, Русе и Варна. Градът е транспортен възел, свързан с пътищата от Русе за Завет, Исперих и Шумен, както и от Тутракан за Разград, Попово и Габрово.

През общината минават следните транспортни артерии: път II-49 (Разград - Кубрат - Тутракан), който свързва общината с най-близката железопътна гара Просторно, и с водния транспорт (гр. Тутракан); път II-23 (Дулово - Исперих - Кубрат - Русе), който я свързва с останалите общини.

1.2. Релеф

Релефът на общината е основно хълмист. Прорязан е от размиващи се, стесняващи се и губещи се дълги рътове между речните долини и притоците им в общината.

Най-високата точка на общината е разположена на 290 м. надморска височина (в южната част на Общината), а най-ниската – на 35 м. надморска височина (в северозападната част на Общината).

Според регистъра на свлачищата в България, общината не попада в свлачищни райони.

1.3. Климат

В климатично отношение общината се отнася към Лудогорско-Добруджанската подобласт на умерено-континенталната климатична област, който се характеризира се със студена зима, горещо лято, прохладна пролет и есен. Средно месечната януарска температура е -2.4 °С, средно месечната юлска температура е 20.9 °С, а средногодишната амплитуда достига 23 °С. Във ветровия режим преобладават подчертано западните ветрове със средно месечна скорост от 2.0 м/сек до 2.8 м/сек, а в отделни кратки периоди скоростта достига до 3.2 м/сек. Средната относителна влажност на въздуха варира от 64% през август до 87% през декември. Валежите са от дъжд и сняг. Годишната им сума е от 500 до 600 мм с максимуми през май и юни, а минимумите през януари и февруари. Максималната снежна покривка е през януари от 112 см, а минималната през октомври от 2 см. Сезонното разпределение на валежите е неравномерно.

Средногодишното слънце грее, обусловено от географската ширина, на която се намира Община Кубрат, е относително високо през летните месеци на годината и сравнително по - слабо през пролетните, есенните и зимните месеци. Разполагането на слънчеви колектори на покривите на сградите на по-големите консуматори може да доведе до намаляване на разходите за електроенергия, а енергоспестяващия ефект ще бъде от 10 до 15%.

1.4. Почви

В почвената покривка на Община Кубрат преобладават черноземните почви със своите характерни подтипове: черноземни, средно и силно излужени черноземни. Срещат се и малко ливадни почви и повече горски почви, сиви и тъмно сиви, тежко песъчливи - глинести, развити върху дебела лъскава подложка. Черноземът се характеризира със средно съдържание на хумуса 5-8 %, който постепенно намалява в дълбочина. Мощността на хумусния пласт варира от 40 до 80 см.

Почвено-географското райониране на България е разделено на три почвени зони, включващи общо 7 подзони и пояси, 28 провинции и 63 района. Зоналното райониране отразява хоризонталното изменение на климата и растителността, което определя развитие на почви със сходен кръговрат на веществата, сходен воден, въздушен и хранителен режим. Подзоните са части от зоните, които се характеризират с преобладаването на един зонален почвен тип и отразяват някои особености на климата и релефа. Община Кубрат попада в Севернобългарската лесостепна зона.

Преобладаващият вид почви на територията на общината са: черноземни силно излужени, тъмносиви горски и тежко песъчливо глинести. Почвените условия в Община Кубрат благоприятстват отглеждането на зърнени култури (пшеница, ечемик, царевица), трайни насаждения и зеленчуци, което е и предпоставка за получаване на високи добиви.

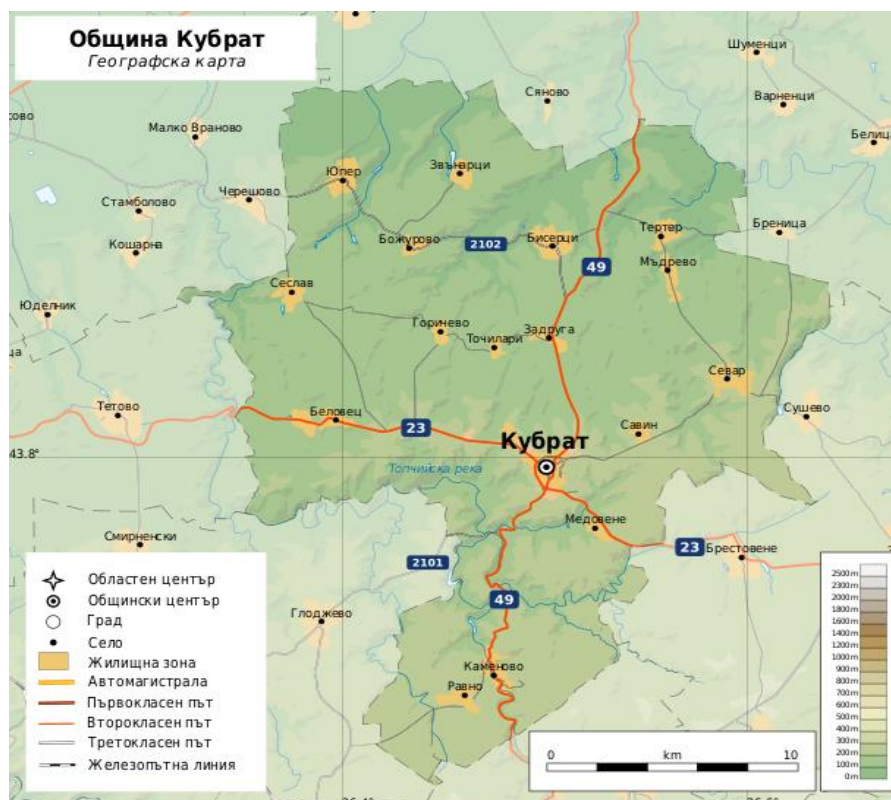
1.5. Полезни изкопаеми

На територията на Община Кубрат липсват рудни и нерудни полезни изкопаеми. Обстоятелството, че теренът се изгражда изключително само от седиментни скали - варовици, мергели и глинени, изключва възможността за наличие на рудни полезни изкопаеми от промишлено значение. За сметка на това цялата територия е изключително богата на ломен камък за високото и хидромелиоративното строителство, за пътни настилки и вародобив.

Запасите практически са неизчерпаеми. От разработените кариери с най-голямо стопанско значение са тези при с. Тертер и с. Каменово. От останалите строителни материали заслужава да се спомене за наличието на кариери за глина.

1.6. Кметства и населени места в общината

На територията на община Кубрат има 17 населени места: един град - общински център Кубрат и 16 села – Беловец, Бисерци, Божурово, Горичево, Задруга, Звънарци, Медовене, Каменово, Мъдрено, Равно, Савин, Севар, Сеслав, Тертер, Точилари и Юпер. Преобладаваща част от населението (60%) живее в селата.

Карта на община Кубрат

1.7. Статус

Община Кубрат също е част от демографските тенденции в страната от последните няколко години, а именно – обезлюдяване и застаряване на населението.

С оглед на текущият брой жители и правейки сравнение с предходни години, се наблюдава сериозен спад на населението на общината.

Към 31.12.2018 г. населението на Община Кубрат е 15 956 души. В гр. Кубрат живеят 6 362 души или 39,87 % от общото население на общината. От тях 3 050 души са мъже, а 3 312 души – жени. В селата живеят 9 594 души или 60,13% от общото население. Оттук може да се направи изводът, че общината е с ясно изразен превес на селското население. Относителният дял на женското население е по-голям от този на мъжете. Към 31.12.2018 г. жените в общината са с 390 повече от мъжете. Наблюдава се значително намаляване броя на населението спрямо предходни години (виж Таблица 1). Като основни причини за това могат да се посочат отрицателният естествен прираст на населението, резултат на ниската раждаемост и високата смъртност и интензивните миграционни процеси, които се наблюдават

през последните години. В основата на всичко това стоят безработицата, ниските доходи и бедността.

Таблица 1.

НАСЕЛЕНИЕ В ОБЩИНА КУБРАТ ЗА ПЕРИОДА 2011 - 2019г.

Община	Година 2011	Година 2012	Година 2013	Година 2014	Година 2015	Година 2016	Година 2017	Година 2018	Година 2019
Кубрат	18095	17803	17494	17243	16963	16643	16297	15 956	15 638

Източник: Национален статистически институт.

От показаното по-горе в таблицата може да се направи заключение, че тенденцията за намаляване на населението на община Кубрат, силно се задълбочава.

2. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПО КОМПОНЕНТИ

2.1 АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ

Общото състояние на атмосферния въздух в Община Кубрат е благоприятно поради липсата на силно развита промишленост. Най-големи източници за замърсяване в общината са автомобилния трафик и комунално-битовите дейности. Появата на неблагоприятни метеорологични условия през зимните и летните сезони като трайни мъгли, безветрие, засушаване, влошават качеството на въздуха през зимния и летния сезон. Качеството на въздуха не се следи от стационарни пунктове към НАСЕМ, но по емпирични наблюдения, както и по официална информация на РИОСВ-Русе за актуалното състояние на въздуха, Община Кубрат не разполага с натоварен въздушен басейн.

Главните източници на замърсяване на атмосферния въздух в Община Кубрат са автомобилният трафик, промишлеността, комунално-битовите дейности, строителството и неорганизираните емисии. Те генерират замърсители като фини прахови частици, серни окиси, въглероден диоксид и метан. Дейностите по отделянето на серен диоксид в атмосферния въздух са свързани с изгарянето на твърди и течни горива, в чието съдържание има сяра. Източниците на въглероден диоксид са изкопаемите горива, които се употребяват в транспорта, промишлеността и производството на топло- и електронергия. През зимния период се наблюдава увеличение на емисиите на серен диоксид. През летния сезон, поради метеорологични условия като засушаване и безветрие, се забелязва повишено количество прахови частици и задържане на неприятни миризми.

Автомобилен трафик

Основен замърсител на атмосферния въздух от автомобилния трафик в Община Кубрат са отработените газове от автомобилите. Мярка за намаляването на този вид замърсител са ежегодните технически прегледи на автомобилите от служба КАТ. Показателите, които се следят са димност, въглероден диоксид, азотни оксиди и въглеводороди.

Община Кубрат е ключов транспортен център за Област Разград. През общинския център преминават второкласни пътища II-49 Разград-Кубрат-Тутракан и II-23 Русе-Кубрат-Исперих. Състоянието на второкласните пътища в община е добро, което предполага и трафикът по тези направления да е най-натоварен. Третокласните и четвъртокласни пътища в общината са с лошо състояние на настилката и по тях не се наблюдава засилен трафик. В районите с интензивно автомобилно движение не е изключено да се отчете повишена или наднормена концентрация на общите замърсители – прах, серен диоксид, азотен диоксид, оловни аерозолни сероводород.

Промишленост

Замърсители на атмосферния въздух в Община Кубрат от промишлеността са предприятията, заети в дървопреработвателната, електротехническата и машиностроителната промишленост.

Главен замърсител от дървопреработвателната промишленост е „Лудогорие-91“ АД – едно от най-развитите дървопреработвателни предприятия в страната, намиращо се на 50 км от гр. Русе. Предприятието изработва мебели главно от букова дървесина. Замърсяванията на въздуха са основно от фини прахови частици.

Замърсяващо предприятие от електротехническата промишленост е „Елпром-Елин“ АД, произвеждащо електроинсталационни изделия на порцеланова и пластмасова основа. Голямото производство, предназначено за българския и външния пазар, предполага замърсяване на въздуха с прахови частици.

От машиностроителната промишленост предприятието с най-голямо производство е „Хан Кубрат“ АД, което произвежда технологични линии за производство на хляб. Замърсяването при това предприятие отново е свързано с отделянето на прахови частици.

Като най-значим замърсител от промишлеността се наблюдава парокотелната инсталация на „Лудогорие-91“ АД, но тя не оказва съществено въздействие върху общото качество на атмосферния въздух в Община Кубрат.

Горивни процеси

Най-големият замърсител от битовата дейност в Община Кубрат е употребата на некачествени горива като мазут, нафта, въглища и брикети през отоплителния сезон. Няма точни данни, които да установят броят на домакинствата, които ползват твърди горива за битово отопление, поради което не могат да бъдат определени точното количество отделени емисии, при изгарянето на твърдите горива.

Населението, което живее в селата в Община Кубрат, предимно се отоплява с твърди горива с ниско качество и високо съдържание на вредни вещества като сяра и пепел. Освен този фактор, за влошаването на качеството на атмосферния въздух способстват и битовите горивни системи с ниска ефективност и параметрите на комините, които не осигуряват необходимото разсейване на емисиите във въздуха, изпуснати от горивните системи. Тези фактори са причина за влошаването на качеството на атмосферния въздух през зимния сезон.

При появата на неблагоприятни метеорологични условия (безветрие, образуване на трайни мъгли) или затруднена дифузия на замърсителите има вероятност за натрупване на големи концентрации на вредни вещества около замърсителите. Това важи най-вече за емисиите на прах и серен диоксид от изгарянето на въглища и емисиите, формирани от изгарянето на дърва.

Замяната на традиционните енергоносители с природен газ води до намаляване на вредните емисии и парникови газове, отделяни от горивните инсталации и до подобряване състоянието на околната среда. Изградената газоразпределителна мрежа в общината допринася за екологичната привлекателност на региона, тъй като чрез използването на природен газ се подобрява качеството на атмосферния въздух (намалява до 2 пъти емисията на въглероден двуокис). Природният газ в промишлеността и бита няма алтернатива и ще позволи да се постигне икономически ефект, да се подобрят санитарно-хигиенните условия на работа и значително да се подобри състоянието на околната среда, като елиминира емисии от серни оксиди, прах и сажди.

Замърсяването с неприятни миризми се осъществява от отглеждането на животни на нерегламентирани локации в границите на населеното място и използването на естествени и изкуствени торове в селскостопанските дейности. Наблюдава се повишаването на замърсяванията от прах и неприятни миризми през летните месеци.

Строителство

Строителните дейности са вид замърсител с прахови и твърди частици на въздуха в Община Кубрат. Наблюдава се спад в сектора на строителството, което се отразява благотворно върху качеството на въздуха и замърсяването му с прахови и твърди частици. Локалното въздействие на строителството не оказва съществено влияние върху състоянието на атмосферния въздух в по-големи мащаби.

Неорганизиран емисии

Изпускането на неорганизиран емисии в атмосферния въздух се отделят от даден вид площадки – товаро-разтоварни, открити складове на прахообразуващи материали, неизправна апаратура и други. Тяхното въздействие е локално и не влияе пряко върху общото състояние на атмосферния въздух в Община Кубрат.

Качеството на атмосферния въздух на територията на Област Разград се следи от две мониторинжни точки на РИОСВ-Русе, включена към Националната мрежа за контрол на качеството на въздуха. Измерванията на атмосферния въздух се правят два пъти годишно. Контролът на атмосферния въздух се отнася за източници на организирани емисии – емисии от моторни превозни средства, производствени предприятия и горивни инсталации за битови нужди.

На територията на Община Кубрат няма разположени стационарни пунктове за контрол на атмосферния въздух – общината не е включена в НАСЕМ. Оценката от направен емпиричен анализ за състоянието на атмосферния въздух, както и от наличните програмни документи за Община Кубрат и Област Разград, показва, че в Община Кубрат атмосферният въздух не е влошено качествено състояние.

2.2. ВОДИ

Управлението на водите в България се извършва на басейнов принцип, съгласно изискванията на Рамковата директива за водите /РДВ/. Територията на община Кубрат попада в Дунавския район за управление на водите, контролирана от съответната басейнова дирекция. Основния документ, който дава насоки за реалното прилагане на Закона за водите, респективно и РДВ е Плана за управление на речните басейни /ПУРБ/.

2.2.1 Повърхностни води. Характеристика

Територията на общината е бедна на повърхностни водни ресурси. На територията на община Кубрат има само една малка река - р. Топчийска, която е в района на с. Каменово.

Таблица 2. Топчийска река

Река	Дължина в км	Номер по ред в България	Площ на водосборния басейн в кв. км	Влива се
Топчийска река	88.6 км	42	659.8 кв. км	В Дунав (десен като суходолие)

Модулът на оттока на повърхностните води е от 0.5 до 1 литър на кв.м. Поръзността на лъсовата покривка и окарстена варовикова основа, заедно със слабия наклон на релефа,

определят липсата на повърхностно течащи води и наличието на суходолия. Малки количества подпочвени води и с твърде непостоянен дебит са акумулирани в най-долните хоризонти на лъсовите отложения. На места в ниските участъци на доловете са каптирани в малки чешми.

Река Топчийска (или Тетовска) е река-суходолие, приток на р. Дунав. Започва от м. Чакмаклък край жп линията Русе - Варна и на около 3000 метра североизточно от гара Разград в околностите на с. Липник (общ. Разград). Тече на север през с. Топчии (общ. Разград), където има красиви скали и след Кубрат се превръща в суходолие. Влива се северно от с. Малко Враново (общ. Сливо поле). Дължина – 88.6 км и водосборна площ – 659.8 кв.км. Епизодично водно течение (особено след Кубрат). Геоложката основа в басейна е преимуществено с кватернерна възраст - лъос и лъосовидни седименти, (варовикови, кремъчни и глинести наслаги). На някои места се разкриват варовици, мергели и пясъчници с долнокредна възраст. Гъстотата на речната мрежа в басейна на реката е много ниска - от под 0.1 до 0.2 км/кв.км. Модулът на речния отток е незначителен - около 0.5 куб.дм/сек/кв.км. Басейнът на реката попада в областта с непостоянен речен отток в страната. Поради това коефициентът на вариация на речния отток C_v е над 0.8, а коефициентът на оттока – 0.05 - 0.1 (от 5 до 10% от валежите се оттичат).

Друга река, на която поречието ѝ минава през община Кубрат е **р. Суха**. Нейната дължина е 126 км и площ на водосборната област от 2404 км².

Водосборната област на р. Суха заема по-голямата част от Централна Добруджа. Тя събира водите си от района на селата Мировци–Новопазарско, Вълчи дол– Провадийско, Крумово – Варненско и др. Това е най-дългата река в Добруджа – 126 км. Речната ѝ мрежа е асиметрична. Левите ѝ притоци са къси със сравнително най-голям наклон, десните са дълги с добре оформени речни долини. Сега в коритото на реката има постоянен отток само в горното течение. Високите части, от които извира, са богати на подземни води и от тях се създава траен изворен отток, но само във високата част на леглото, където наклонът е по-голям. В подолната част, в зависимост от валежите, през годината образувалият се повърхностен отток постепенно се попива и изчезва по-близо или по далеч от своето начало, а останалата част от реката остава суха до устието. Леглото на р. Суха е осеяно с много понори, в които тя загубва своя отток още в горната си част. Средният наклон на реката до българо-румънската граница е 1,7‰.

Реките Топчийска и р.Суха не са включени в програмата за мониторинг на повърхностни води. Взето е под внимание, че поставянето на мониторингови пунктове се определя след оценката на натоварването, натиска и въздействието от антропогенна дейност върху определен водосбор.

Изградени са 12 общински микроязовира и изравнители, намиращи се в селата Звънарци, Юпер, Божурово, Бисерци, Тертер, Савин и Севар. От общо 30 водоема на територията на Община Кубрат 16 са сухи.

Водните площи отдадени на концесия на територията на Община Кубрат са общо седем – шест микроязовира и един язовир. Те са разположени в следните населени места: язовир „Каменово“ в с. Каменово; микроязовир „Каменово“ с. Каменово; микроязовири „Божурово - 1“ и „Божурово – 2“ в с. Божурово; микроязовир „Мръсен гьол“ в с. Бисерци; микроязовир в с. Звънарци; микроязовир в с. Юпер.

2.2.2 Подземни води. Характеристика

Подземните води имат важна роля както за формиране на природната среда, така и са необходим воден ресурс за задоволяване на потребностите на човека и на икономиката като цяло. Подземните води в района се съдържат в плиоценските отложения, които обхващат северната част на Северобългарското издигане (Русе – Силистра), като образуват отделни басейни. В северния склон на издигането, в района от Русе до Силистра, подземните води са формирани в понт, дак и левант. Левантът тук е представен от органогенни варовици. Водоносни са варовиците и пясъците, като понта, дака и леванта са формирали общ водоносен хоризонт с мощност до 40 м.

Територията на община Кубрат засяга 1 подземно водно тяло, с код **BG1G00000N1035** -/Порови води в Неогена - район Русе – Силистра/, е с добро техническо състояние.

Оценката на екологичното състояние се извършва чрез система за класификация, която разграничава 5 класа (много добро, добро, умерено, лошо и много лошо), съпоставими с нормативните. Физико-химичните елементи за качество се прилагат при разграничаване на трите класа – Максимален екологичен потенциал, добър и умерен екологичен потенциал. Поради липса на Национална класификационна система за екологичен потенциал по отделни типове и категории водни тела, както за биологичните така и за поддържащите елементи на качество, като допълнителен елемент е взета измерената стойност на електропроводимостта. По експертна оценка при стойност на електропроводимостта над 200 $\mu\text{S}/\text{cm}$ телата се определят като тела в не добър екологичен потенциал.

В акцентираните „Значими проблеми при управление на водите 2016-2021 г.“ басейнова дирекция Дунавски район в Приложение 4.3.1, е определена риск оценката на подземните водни тела, както следва: за Порови води в Неогена - район Русе - Силистра с код BG1G00000N1035, оценка на риска - „в риск“, вид източник на замърсяване „дифузни“.

Код на подземно водно тяло	% от разкритата площ на ПВТ, кв.км	Разкрита част на водното тяло, кв.м.	Натиск от дифузни източници на замърсяване				Потенциално въздействие в/у ПВТ, като % от разкритата площ на ПВТ
			Селско стопанство	Мини Хвостохранилища	Подземни богатства, брой	Други, брой	
BG1G00000N1035	1675	97	1383	4			83

Таблица 3. Натиск на дифузни източници на замърсяване

2.2.3 Източници на емисии

• Липсата на канализации

Голям процент от малките населени места на територията на областите Русе, Разград и Силистра са без канализация, както и с частично изградена канализационна мрежа. Възможни емитирани замърсявания от този вид натиск към подземните води са повишените концентрации на амоний, нитрати и фосфати.

В населените места, в частност 16-те села съществува риск от емисии, поради липсата на канализации в някои от тях. На територията на Община Кубрат (в гр. Кубрат) функционира пречиствателна станция с механично и биологично стъпало за пречистване на отпадъчните води. 93% от населените места, в това число и селата, са без изградена канализационна мрежа.

Предназначението на канализационната система е да приема отпадъчните, дъждовните и подземни води от населените места и да ги отвежда извън техните предели до съответните приемници или пречиствателни станция. Има важно значение за благоустрояването на населените места, осигурявайки здравно-хигиенните условия на населението.

Изграждането на канализационната инфраструктура гарантира 100% включване на всички домакинства, обществени и търговски обекти в канализационната мрежа. ПСОВ позволява да се обнови и модернизира съществуващото механично пречистване. Изградено е биологично стъпало за третиране на отпадъчните води.

Подмяната на водопроводната мрежа по трасето на канализационна инфраструктура намалява загубата на питейна вода с 35% и многобройните разкопавания за отстраняване на аварии. Осигурява се екологосъобразно отвеждане, пречистване и заустване на битовите отпадъчни води, което подобрява качеството на живот на жителите и гостите на град Кубрат. Създава се благоприятна инвестиционна и бизнес среда, която повишава стандарта на живот на населението на Община Кубрат.

• От Земеделие

Голяма част от площите на територията, контролирана от РИОСВ - Русе са заети от обработваеми земи. Интензивното земеделие включва използването на азот и фосфор съдържащи торове, необходими за развитието на културите. При обилни валежи, чрез инфилтрация през почвения слой, се повишават концентрациите на нитрати, нитрити и фосфати в подземните води.

2.2.4. Пречиствателна станция за отпадъчни води /ПСОВ/

На територията на Община Кубрат функционира една пречиствателна станция за отпадни води (ПСОВ), която е въведена в експлоатация през 2005 год. и от тогава функционира с механично стъпало. След реконструкцията и през 2015 год., тя вече функционира с биологично стъпало. ПСОВ пречиства водите на гр. Кубрат. Годишното количество пречистени води възлиза на 400 000 м³. Отпадните води се заустват в сухо дере – суходолие на река Царацар, водоприемник II-ра категория, разположено в поречието на Добруджански реки.

Община Кубрат е титуляр на разрешително № 13750009/20.02.2019 г. за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води в повърхностни води за обект: Канализационна система и ПСОВ на гр. Кубрат. ПСОВ е въведена в редовна експлоатация и е финализирана процедурата по предаването и на ВиК оператор. Територията на гр. Кубрат от 01.01.2019 г. се обслужва от оператора на ВиК услуги „Водоснабдяване -Дунав“ ЕООД гр. Разград.

2.2.5 Водоснабдяване на населените места

Населените места в общината се водоснабдяват от общо 11 водовземни съоръжения – 10 дълбоки сондажа и един шахтов кладенец. Оборудвани са и се използват като резервни още три дълбоки сондажа. Питейното водоснабдяване на населените места в Община Кубрат се осъществява изцяло от подземни водоизточници. Потенциалът на подземните водоизточници е достатъчен за покриване на питейните, битовите и други нужди на населението.

Според направените изследвания, 98,4 % от водата, която се доставя на потребителите е с добри питейни качества. Изолиран случай в общината е откритата наднормена концентрация на нитрати в шахтовия кладенец на с. Юпер.

Присъединяване към Асоциацията по ВиК. Община Кубрат е приета в Асоциацията по ВиК на обособената територия, обслужвана от Водоснабдяване – Дунав ЕООД, гр. Разград с решение №2 от Общо събрание № АВиК – Рз-045/03.10.2016 г.(До започване на действията по стопанисване, поддържане и експлоатация на ВиК системите и съоръженията и предоставянето на водоснабдителни и канализационни услуги на потребителите на Община Кубрат от „Водоснабдяване – Дунав“ ЕООД, гр. Разград, същите продължават да се извършват от действащия ВиК „Меден кладенец“ ЕООД, гр. Кубрат).

През 2019 г. Община Кубрат се присъединява към „Водоснабдяване Дунав“ – гр. Разград. Действията по стопанисване, поддържане и експлоатация на ВиК системите и съоръженията, както и предоставянето на ВиК услуги на потребителите от община Кубрат, се извършва от оператора „Водоснабдяване Дунав“ ЕООД.

Проблем на водоснабдителната инфраструктура в Община Кубрат са големите загуби на вода по водопрееносната мрежа (между 42% и 47% от общото количество вода), поради нейната амортизация. Съоръженията по довеждащите водопроводи се намират в лошо състояние и е необходимо цялостното им обновяване. Тръбопроводите са изтекъл амортизационен срок, в голяма степен корозирали, което е причина за чести аварии и големи загуби на вода. Честите аварии и недостатъчното поддържане на санитарно-охранителните зони влошават качеството на питейните води. Проблем е и регулирането на налягането на водата в населените места с население под 2 000 жители.

2.3. ОТПАДЪЦИ

2.3.1 Съществуващо състояние

Община Кубрат изпълнява *Програма за управление на отпадъци за периода 2016-2020 г.*, приета от Общински съвет - Кубрат с Решение № 126 по Протокол № 14 / 30.08.2016 г. на Общински съвет – Кубрат.

Програмата за управление на отпадъците на община Кубрат за периода 2016-2020 г. е разработена съгласно изискванията на чл.52, ал.1 от Закона за управление на отпадъците и е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда на община Кубрат за периода 2016-2020 г., в съответствие с чл. 52, ал. 2 от ЗУО.

През периода на действие на Програмата са изготвяни ежегодни отчети за изпълнението ѝ, които са представяни пред Общински съвет – Кубрат и разглеждани и приемани на негови заседания.

Основният нормативен акт в областта на управлението на отпадъците на общинско ниво е *Наредба № 6 за управление на отпадъците на територията на община Кубрат*, с която са създадени необходимите условия за прилагане на националното законодателство в тази област на местно ниво.

2.3.2 Смесени битови отпадъци

С Решение № 415 от 22.05.2018 г. на Общински съвет-Кубрат е създадено Общинско предприятие „Чистота” гр. Кубрат със седалище и адрес на управление гр. Кубрат, ул. „Княз Борис I” №1 и предмет на дейност събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до инсталации и съоръжения за третирането им.

Общинско предприятие „Чистота” гр. Кубрат с Решение № 38 от 29.01.2020 г. на Общински съвет-Кубрат е преобразувано на Общинско предприятие „Чистота и БКС” гр. Кубрат с предмет на дейност събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до инсталации и съоръжения за третирането им, дейности по почистване на уличните платна, площади, алеи, паркови и други територии от населените места, предназначени за обществено ползване, включително снегопочистване, дейности по озеленяване и благоустрояване и комунални дейности.

Събирането и извозването на битовите отпадъци се извършва по график от Общинско Предприятие „Чистота и БКС” гр. Кубрат и Заповед на кмета на община Кубрат, с която ежегодно до 31 октомври се определят границите на районите, в които се извършва тази дейност, както и честотата на сметоизвозване. Всички домакинства в общината изхвърлят битовите си отпадъци в контейнери тип „Бобър“ с обем – 1,1 м³.

Дейностите свързани със сметосъбирането, сметоизвозването и поддръжката на съдовете за отпадъци се финансират чрез таксата за битови отпадъци, съгласно приеманата ежегодно План-сметка.

Събирането на битовите отпадъци се извършва с 2 броя специализирани сметоизвозващи автомобили МЕРЦЕДЕС. Честотата на сметосъбиране и сметоизвозване за територията на град Кубрат е един път седмично, а за 16-те населени места от територията на община Кубрат е три пъти месечно.

Транспортирането на битовите отпадъци от град Кубрат и от съставните села на територията на община Кубрат се извършва на Регионалното депо за неопасни отпадъци в гр. Разград.

Местоположение на депото - община Разград, поземлен имот № 61710.19.277 в местността „Олян Бурлуг” в землището на гр. Разград. Площадката на депото е разположена на около 8 км североизточно от населеното място. Собственик и оператор на депото е Община Разград.

В следващата таблица са представени данни за депонираните отпадъци в регионалното депо през периода 2017 – 2019 г. от община Кубрат:

Таблица 4. Количества депонирани отпадъци в Регионалното депо, 2017-2019г.

Община	Година		
	2017	2018	2019
Депонирани отпадъци от община Кубрат (тона):	4908,22	3874,52	4355,61

2.3.3 Закриване и рекултивация на общинското депо за отпадъци

Депото е разположено в местност „Кошарите“ в землището на гр. Кубрат – на югозапад от регулацията на града на около 1,1 км по въздушна линия.

Техническата рекултивация на депото е приключила през м. ноември 2013 г. Биологичната рекултивация на депото е извършено през 2014 и 2015 г. и включва минерално торене, засяване на подходящи за условията тревни смеси и отгледни мероприятия – подхранване с амониева селитра и косене.

През 2015 г. биологичната рекултивация на депото е завършена и през 2018 г. и комисия назначена от кмета на общината по Наредба № 26 от 22.10.1996 г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт е приела и изготвила протокол за биологична рекултивация: „Рекултивация на съществуващо общинско депо в Община Кубрат“.

Реализиран е проект „Рекултивация на съществуващо общинско депо в Община Кубрат“. Мониторинга на общинското депо за отпадъци се осъществяват в съответствие с плана за контрол и мониторинг, съгласно Приложение 3 на *Наредба № 6 от 27 август 2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.*

При констатиране на нови терени замърсени с отпадъци, общинската администрация и кметовете по населени места предприемат необходимите мерки за ликвидиране на замърсяването.

2.3.4 Системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки

С оглед ограничаване на количеството на рециклируемите отпадъци, постъпващи на депа и съобразно изискванията на ЗУО и Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки, община Кубрат е сключила договор за изграждане и обслужване на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки с Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки „Екопак България“ АД, притежаваща Решение № ООп-ОО-3-03/13.11.2017 г. и Решение № ООп-ОО-3-04/18.10.2018 г., издадени от Министъра на околната среда и водите. Договорът е сключен на 27.02.2019 г. за срок до 2 /две / години.

Организацията по оползотворяване „Екопак България“ АД е разработила „Програма за развиване на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки в цветни контейнери на територията на Община Кубрат за 2019-2021 г. “, която е приета с Решение №573 от Протокол №54/24.04.2019 г. на Обс – Кубрат.

Местата за разполагане на съдовете за разделно събиране са определени съвместно от участниците в системата- Община Кубрат, „Екопак България“ АД и съответния подизпълнител, съобразявайки се с изискванията на чл. 25 от Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки. Разпределението на пластмасовите сини, жълти и зелени контейнери тип „Иглу“ по населени места е следното:

- За град Кубрат – 17 точки, включващи 51 съда по 1500 литра;
- За село Беловец - 5 точки, включващи 15 съда по 1500 литра;
- За село Севар – 4 точки, включващи 12 съда по 1500 литра;
- За село Бисерци – 3 точки, включващи 9 съда по 1500 литра;

Трицветни контейнери тип „Иглу“: 29 точки или общо 87 контейнера.

Син – за хартия и картон, Жълт – за метал и пластмаса, Зелен – за стъкло.

Техника за обслужване на системата за разделно събиране.

С функционирането на системата за разделно събиране в Община Кубрат и подобряване на нейната ефективност „Екопак България“ АД, съвместно с подизпълнителите си целят да се намали потока на смесени битови отпадъци.

Чрез отделянето и предаването за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, „Екопак България“ АД и своите подизпълнители подпомага изпълнението на целите на Общината, залегнали в чл.31, ал.1, т.1 от ЗУО и §15 от предходните и заключителни разпоредби на ЗУО, както и изпълнението на задължението на кмета на общината за осигуряване на разделното събиране на отпадъци по реда на чл.19, ал.3, т.6 от ЗУО.

Системата за разделно събиране се обслужва със специализирана техника с изсипващ механизъм оборудван с хидрокран за контейнерите тип „Иглу“.

Камионите са снабдени със сменяеми табели, указващи вида отпадъци и цвета на обслужваните контейнери по установения график. Допълнително на обслужващата техника е монтирана GPS система за проследяване на маршрута за обслужване на контейнерите и контрол по спазване на график.

Честота на обслужване на контейнерите.

- за сини контейнери –един път месечно;
- за жълти контейнери –един път месечно;
- за зелени контейнери –един път на всеки шест месеца;

Площадка за предварително третиране на разделно събраните отпадъци.

Предварителното третиране на разделно събраните отпадъци от опаковки се извършва на специална площадка за събиране, сепариране, балиране и временно съхранение на събраните отпадъци от опаковки, която е изградена на територията на град Русе.

Съхраняването на балираните хартиени и пластмасови отпадъци се извършва в закрити складове при спазване на нормативните изисквания.

След извършване на процесите по сортиране и балиране, материалите се транспортират до рециклиращи заводи.

2.3.5. Разделно събиране на други масово разпространени отпадъци

На 13.10.2020 г. между ООп и Община Кубрат е сключен договор за сътрудничество за разделно събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА). Договорът за сътрудничество за разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) е действащ до 23.04.2023 г. Системите за разделно събиране са изградени в сътрудничество със съответните организации по оползотворяване: „Трансинс батери“ ООД и „Трансинс технорециклираща компания“ ООД.

Чл. 10 от Наредбата за изискванията за третиране на излезлите от употреба гуми (НИТИУГ) предвижда, че лицата, които пускат на пазара гуми, са длъжни да осигурят възможност за приемане на излезли от употреба гуми (ИУГ) в местата на продажбата и на смяната им без крайните потребители да дължат заплащане.

Съгласно Наредба №6 за управление на отпадъците на територията на община Кубрат, собствениците на ИУМПС са длъжни да ги предават на площадки за събиране и временно съхраняване или центрове за разкомплектоване. В случай, че ИУМПС се намира върху имот държавна или общинска собственост собственикът му е длъжен да го предаде на площадка за временно съхранение или в център за разкомплектоване на ИУМПС. ИУМПС могат да се съхраняват от собствениците им на поземлени имоти тяхна собственост до предаването им.

Дружества, притежаващи разрешения и извършващи събиране на определени МРО на площадки на територията на общината са:

- ЕТ „Кристал-П-92-Пламен Добрев“- гр. Тутракан и „Бон Фер“ ЕООД – гр. Русе

2.3.6 Ход на дейностите по въвеждане на регионален подход за управление на битовите отпадъци

На 15.08.2016 г. на основание чл.24 от Закона за управление на отпадъците, се създава „Регионално сдружение за управление на отпадъците за регион Разград“. Членове на регионалното сдружение могат да бъдат само общини (Разград, Лозница, Исперих, Завет, Кубрат, Самуил и Цар Калоян), като една община може да участва само в едно регионално сдружение.

Съществуващото Регионално депо има 2 въведени в експлоатация клетки от 2009г., като при проектирането им е предвидено да се експлоатират около 10-години.

Въз основа на направени изчисления към 01.01.2020г., се очаква втората половина на 2021г., депото да запълни капацитета си.

Това обстоятелство налага спешно да се приеме решение за изграждане на трета клетка към регионалното депо, като финансирането на строежа е допустимо да се извърши от внесените от общините отчисления по чл.64 от ЗУО по сметка на РИОСВ-Русе.

2.3.7 Участие на обществеността

Участието на обществеността в цялостния процес на промени в сектора за управление на отпадъците има голямо значение. Населението е основен участник в процеса на управление на отпадъците, защото то е постоянен техен генератор и поради това трябва да бъде информирано за въздействието върху околната среда, причинено от депонирането на отпадъци, както и за възможностите и отговорностите относно предотвратяването и оползотворяването на отпадъците.

Като основен участник в генерирането на отпадъци, обществото е осъзнало необходимостта от предприемане на действия за отстраняване на нанесените от него щети.

Изградената от гражданите визия на общината “Община Кубрат – привлекателно място с развито селско и горско стопанство, екологично чиста природа и запазено културно-историческо наследство, създаващи благоприятни условия за устойчиво икономическо развитие и интелигентен растеж, трудова и социална реализация и висок жизнен стандарт и приоритет на своите жители“ е в съответствие с желанията и действията им.

ИЗВОДИ:

Изводите и приоритетите по цялостното управление на отпадъците са представени детайлно в Програма за управление на отпадъците на община Кубрат за периода 2021 – 2027 г.

Основни приоритети за подобряване дейностите по управление на отпадъците в община Кубрат:

- Като най-важен приоритет може да се изведе изграждането на Регионалните съоръжения за третиране на битовите отпадъци в Регион Разград.
- Поетапно редуциране на количествата на биоразградимите отпадъци от общото количество депонирани отпадъци.
- Въвеждане на разделно събиране и третиране на зелените отпадъци.
- Насърчаване на домашното компостиране.
- Редуциране на депонираните рециклируеми отпадъци чрез предварително сепариране.
- Провеждане на информационни и разяснителни кампании за задълженията и отговорностите на физическите и юридическите лица по отношение на генерираните отпадъци.
- Засилване прилагането на контрола върху неконтролираното изхвърляне и неконтролираното изгаряне на отпадъци.
- Прилагане на ефективни санкции и наказания, в случай на неспазване на изискванията, с цел постигане на съответствие със законодателството.
- Осигуряване на достатъчен, подходящо квалифициран и мотивиран персонал в общинската администрация.
- Осигуряване на достатъчни и подходящи технически ресурси (оборудване и др.)

2.4. ПОЧВИ

За областите Русе, Разград и Силистра, на територията на РИОСВ–Русе, са определени 33 пункта за наблюдение състоянието на почвите. Целта на мониторинговата система е да обхване по-големи територии от почвените различия, намиращи се на територията на страната. Няма данни от изследвания за замърсяване на почвите в района на общината над допустимата концентрация.

Засоляването на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на водноразтворимите соли и/или обменен натрий в почвите в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал.

Вкисляването на почвите се извършва главно под въздействие на природни и антропогенни фактори. Източник на повишена киселинност в почвата при естествени условия са главно органичните киселини, образуващи се при разлагане на растителните остатъци и просмукващи се с атмосферната влага в почвата. Почвата се вкислява по-интензивно, когато с реколтата се изнасят значителни количества Са и Mg и не се връщат обратно в почвата.

При извършените анализи до момента не са регистрирани наличия на тежки метали над ПДК, както засоляване и вкисляване на почвите. Това се дължи на воденето от земеделските кооперации и арендатори на добри земеделски практики, правилна употреба на пестициди и торове и сеитбооборот.

След 1990 г. в резултат на забрани и ограничаване на употребата на пестициди в община Кубрат са натрупани известни количества негодни за употреба фитофармацевтични препарати и препарати за растителна защита, които се класифицират в категорията “опасни отпадъци”. През пролетта на 2001 г. с отпусната безвъзмездна помощ от Националния фонд за опазване на околната среда (НФООС) са събрани, преупаковани и предадени за съхранение в частния склад в с. Бисерци 24 796 кг твърди и 1 522 литра течни негодни за употреба пестициди. През 2004 г. и 2005 г. те са поставени за постоянно съхранение в 24 бр. контейнери „Б-Б куб“, а складовите помещения и прилежащите им площи са санирани. С това на практика са ликвидирани опасните отпадъци от негодни за употреба пестициди на територията на Община Кубрат.

На територията на РИОСВ - Русе са регистрирани 34 склада за съхранение на излезли от употреба препарати за растителна защита.

При извършените проверки през 2019 г. не са констатирани нарушения. В резултат на контролната дейност и дадените преписания не е установено замърсяване и увреждане на почвата.

Община Кубрат е богата на плодородни земи. По данни на Института по почвознание „Пушкаров“, секция Ерозия, районът на Кубрат е засегнат от силна водна ерозия – IV, V и VI степен. Типът ерозия е водна площна, като са засегнати 1345.611 ха, основно ниви. Загубите почвен слой възлизат на 14378.621 тона годишно.

Неблагоприятно значение за почвите има и развитието на ветровата ерозия, което налага стриктно изпълнение на лесоустройствените проекти. Община Кубрат е засегната от водна и ветрова ерозия над средното за страната.

ИЗВОДИ: Не се извършва периодичен контрол за състоянието на почвите. Необходимо е извършване на такъв, поради естеството на района, поради използваните торове и препарати за подхранване на почвата от земеделските. Общото състояние на почвите в общината е добро. Основната задача е да се съхрани почвеното плодородие и да се запазят земите от замърсяване с пестициди, торове и други замърсители. Необходимо е периодично да се информират земеделските стопани за прилагане на екологичните изисквания относно земеделските практики.

Препоръчва се: Да не се допуска палене на стърнищата и други растителни отпадъци по земеделските земи. Да се предприемат мерки срещу ерозията, която е засегнала територията на общината.

2.5. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЧУВСТВИТЕЛНИ ЕКОСИСТЕМИ

Натура 2000 е общеевропейска мрежа, съставена от защитени зони, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

Местата, попадащи в екологичната мрежа се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за местообитанията) и Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците).

Основните изисквания на двете директиви са отразени в българското законодателство чрез Закона за биологичното разнообразие, съгласно който в страната се обявяват защитени зони като част от Националната екологична мрежа (НЕМ). Територията на Област Разград, в която се намира община Кубрат е контролирана от РИОСВ – Русе.

2.5.1. ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ

Според Регистъра на защитените територии и защитените зони в България и по Информационната система за защитени зони от екологична мрежа Натура 2000, защитените зони в община Кубрат са:

1) Лудогорие¹ - защитена зона по директивата за местообитанията, с код в регистъра: BG0000168. Предметът и целите на опазване на тази зона са определени съгласно чл. 8, ал. 1, т.2 на Закона за биологичното разнообразие.

Документи за обявяване: Решение на МС № 611 от 16.10.2007 г., бр. 85/2007 г. на Държавен вестник.

Местоположение: Област Разград, Община Кубрат, Населено място: гр. Кубрат, с.Беловец, с. Каменово, с. Медовене, с. Равно, с. Сеслав.

Попада на територията на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): гр. Русе - "Придунавски булевард" № 20, п.к. 26.

Цели на опазване на защитена зона Лудогорие BG0000168:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;

---

¹ Сайт на МОСВ, Информационна система за защитени зони от екологична мрежа Натура 2000. Конкретен линк: <http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0000168&siteType=HabitatDirective>

- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Предмет на опазване на защитена зона Лудогорие BG0000168:

Природни местообитания:

6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от Alyso-Sedion albi - Rupicolous calcareous or basophilic grasslands of the Alyso-Sedion albi

6210 * Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик - Festuco-Brometalia (*важни местообитания на орхидеи) - Semi-natural dry grasslands and scrubland facies on calcareous substrates (Festuco Brometalia) (*important orchid sites)

6250 * Панонски лъсови степни тревни съобщества - Pannonic loess steppic grasslands

8310 Неблагоустроени пещери - Caves not open to the public

9180 * Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове - Tilio-Acerion forest of slopes, screes and ravines

91G0 *Панонски гори с Quercus petraea и Carpinus betulus - Pannonic woods with Quercus petraea and Carpinus betulus

91H0 * Панонски гори с Quercus pubescens- Pannonian woods with Quercus pubescens

91I0 * Евро-сибирски степни гори с Quercus spp. - Euro-Siberian steppic woods with Quercus spp.

91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори - Pannonian-Balkan turkey oak-sessile oak forests

91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа - Moesian silver lime woods

Забележка: Отбелязаните със звездичка представляват приоритетно местообитание или вид от Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора.

Бозайници:

- Barbastella barbastellus

Широкоух прилеп;

- Canis lupus

* Европейски вълк;

- Lutra lutra

Видра;

- Mesocricetus newtoni

Добруджански (среден) хомяк;

- Miniopterus schreibersi

Дългокрил прилеп;

- *Myotis bechsteini*
Дългоух нощник;
- *Myotis blythii*
Остроух нощник;
- *Myotis capaccinii*
Дългопръст нощник;
- *Myotis emarginatus*
Трицветен нощник;
- *Myotis myotis*
Голям нощник;
- *Rhinolophus blasii*
Средиземноморски подковонос;
- *Rhinolophus euryale*
Южен подковонос;
- *Rhinolophus ferrumequinum*
Голям подковонос;
- *Rhinolophus hipposideros*
Малък подковонос;
- *Rhinolophus mehelyi*
Подковонос на Мехели;
- *Spermophilus citellus*
Лалугер;
- *Vormela peregusna*
Пъстър пор.

Забележка: Отбелязаното със звездичка представлява приоритетно местообитание или вид от Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора.

Земноводни и влечуги:

- *Bombina bombina*
Червенокоремна бумка;
- *Elaphe quatuorlineata*
Ивичест смок;
- *Emys orbicularis*
Обикновена блатна костенурка;
- *Testudo graeca*
Шипобедрена костенурка;
- *Testudo hermanni*
Шипоопашата костенурка;
- *Triturus dobrogicus*
Добруджански тритон;
- *Triturus karelinii*
Голям гребенест тритон.

Безгръбначни:

- Хидриас

Hypodryas maturna;

- **Callimorpha quadripunctaria*;
- *Lycaena dispar*

Лицена;

- *Bolbelasmus unicornis*;
- *Cerambyx cerdo*

Обикновен сечко;

- *Lucanus cervus*

Бръмбар рогащ;

- *Morimus funereus*

Буков сечко;

- *Rosalia alpina*

* Алпийска розалия.

Забележка: Отбелязаното със звездичка представлява приоритетно местообитание или вид от Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора.

2) Лудогорие² - защитена зона по директивата за птиците, с код в регистъра на защитените територии и защитените зони: BG0002062.

Документи за обявяване: Заповед № РД-837 от 17.11.2008 г., бр. 11/2009 г. на Държавен вестник.

Документи за промяна: Промяна в режима на дейностите със Заповед № РД-79 от 28.01.2013 г., бр. 10/2013 г. на Държавен вестник.

Местоположение: Област Разград, Община Кубрат, Населено място: гр. Кубрат, с.Беловец, с. Каменово, с. Медовене, с. Равно, с. Сеслав.

Попада на територията на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) гр. Русе - "Придунавски булевард" № 20, п.к. 26.

Цели на обявяване:

1. Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
2. Възстановяване на местообитанията на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

---

² Сайт на МОСВ, Информационна система за защитени зони от екологична мрежа Натура 2000. Конкретен линк: <http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0002062&siteType=BirdsDirective>

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Червен ангъч (*Tadorna ferruginea*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Бухал (*Bubo bubo*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бъбрица (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Черногуш гмурец (*Podiceps nigricollis*), Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Керкенец*) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Воден дърдавец (*Rallus aquaticus*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Късокрил кюкавец (*Actitis hypoleucos*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

Режим на дейности:

1. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
2. Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
3. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади.
4. Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство;
5. Забранява се косенето на ливадите от периферията към центъра с бързодвижеща се техника и преди 15 юли.

3) Лудогорие – Боблата³ - защитена зона по директивата за местообитанията, с код в регистъра: BG0000171.

Документи за обявяване: Решение на МС № 122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 г. на Държавен вестник.

Местоположение: Област: Разград, Община: Кубрат, Населено място: гр. Кубрат, с.Бисерци, с. Задруга, с. Мъдрево, с. Савин, с. Севар, с. Тертер.

Попада на територията на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) гр. Русе - "Придунавски булевард" № 20, п.к. 26.

---

³ Сайт на МОСВ, Информационна система за защитени зони от екологична мрежа Натура 2000. Конкретен линк: <http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0000171&siteType=HabitatDirective>

Природни местообитания:

- Природно местообитание 6110 - Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от Alysso-Sedion albi - Rupicolous calcareous or basophilic grasslands of the Alysso-Sedion albi
- Природно местообитание 6210 - Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик - Festuco-Brometalia (*важни местообитания на орхидеи) - Semi-natural dry grasslands and scrubland facies on calcareous substrates (Festuco Brometalia) (*important orchid sites)
- Природно местообитание 6250 - Панонски лъсови степни тревни съобщества - Pannonic loess steppic grasslands
- Природно местообитание 8210 - Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове
- Природно местообитание 8310- Неблагоустроени пещери - Caves not open to the public
- Природно местообитание 9180 - Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове - Tilio-Acerion forest of slopes, screes and ravines
- Природно местообитание 91G0 - Панонски гори с Quercus petraea и Carpinus betulus - Pannonic woods with Quercus petraea and Carpinus betulus
- Природно местообитание 91H0 - Панонски гори с Quercus pubescens- Pannonian woods with Quercus pubescens
- Природно местообитание 91I0 - Евро-сибирски степни гори с Quercus spp. - Euro-Siberian steppic woods with Quercus spp.
- Природно местообитание 91M0 - Балкано-панонски церово-горунови гори - Pannonian-Balkan turkey oak-sessile oak forests
- Природно местообитание 91Z0 - Мизийски гори от сребролистна липа - Moesian silver lime wood

Безгръбначни:

- Алпийска розалия (R. alpina)
- Алпийска розалия (R. alpina)
- Бръмбар рогач (L. cervus)
- Бръмбар рогач (L. cervus)

- Буков сечко (M. funereus)
- Буков сечко (M. funereus)
- Обикновен сечко (C. cerdo)
- Обикновен сечко (C. cerdo)
- Хидриас (E. maturna)
- Хидриас (E. maturna)

Риб:

- Обикновен щипок (C. taenia)
- Обикновен щипок (C. taenia)

Земноводни и влечуги:

- Голям гребенест тритон (T. karelinii)
- Голям гребенест тритон (T. karelinii)
- Добруджански тритон (T. dobrogicus)
- Добруджански тритон (T. dobrogicus)
- Жълтокоремна бумка (B. variegata)
- Об. блатна костенурка (E. orbicularis)
- Об. блатна костенурка (E. orbicularis)
- Смок (E. sauromates)
- Смок (E. sauromates)
- Червенокоремна бумка (B. bombina)
- Шипобедрена костенурка (T. graeca)
- Шипобедрена костенурка (T. graeca)
- Шипоопашата костенурка (T. hermanni)
- Шипоопашата костенурка (T. hermanni)

Бозайници, без прилепи:

- Вълк (C. lupus)
- Вълк (C. lupus)
- Добруджански хомяк (M. newtoni)
- Добруджански хомяк (M. newtoni)
- Лалугер (S. citellus)
- Лалугер (S. citellus)
- Пъстър пор (V. peregusna)
- Пъстър пор (V. peregusna)

Прилепи:

- Дългокрил прилеп (M. schreibersii)
- Дългопръст нощник (M. capaccinii)
- Дългоух нощник (M. bechsteinii)
- Остроух нощник (M. blythii)
- Южен подковонос (Rh. euryale)

2.5.2. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

Според Регистъра на защитените територии и защитените зони в България, защитените територии в община Кубрат са:

- 1) **Мющерека⁴** - категория: защитена местност с площ 4.99 хектара; код в регистъра на защитените територии и защитените зони в България: **401**.

Местността е гориста, с преобладаващо участие на цер. На отделни места дърветата са по-редки и са се образували горски поляни, където в първата половина на май божурът масово цъфти с ярки и привлекателни цветове.⁵

Местоположение: Област: Разград, Община: Кубрат, Населено място: с. Беловец. Защитена територия Мющерека се припокрива със защитена зона по директивата за птиците Лудогорие.

Попада на територията на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) гр. Русе - "Придунавски булевард" № 20, п.к. 26. Попада също на територията на Регионална дирекция по горите (РДГ) Русе, ДГС Сеслав.

Документи за обявяване: Заповед № РД-1187 от 19.04.1976 г., бр. 44/1976 г. на Държавен вестник.

Документи за промяна:

1. Прекатегоризация със Заповед № РД-1195 от 24.09.2003 г., бр. 91/2003 г. на Държавен вестник.
2. Промяна в площта - актуализация със Заповед № РД-2 от 05.01.2009 г., бр. 15/2009 г. на Държавен вестник.

Цели на обявяване:

1. Опазване на естествено находище на червен божур (*Paeonia peregrina* Mill.)

Режим на дейности:

1. Забранява се сеченето, кастренето и повреждането на дърветата, а също и изкореняване на всякакви растения
2. Забранява се пашата на добитък през всяко време
3. Забранява се преследването на диви животни, птици и техните малки и разваляне на гнездата или леговищата им
4. Забранява се разкриване на кариери за всякакви инертни и други материали, повреждането или изменението на естествения облик на местността, включително и на водните течения
5. Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин, сталактитите, сталагмити и други скални образувания в пещерите
6. Забранява се воденето на голи и интензивни главни сечи
8. Разрешава се извеждането на санитарна сеч и отсичането на престарели и с влошени декоративни качества дървета.

---

⁴ Сайт на ИАОС, Регистър на защитените територии и защитените зони в България. Конкретен линк: http://eea.government.bg/zpo/bg/area.jsp?NEM_Partition=1&categoryID=6&areaID=401

⁵ Сайт на РИОСВ Русе. Конкретен линк: <http://www.riosv-ruse.org/zashtiteni-teritorii/informatziya-za-zt-na-teritoriyata-na-riosv/27-zashtiteni-mestnosti/632-zashtitena-mestnost-nahodishte-na-cherven-bozhur.html>

2) Находище на турска леска - категория: защитена местност с площ 5.77 хектара; код в регистъра на защитените територии и защитените зони в България: **407**

Местоположение: Област: Разград, Община: Кубрат, Населено място: с. Задруга

Попада на територията на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) гр. Русе - "Придунавски булевард" № 20, п.к. 26. Попада също на територията на Регионална дирекция по горите (РДГ) Русе, ДГС Сеслав.

Местността представлява горска площ, в която между другите дървета има и турска леска. Обектът е защитен с цел да бъде запазена от унищожаване турската леска, която на другите места в района се среща рядко и само в единични екземпляри.⁶

Документи за обявяване за защитена местност:

Заповед № РД-656 от 13.09.1979 г., бр. 79/1979 г. на Държавен вестник.

Документи за промяна:

1. Прекатегоризация със Заповед № РД-1201 от 24.09.2003 г., бр. 91/2003 г. на Държавен вестник.
2. Промяна в площта - актуализация със Заповед № РД-543 от 12.07.2007 г., бр. 68/2007 г. на Държавен вестник.

Цели на обявяване:

1. Опазване на естествено находище на турска леска (*Corylus colurna* L.).

Режим на дейности:

1. Забранява се кастренето и повреждането на дърветата.
2. Забранява се късането или изкореняването на растенията.
3. Забранява се пашата на домашни животни.
4. Забранява се безпокоенето на дивите животни и вземането на техните малки или яйцата им, както и разрушаване на гнездата или леговищата им.
5. Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се повреждат или изменят както естествения облик на местността, така и на водния и режим.
6. Забранява се извеждането на сечи, освен ландшафтни, след съгласуване със съответната районна инспекция за опазване на природната среда.
7. Забранява се всякакво строителство, освен в случаите когато такова е предвидено в устройствения проект на защитената местност.

3) Поречието на река Топчийско дере⁷ - категория: природна забележителност с площ 72.0 хектара; код в регистъра на защитените територии и защитените зони в България: **262**.

Местоположение: Област: Разград, Община: Кубрат, Населено място: с. Каменово; Област: Разград, Община: Разград, Населено място: с. Побит камък, с. Топчии; Природната

---

⁶ Сайт на РИОСВ Русе. Конкретен линк: <http://www.riosv-ruse.org/zashtiteni-teritorii/informatziya-za-zt-na-teritoriyata-na-riosv/27-zashtiteni-mestnosti/632-zashtitena-mestnost-nahodishte-na-cherven-bozhur.html>

⁷ Сайт на ИАОС, Регистър на защитените територии и защитените зони в България. Конкретен линк: http://eea.government.bg/zpo/bg/area.jsp?NEM_Partition=1&categoryID=3&areaID=262

забележителност Топчийско дере се припокрива със природна забележителност: ЮЧ ПЕЩЕРА.

Попада на територията на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): гр. Русе - "Придунавски булевард" № 20, п.к. 26. Попада също на територията на Регионална дирекция по горите (РДГ) Русе: ДГС Разград.

Документи за обявяване:

Заповед № 1187 от 19.04.1976 г., бр. 44/1976 г. на Държавен вестник.

Цели на обявяване:

1. Опазване на скални и пещерни образувания и др.

Режим на дейности:

1. Забранява се да се сечат, кастрят и повреждат дърветата, както и да се късат или изкореняват всякакви растения.
2. Забранява се пашата на какъвто и да е добитък и през всяко време.
3. Забранява се да се преследването на дивите животни, птиците и техните малки и развалянето на гнездата и леговищата им.
4. Забранява се да се разкриват кариери за камъни, пясък и пръст, с което се провежда и изменя естествения облик на местността и включително водните течения.
5. Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин, сталактити, сталагмити и други скални образувания в пещерите.
6. Забранява се извеждането на интензивни и голи главни сечи.
7. Забранява се всякакво строителство.
8. Разрешава се воденето на санитарна сеч и изваждане престарелите дървета с влошени декоративни качества.

4) Юперска кория⁸ - категория: защитена местност с площ 23.03 хектара; код в регистъра на защитените територии и защитените зони в България: **403**.

Местоположение: Област: Област: Разград, Община: Кубрат, Населено място: с.Юпер.

Попада на територията на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) гр. Русе - "Придунавски булевард" № 20, п.к. 26. Попада също на територията на Регионална дирекция по горите (РДГ) Русе, ДГС Сеслав.

---

⁸ Сайт на ИАОС, Регистър на защитените територии и защитените зони в България. Конкретен линк: http://eea.government.bg/zpo/bg/area.jsp?NEM_Partition=1&categoryID=6&areaID=403

Юперската кория е останка от някогашната Делиорманска гора и представлява група вековни дървета от космат дъб на възраст над 170 години. Създадена е с цел да се запази от унищожаване косматия дъб, който в миналото е бил подложен на масова сеч и днес от него се срещат единични екземпляри. Тук в условията на дренирани повърхностни води и удебелена льосова покривка, както и умерено-континенталния климат се създава много добра среда за нормален растеж и развитие на този дървесен вид.⁹

Документи за обявяване за защитена местност:

Заповед № РД-3702 от 29.12.1972 г., бр. 13/1973 г. на Държавен вестник.

Документи за промяна:

1. Прекатегоризация със Заповед № РД-1197 от 24.09.2003 г., бр. 91/2003 г. на Държавен вестник.
2. Промяна в площта - актуализация със Заповед № РД-550 от 12.07.2007 г., бр. 68/2007 г. на Държавен вестник.
3. Промяна в площта - намаляване със Заповед № РД-702 от 03.10.2011 г., бр. 89/2011 г. на Държавен вестник.

Цели на обявяване:

1. Опазване на вековна гора от цер (*Quercus pubescens* Willd).

Режим на дейности:

1. Забранява се да се сечат, кастрят и повреждат дърветата, както и да се късат или изкореняват всякакви растения.
2. Забранява се да се допуска пашата на каквито и да е добитък през всяко време.

---

⁹ Сайт на РИОСВ Русе. Конкретен линк: <http://www.riosv-ruse.org/zashtiteni-teritorii/informatziya-za-zt-na-teritoriyata-na-riosv/27-zashtiteni-mestnosti/638-zashtitena-mestnost-yuperska-koriya.html>

3. Забранява се да се преследват дивите животни и техните малки или да се развалят гнездата или леговищата на същите.
4. Забранява да се разкриват на кариери за камък, пясък или пръст, с което се поврежда и изменя естествения облик на местността, включително и на водните течения.
5. Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин, сталактитите, сталагмити и други скални образувания в пещерите.
6. Забранява се воденето на голи и интензивни главни сечи.
7. Разрешава се извеждането на санитарна сеч и отсичането на престарели и с влошени декоративни качества дървета.

5) **„БОЖУРИТЕ”** - красива природна местност, където ежегодно през пролетта се провеждат част от културните прояви на общината.

6) **„СКАЛНИ ВЕНЦИ”** – местността се намира в село Каменово.

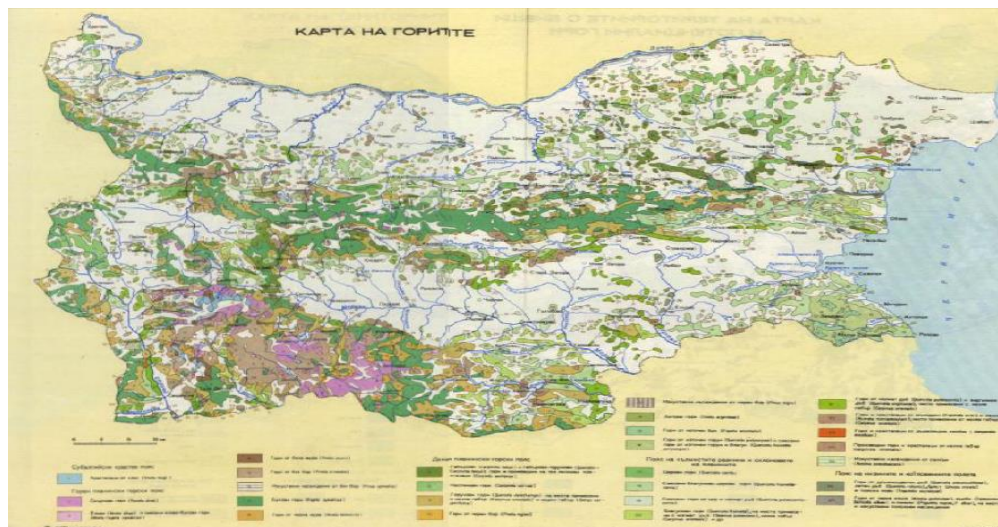
На територията на общината е поставено под защита на закона едно вековно дърво в гр. Кубрат.

Природните забележителности не са туристически обект. Има само организирана посещаемост от ученици от общината и при организирани мероприятия.

Законът за лечебните растения (ЗЛР), подзаконовите нормативни документи –Наредби и Заповеди към него на МОСВ уреждат опазването и регулират ползването на редица лечебни, редки и застрашени растения за добиване на билки както изкупуване и търговия с тях. В тази връзка, задължение на община Кубрат е и опазването на богатото за района биоразнообразие.

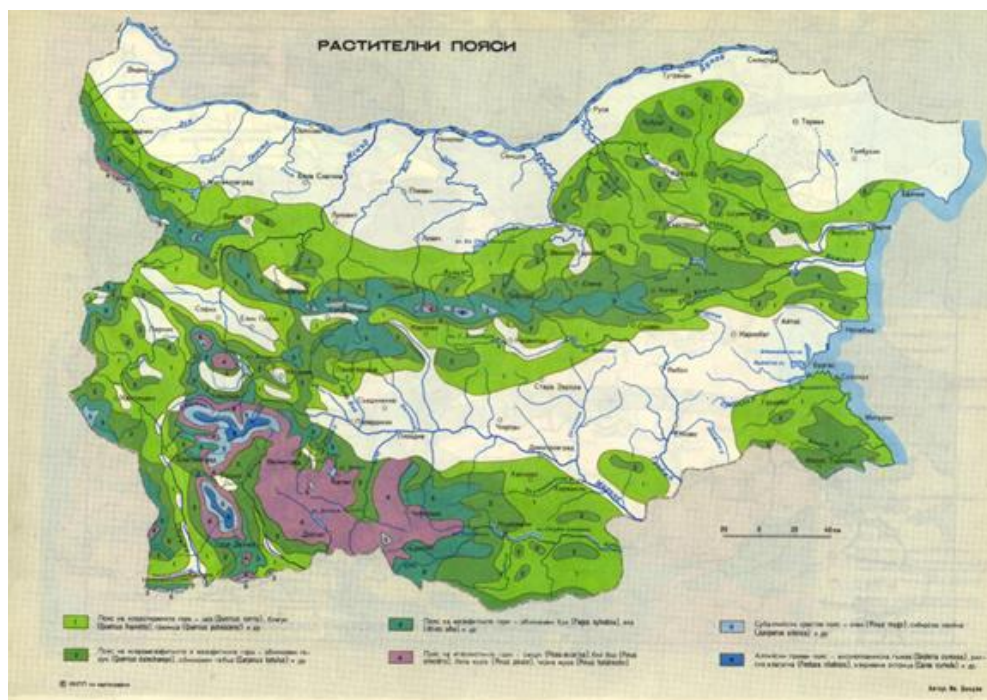
Горски територии

Общата площ от общинските горски територии е 93957 дка или 21 % от общата територия на общината.

Фигура 10. Карта на горите

Горските територии са изградени от съобщества на различни видове габърво - горунови гори, смесени гори от цер, граница, вергилиев дъб, планински ясен, мъждрян, полски бряст, сребролистна липа, орех и др., ограничени участъци от иглолистни – бор, смърч, ела и др.

Фигура 11. Карта с обозначените растителни пояси

Най-често срещаните дървесни видове са липата и церът. Тези дървета се срещат повсеместно и заемат съответно 28,0% и 27,7 % от залесената площ на района.

В землището на гр. Кубрат има обявено едно вековно дърво: зимен дъб, горун.

Със Заповед №РД-649/10.08.2020 г. на Министъра на околната среда и водите са заличени 2 вековни дървета-летен и зимен дъб /възраст 300 години, обиколка на ствола при височина 1.30 м - 2.6 м./, попадащи в териториалния обхват на РИОСВ-Русе :

- Вековно дърво от вида **дъб** (*Quercus spp.*), намиращо се в землището на град Кубрат, обявено със Заповед №1027/01.12.1982 г. на Комитета за опазване на природната среда при Министерски съвет (обн. ДВ, бр.101/1982 г.). Вековното дърво е заведено в Държавния регистър на защитените природни обекти под №1431.

- Вековно дърво от вида зимен **дъб** (*Quercus petraea*), намиращо се в землището на град Кубрат, обявено със Заповед №1027/01.12.1982 г. на Комитета за опазване на природната

среда при Министерски съвет (обн. ДВ, бр.101/1982 г.). Вековното дърво е заведено в Държавния регистър на защитените природни обекти под №1431.

Фауна

Установени са 194 вида птици, от които 54 гнездящи на територията на общината и над 30 вида бозайници и др.

Фигура 12. Животински свят

От защитените животни на територията на общината има следните видове:
насекоми - бръмбари (гъсеничар и бронзов бегач).

Земноводни

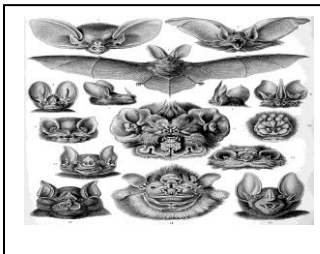
Кафявата крастава жаба (*Bufo bufo*, L., 1758) наричана също „Голяма крастава жаба“ е едро земноводно срещащо се и в България. На дължина достига 18 cm като женските са много по-едри от мъжките. Оцветена е в тъмнокафяво до тъмнозелено и е покрита с характерните за рода Крастави жаби (*Bufo*) "брадавици".

змии - змия пясъчница (турска боа)
птици - синя гарга и керкenez

Керкenezът (*Falco tinnunculus*) наричан още и черношипаветрушка е птица от семейство Соколови, срещаща се и в България. Размаха на крилете му е около 75 cm. Има изявен полов диморфизъм, мъжкия е със сива глава и ръждиви изпъстрени с тъмни петънца криле, а женската еднообразно кафеникава изпъстрена с по-тъмни петънца.

Бозайници - прилепи (малък подковоносен прилеп, голям подковоносен прилеп, дългокрил прилеп, кафяво прилепче и голям нощник), таралеж, степен пор (*Mustela eversmanni*) и златка (*Martes martes*)

Прилепите (*Chiroptera*) са разред дребни животни от клас Бозайници (*Mammalia*). Характерно за тях е, че предните им крайници са прераснали в крила. Прилепите са единствените бозайници, които могат да летят активно, макар че някои други видове са способни да планират на ограничено разстояние.

Флора

По отношение на флората съществуват над 500 вида растения.

Фигура 13. Растителен свят

В горските екосистеми преобладават горун, благуи (*Quercus Frainetto* Ten), мизийски бук, цър, които формират смесени фитоцинози. Съпътстващите асоциации са габър, дъб, липа и др. От иглолистната растителност преобладава бял и черен бор - нови насаждения. Има също нови орехови насаждения.

2.5.3. Лечебни растения

По смисъла на Закона за лечебните растения (обн. ДВ бр. 96 от 1 декември 2017г.) това са растения, които могат да бъдат използвани за получаване на билки.

На територията на общината има естествено местообитаване на растителност, за която се прилагат разпоредбите на Закона за лечебните растения. Преобладаваща е широколистната растителност от ясен полски (*Fraxinus oxycarpa* Willd), ясен планински (*Fraxineta excelsioris*), бряст (*Ulmus minor* Mill), Габър (*Carpinus betulus* L), Липа бяла (*Tilia tomentosa* Moench), Мъждрян (*Fraxinus ornis* L.), Смордлика (*Continus coggugria* Scop.) и др. Пълна и точна справка за естествените находищата и количество на лечебните растения на територията на Община Кубрат има в Държавно лесничейство - Кубрат.

Най-често срещаните се видове лечебни растения, със значителни находища на територията на общината, са:

Божурът (*Raeonia*) е род двуседелни растения. Повечето видове са многогодишни тревисти растения с височина 0.5-1.5м., но някои са дървесни и представляват храсти с височина до 2-3м. В България се срещат три вида: *Raeonia mascula* (розов божур).

Raeonia peregrina (червен божур) и *Raeonia tenuifolia*. Божурът е лечебно растение, което притежава противоконвулсивни свойства, засилва тонуса на гладката мускулатура, усилва съсирването на кръвта. Поради тези му свойства се прилага главно като помощно средство при лекуване на епилепсия, изхвърляне на камъни от бъбреците прлекуване на хемороиди. Видът е поставен под специален режим, съгласно чл.10 от ЗЛР и неговото опазване и ползване е регламентирано с ежегодна заповед на Министъра на околната среда и водите.

Великденче – многогодишно окосмено тревисто растение. На територията на общината се среща крайпоточно, полско и пълзящо великденче. Билката действа успокоително на възпалената лигавица на дихателните пътища, оказва дезинфекционно действие върху пикочните пътища.

Глухарче - многогодишно тревисто растение със силно скъсено стебло и добре развит вретеновиден корен. Среща се на масиви предимно в селскостопанските площи. В местността „Янката” – Кубрат, землищата на Точилари, Задруга – местностите „Ашлама кулак”, „Сухата гора” и „Парче кору” по покрайнините на горите, разпръснати на площ 40 -50 дка. Основното лечебно действие

Основното лечебно действие е подобряване функциите на черния дроб. Освен това билката притежава жлъчогонно, пикочогонно и противоглистно действие и възбужда апетита.

Зайча сянка – *Asparagus officinalis* L. Видът е включен в Приложение № 4 на ЗБР / Закона за биологичното разнообразие / и съгласно чл. 41, ал. 1 от ЗБР подлежи на регулярно ползване.

Многогодишно тревисто растение с многобройни тънки изправени във върхната част разклонени стъбла, които достигат 40 – 250 см височина. Среща се във всички горски масиви на петна предимно в широколистните дъбови, липови и ясенови насаждения във всички землища на общината.

Зайчатата сянка действа пичогонно, забавя сърдечната дейност, потиска обмяната на веществата, разширява кръвоносните съдове и понижава кръвното налягане. Прилага се при застой на течности в организма, сърдечни смущения, болести на далака и черния дроб.

Снежно кокиче – *Galanthus Nivalis*. Включен е в Приложение № 3 на ЗБР и не е предмет на масово събиране, съгласно забраните на чл. 40 от същият закон.

Многогодишно луковично растение. Среща се на петна в землището на гр. Кубрат в местностите „Еникьоската поляна”, „Мандрата”, „Коджа канара” и „Канара Орман” на масиви с приблизителна площ 20 – 30 дка в землището на с. Горичево, местността „Ковънлъкова” и „Голямата гора”, както и в землището на с. Медовене, местностите „Биволарника”, „Малката парада” и „Ангеловата локва”, землището на с.Беловец, местностите „Коджа орман”, „Бяла орман” и Чукур орман”.

Коприва – тревисто двудомно, многогодишно растение с право четириръбесто стъбло, високо до 2 м и пълзящ разклонен корен.

Билката действа противоревматично, кръвоспиращо. Прилага се при болести на ставите (ревматизъм, артрит), мускулни болки, изтощение след боледуване.

Среща се на масиви, навсякъде из всички землища на общината, в местностите „Карагюрлюк”, „Арабаджи гьол”, „Мандрата”, „Янката” и е с приблизителна площ 20-30 дка. Преобладава и в селскостопанските площи на селата Задруга, Точилари, Горичево, Бисерци, Звънарци, Божурово и Юпер. Запасите от растението са големи и в добро състояние.

Мащерка – *Thymus sp. Diversae*

Многогодишно тревисто растение с пълзящо стъбло, от което се изправят по няколко изправени или пълзящи голи или окосмени клончета. В местността на общината се среща дългостъблена мащерка във всички землища на населените места, предимно около пътища по поляни и ливади. Среща се на масиви с приблизителна площ от около 10 – 15 дка. Билката действа отхрачващо, болко - и нервоуспокоително, газогонно и дезинфекционно.

Глог (*Crataegus*) е род покритосеменни растения от семейство Розови (*Rosaceae*).

Дрян (*Cornus*) е род растения от семейство Дрянови (*Cornaceae*).

Къпина (*Rubus fruticosus*) представлява храстовидно растение, принадлежащо към семейство Розоцветни (*Rosaceae*).

Леска (*Corylus*) е род покритосеменни растения от семейство Брезови (*Betulaceae*).

Липа

Отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато е налице трайна тенденция за намаляване или има опасност от появяването на такава. РИОСВ - Русе контролира спазването на специалния режим, опазване на находищата и ползването на лечебните растения, както и лицата, които събират лечебни растения или генетичен материал по отношение на вида и количеството, начините и средствата за събиране. Кметът на общината контролира ползването на лечебните растения в земите, водите и водните обекти - общинска собственост в поземления фонд и в населените места.

Необходимо е общината да определи видовете лечебни растения на територията си, както и количествените и качествените им характеристики и да разработи правила за устойчивото им ползване и опазване на ресурсите.

Лечебни растения са липовите дървета, за които е издадена Заповед №263/23.04.2020 г. във връзка с опазването им от чупене, кастрене и рязане на клони на територията на общината. При констатирани нарушения, служители на РУ МВР – гр. Кубрат и длъжностни лица при община Кубрат издават актове и наказателни постановления. През 2020г. Община Кубрат не е издавала позволителни за ползване на лечебни растения. Не са постъпили и заявления за издаване на удостоверения за култивирано отглеждане на лечебни растения.

В общинския горски фонд не са установени незаконни сечища. Добивът на дървесина се извършва от „Кубратска гора“ ЕООД с необходимите документи, съгласно Закона за горите. Общинските горски територии са около 10 хил.ха, от които 90 % - широколистни дървесни видове. Горския фонд е в добро фитосанитрано състояние. През последните 2-3 години не са установени болести и нападения от вредители.

Опазването на природните местообитания и видовете в Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000 изисква активното участие на обществото. В основата на това участие са устойчивото икономическо развитие, разумното ползване на природните ресурси в защитените зони от мрежата, възпитаването в екологично мислене и популяризирането на значението на екологичната мрежа за бъдещето ни съществуване като част от системата на живота на Земята.

Раздел Лечебни растения“ (ЛР) е разработен на основание чл. 50, т.3 и чл.55 от Закона за лечебните растения (ЗЛР), обн. ДВ бр. 29 от 7 Април 2000 г., с посл. изм. ДВ. бр.96 от 1 декември 2017 г. и във връзка с разпоредбите на Наредба №2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, обн. ДВ бр.14 от 29 февруари 2004 г.

Нашата страна е богата на лечебни растения. Поради своето географско положение и климатични особености България е една от страните в Европа с най-голяма концентрация на лечебни ароматни и вкусови растения. Тук са съсредоточени находища от голям брой видове /около 3 600 на брой/ и форми с високо съдържание на ценни биологично активни вещества. От тях се употребяват около 600 вида лечебни растения, като 300 вида се събират ежегодно у нас. Благодарение на разнообразните климатични и почвени условия нашите билки съдържат висок процент биологично активни вещества.

Те са богати на разнообразни химични съединения като алкалоиди, гликозиди, полизахариди, дъбилни вещества, етерични масла, витамини, микроелементи и други химични съставки, които макар и в малки количества, изпълняват важна роля за развитието на растителния организъм, за хората и животните. Въздействието на всяко растение се дължи на сложен комплекс от съставки. Днес вече разполагаме с достатъчно данни, които по неоспорим начин показват, че действието на лечебното растение не се покрива с действието на тази негова съставка, която се приема, че определя биологичната му активност. Ефектите на беладоната, на растението зим-зелен, на кестена, жълтия кантарион, чесъна, чая, кафето и т.н. в редица отношения се различават от лечебните ефекти на изолираните от тях биологично активни химично чисти вещества, съответно атропин, винкамин, есцин, хиперицин, полисулфиди, кофеин. Ефектът на лечебни растения, които съдържат по няколко биологично активни вещества, също по правило не представлява алгебрична сума от ефектите на тези вещества. Причините за различията в цялостните ефекти на лечебните растения върху човешкия организъм от ефектите на техните активни съставки са твърде многообразни.

През различните епохи от развитието на човечеството формите и методите за използване на билките са били различни. Така е и днес. При ползването на лечебните растения в естествените им находища, същите трябва да се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност.

Освен правилното подбиране на момента, в който трябва да се събират лечебните растения, от изключително значение за запазване на тяхната активност е начинът на сушенето и по-нататъшното им съхраняване. При неправилно сушене (изискванията при различните растителни видове са различни) може напълно да се загуби лечебното им действие. Причините за това в едни случаи могат да бъдат ензимни процеси, в резултат на които се стига до разрушаване на активните вещества, а в други случаи – загубата на лесно летливи активни вещества (например етеричните масла и т.н.). Но има и растения, които получават фармакологична активност само след настъпването на определени изменения в съдържащи се в тях съединения. Това става също в резултат на ензимни процеси и условия за протичането

им трябва да се създадат след събирането на растенията. В тези случаи се използват други подходи за консервиране на растенията.

И при най-добро консервиране и по-нататъшно съхраняване на лечебните растения с течение на времето тяхната активност отслабва. Затова за всяка дрога трябва да се знае за какъв период от време след приготвянето ѝ тя е годна за употреба.

Народната медицина и билколечението в Р.България се оценяват като едно от най-големите богатства на нашия народ, което е свързано с живота и борбите му през вековете.

В 2.5.3., „Лечебни растения” са описани местоположенията на естествените находища на лечебни растения на територията на общината, контрола по издаване на разрешителни за ползване на лечебни растения и приоритетните мерки за опазване на екосистемите, включващи лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване и опазване на ресурсите в общината.

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА

Община Кубрат заема източната част на Дунавската хълмиста равнина, Лудогорието. Понастоящем селищната система се състои от 17 населени места – 1 град (Кубрат) и 16 села (Беловец, Бисерци, Божурово, Горичево, Задруга, Звънарци, Каменово, Медовене, Мъдрево, Равно, Савин, Севар, Сеслав, Тертер, Точилари и Юпер) с население 15 956 души към 31.12.2018 г. по данни на НСИ.

Град Кубрат (до 1934 год. Балбунар) е в Разградска област. Намира се на 35 км северно от Разград. Наречен на името на прабългарския хан Кубрат. Утвърден е с постановление № 77 на МС от 5.XII.1977 год. като център на селищната система, а от 1987 год. с Указ № 2704 (обн. ДВ бр.67/1987 год.). Транспортен възел, в града се пресичат маршрутните автолинии за Разград, Русе, Тутракан, Силистра и Добрич.

ГЕОГРАФСКО ПОЛОЖЕНИЕ

Община Кубрат се намира между 23° 43' 30'' и 26° 01' 30'' източна дължина и 42° 58' 55'' и 43° 12' 44'' северна ширина в Североизточна България. Територията ѝ заема площ от 470 кв.км, а територията на гр. Кубрат е 116,117 ха и се намира на 235 метра надморска височина. Отстои на 35 км от областния център гр. Разград и на 52 км от Русе, на 34 км от Тутракан и на 33 км от Исперих.

На запад Община Кубрат граничи с община Ветово (област Русе) и с община Русе, на изток – с община Завет (област Разград); на север граничи с общини Тутракан (област Силистра) и Сливо поле (област Русе) и на юг – с община Разград (област Разград).

ФИЗИКО-ГЕОГРАФСКА И ИСТОРИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Разположена в източната част на Дунавската хълмиста равнина, в Лудогорието. Хълмист релеф. В района има покрит карст. Умерено континентален климат - средно годишно валежи 591 мм, с максимум през юни (83 мм) и минимум през февруари (31 мм). Снежната покривка се задържа за около 105 дни.

Главно силно излужени и оподзолени черноземи и тъмносиви горски почви. Отглеждат се зърнени (хлебни и фуражни) култури, захарно цвекло, слънчоглед, боб, дини, добре е развито животновъдството (говеда, овце, птици). Край Кубрат също така е фазановъдното стопанство „Сеслав“, където се отглежда монголския и корейския фазан.

ГЕОМОРФОЛОЖКА И ТОПОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Град Кубрат и територията на общината са разположени в западната половина на средната, платовидна част на Лудогорието, между планинските вериги на Стара планина и Карпатите. На изток землището на общината граничи с Добруджанското плато, а на юг е оградено с Разградско-поповските и Самуиловските височини, на запад достига долината на река Русенски Лом.

Територията на общината е разположена в централната зона на обширно лъсово плато, характерно общо взето с равнинен релеф, като на места се нарушава от широки заоблени долове.

В геоложко отношение се изгражда изключително от седиментни отложения – комплекс от лъсови плочи долнокредитни (баремски) варовици. Последните изграждат основата на района и се намират обикновено дълбоко под повърхността от 10-12 м до 20-25 м. Разкриват се на повърхността на терена единствено в склоновете на основата на доловете, където на места са разработени кариери на ломен камък.

Лъсовите отложения имат повсеместно разпространение, като покриват навсякъде варовиците и оформят съвременния морфоложки облик на района. Представяват макропорести прахови глини без наслоение, образуващи един комплекс от редуващи се лъсови хоризонти, погребни глинести почви и дегенерирал лъос. Пълният профил на комплекса включва три лъсови хоризонта и три пласта погребани червено-кафяви глини, с обща мощност от 10-12 м и в град Кубрат до 20-25 м. Цялата територия е покрита с растителна почвена покривка с мощност от 0.80 до 1.50 м.

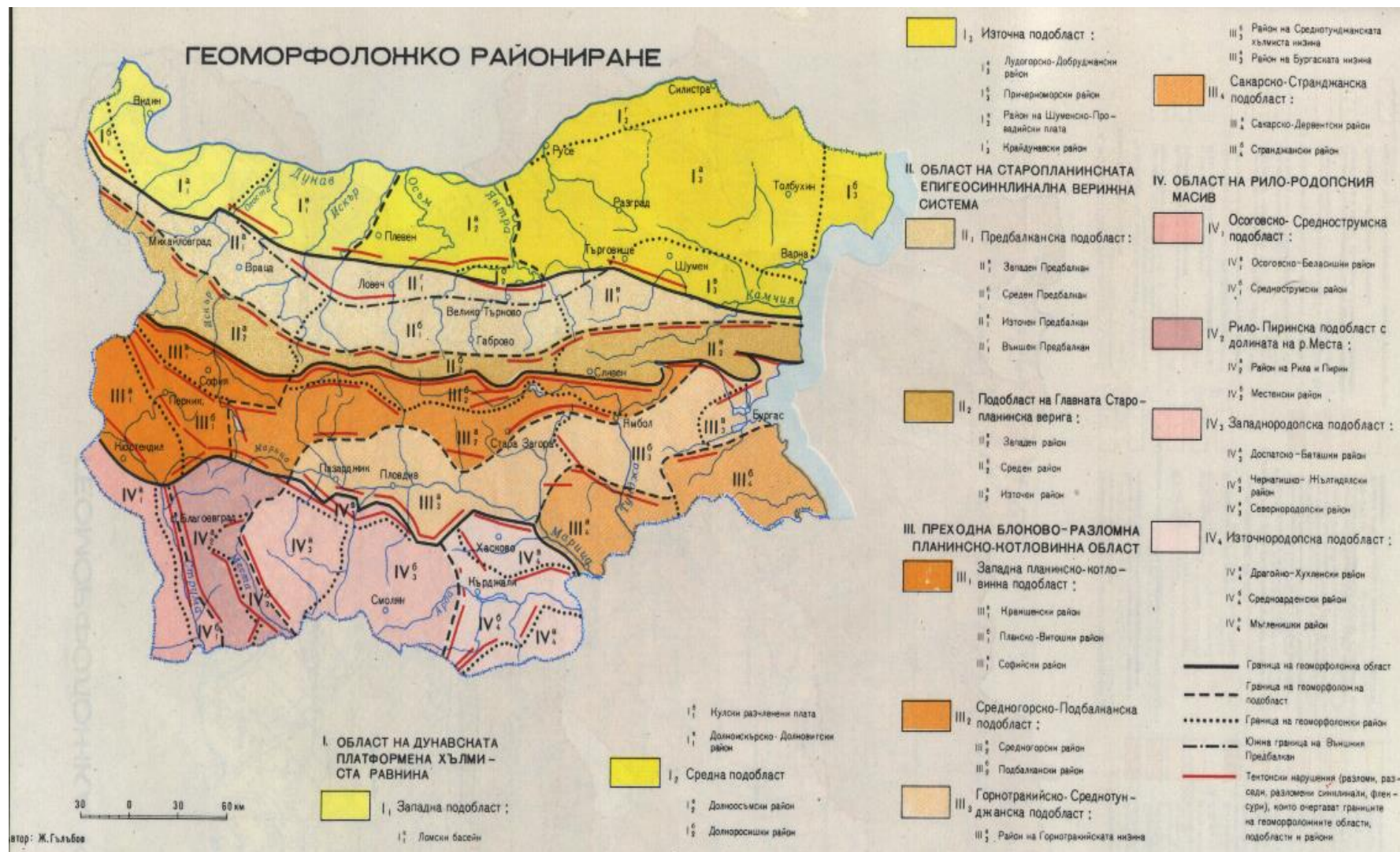
Теренът е изграден изцяло от глинести почви с ниски филтрационни свойства, поради което е беден на плитки подпочвени води. От физико-геоложките явления и процеси широко застъпени в района са карстът, ерозионната дейност на временните повърхностни води и пропадачните свойства на лъсовите отложения.

Бармските варовици, изграждащи основата на терена, са силно окарстени с наличие на големи каверни и пукнатини, в които именно са акумулирани дълбоките подземни води. Над нивото на ерозионния базис каверните са сухи, запълнени с резидуална глина. Лъосът в разглежданата територия притежава подчертано изразени пропадачни свойства в своите най-горни хоризонти. Пропадачната величина се движи от няколко сантиметра до 25-30 см, като обхваща пластовете до дълбочина 8 – 10 м. По степен на пропадачност се отнася към земна основа от I тип. От подчинено значение е оврагообразуването, застъпено в наклонените обезлесени склонове на доловете.

В сеизмично отношение територията на общината попада в земетръсен район от VII степен.

Фигура 1. Физикогеографско райониране

Фигура 2. Геоморфоложко райониране

КЛИМАТИЧНИ УСЛОВИЯ

Според класификационната схема на Събев и Станев „Климатични райони на България и техният климат“ – 1963 година, територията на Община Кубрат се намира в Европейско-континенталната климатична област – Умерено-Континенталната климатична подобласт. Обхваща два климатични района, а именно:

- Северен климатичен район на Дунавската хълмиста равнина;
- Среден климатичен район на Дунавската хълмиста равнина.

Закономерните изменения на климата във вертикална посока, водят до закономерни изменения във видовия състав, производителността на насажденията и типовете месторастения и очертават горскорастителните пояси и подпояси. Според горскорастителното райониране общината попада в Мизийска област – подобласт Лудогорие. Заема един пояс и един подпояс от него, поради малкия диапазон на надморските си височини – от 50 до 300 м н. в., а именно:

- М- I – Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-600 м н.в.);
- М- I- 2 – Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-400 м н.в.).

Северен Климатичен район на Дунавската хълмиста равнина

Този район обхваща най-ниската северна част на община Кубрат и заема площи от 50 до 150-200 м н.в. Теренът му се състои от доста широки речни долини и ниски хълмисти и плоски възвишения между тях. Откритостта на Дунавската хълмиста равнина на север създава благоприятни условия за безпрепятствено нахлуване на студените континентални въздушни маси, поради това зимата тук в сравнение с другите ниски части в страната е най-студена, пролетта настъпва рано и е сравнително хладна, лятото е горещо, а есента е по-топла от пролетта. Средната температура за януари се движи между -1.5 и -2.5°C. Зимните застудявания обикновено са придружени с чести ветрове с посока главно от североизток, а източно от гр. Кубрат се забелязва зачестяване на северните ветрове. Средната годишна скорост на вятъра е 2.3 -м/сек. Сумата на валежите през зимния сезон е най-малка – 85-120 мм. Снежната покривка е неустойчива, образува се към 5-10 декември и рядко се задържа дълго. Въпреки студената зима благодарение на малката надморска височина и бързо нарастващия ден пролетта настъпва рано. Характерни за нея са късните пролетни мразове, които се прекратяват едва към 18-20 април.

Валежите през пролетта са малко по-големи от тези през зимата и достигат 135-170 мм. Най-топлият летен месец е юли, когато средната температура на въздуха е около 22-24°C. Валежите през този сезон са най-големи 150-220 мм, но поради високите температури на въздуха твърде често повърхностните слоеве на почвата (2-10 см) остават с много малко влага. Средно към 24-30 октомври температурата на въздуха спада под 10°C, а първите

есенни мразове настъпват след 15 ноември. Сумата на валежите намалява и е около 115-145 мм. Вегетационният период е около 6-7 месеца. Резкият контраст между зимните и летните топлинни условия и режима на валежите характеризира климата в този район като подчертано континентален.

Среден Климатичен район на Дунавската хълмиста равнина

Този район се простира успоредно на Северния климатичен район и обхваща южната част на общината. Границата между двата района е неясна, поради липсата на сериозна климатична преграда между тях и минималните разлики във физико-географските характеристики на терена и условно минава през гр. Кубрат. Теренът е малко по-издигнат и на места се характеризира с по-дълбоки речни корита, стръмни скални брегове и платовидни възвишения. Зимните температурни условия не се отличават съществено от тези в Северния климатичен район. Средната януарска температура е около -2.1°C , но под влияние на релефа температурните условия са различни, като в речните долини са значително по-ниски отколкото в съседните издигнати места. Снежната покривка се образува в първите дни на декември, нестабилна е и се задържа в отделни периоди по няколко дни.

Сумата на валежите е малка – 85-120 мм. Пролетта настъпва също така сравнително рано, още в началото на март температурата трайно се задържа над 5°C . Пролетните мразове са често явление и тук те са особено опасни, защото се явяват и след започването на вегетационния период и нанасят значителни повреди главно на културите. Валежите през пролетта достигат 135-175 мм. Лятото е сравнително по-хладно, отколкото в Северния район и средната температура на въздуха през месец юли е около 20.2°C . Летните валежи варират от 160 до 230 мм. По-голяма част от тях падат през първата половина на лятото. Първите есенни мразове настъпват към 15 октомври, а средно към 20 октомври температурата на въздуха устойчиво се задържа под 10°C . Сумата на валежите е около 115-150 мм.

Преобладаващите ветрове са слаби и духат от североизток, но през зимата често духат и силни студени ветрове. Средната годишна скорост на вятъра е 2.6 м/сек. Мъгли в района падат главно през есента и по-трайно се задържат в речните долини и понижения. В сравнение със Северния Климатичен район характерна особеност на Средния район е общото увеличение на валежите, което заедно с относително по-ниските летни температури създава по-благоприятни условия за овлажняване на почвата. Вегетационният период също е около 6-6,5 месеца. Климатичната характеристика на района е благоприятна за развитието на естествено срещащата се тук дървесна растителност. Неблагоприятно се отразяват само екстремните климатични аномалии, като резките застудявания, особено късните пролетни мразове, лятно-есенните засушавания, силните ветрове, поройните дъждове и други. Забелязва се една тенденция на повишаване на средната годишна температура през последните две десетилетия, както в национален мащаб, така и конкретно за района на общината. Това води и до значително намаляване на валежите и оттам понижаване на относителна влажност на въздуха и почвата. Поради това в насажденията все по-често и на

все по-големи площи се срещат суховършия в една или друга степен. Валежите в началото на лятото обикновено са с пороеен характер – силни, но много краткотрайни.

Вегетационните периоди в двата климатични района са почти еднакви около 6-7 месеца и представа за тях, както и данните от метеорологичната станция в град Кубрат, дава таблица № 1.

Таблица 1. Средни дати на началото и края на периода с устойчиво задържане на температурата на въздуха над 5 и 10°C

Климатичен район	Годишен сезон			
	Пролет		Есен	
	5°C	10°C	5°C	10°C
Северен Климатичен район на Дунавската хълмиста равнина (50-200 м н.в.)	8-15.III	2-10.IV	18-23.XI	24-30.X
Среден Климатичен район на Дунавската хълмиста равнина (200-300 м н.в.)	15-23.III	10-20.IV	17-21.XI	20-26.X

От характера на климата разгледан в климатичния район можем да направим връзка с горско растителното разпределение на типовете месторастения и насажденията по пояси и подпояси – М-1 – Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-600 м н.в.) и М-1-2 – Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-4-00 м н/в.).

- Релеф – Равнинно-хълмист терен с разчленени плата, падини и стръмни склонове на редите и суходолията.
- Климат – Средните годишни температури се колебаят между 10.6 и 11.7°C, средният брой на дните с температура по-висока от 10°C - между 194 и 210, средната януарска температура е отрицателна – между -0.3 и -3.2°C. Средният годишен валеж варира от 493 до 661 мм с максимум през юни и минимум през февруари или март. Снежната покривка се задържа от 41 до 63 дни. Дължината на вегетационния период е между 6 и 6.5 месеца.
- Почви – Подпоясът на дъбовите гори е зает предимно от черноземи, представени главно от подтипа „излужени черноземи“, следват ги сивите горски почви с трите им подтипа – светла, сива и тъмносива.
- Видов състав – Горите са предимно чисти или смесени с преобладаване на цер, по-рядко са смесените насаждения от благун, зимен дъб и габър. По склоновете и равнините със сенчести изложения се срещат смесени гори от липи, ясени, клен, габър, мъждрян, дъбове и други. На по-бедните месторастения, на каменливи терени най-често има ниско продуктивни видове

– келяв габър, мекиш, космат дъб и други. Създадените култури са предимно от сребролистна липа в комбинация с червен дъб, ясен, явор, цер или зимен дъб, акациеви култури чисти или в смес с гледичия или ясен и чисти култури от гледичия.

ПОЧВИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ

Срещат се два основни почвени типа – черноземи и сиви горски почви. Черноземите са представени от един подтип – излужени черноземи, докато сиви горски почви – от трите си подтипа – тъмносиви, сиви и светлосиви.

Черноземи

Образува са се предимно под дървесни растителни формации на места редувани с тревни площи. Почвообразуващите скали са главно лъос и лъосовидни материали и по-рядко варовик. Най-горният почвен хоризонт е измит от инфилтрационните води и разтворимите във вода вещества (главно соли – CaCO_3 и други) са впити в по-долните почвени слоеве. Ето защо има силно подчертано уплътняване на В-хоризонт и линията на шупване е на 80-100 см под повърхността.

Излужени черноземи

Излужените черноземи заемат 53.6% от дървопроизводителната площ на общината. Срещат се в западните и северозападните ѝ части по равнинните места и по бреговете на суходолията.

По дълбочина излужените черноземи варират от плитки до много дълбоки, но процентът на дълбоките и много дълбоки почви надвишава 95 %. Механичният им състав е твърде разнообразен, в зависимост от богатството на почвите – сумата от фракциите по-малки от 0.01 мм варира от 4.5 за бедните и ерозирани почви до 27.00 % за богатите, което говори, че почвите са от глинесто-песъчливи до средно и тежко песъчливо-глинести. Реакцията е неутрална до слабо алкална – рН се движи в границите от 6.64 до 8.25.

Запасът на хранителни вещества също варира в зависимост от богатството на месторастенето. Хумусното съдържание е достатъчно високо за черноземни почви – за А-хоризонт достига до 4.46 т/ха, като равномерно намалява в по-долните слоеве и за В-хоризонт достига до 1.91 т/ха, а за С-хоризонт – 0.48 т/ха. Количеството на общ азот за А-хоризонт е от 0.130 т/ха до 0.560 т/ха за различните почвени профили, като има по-слаба диференциация в дълбочина. В някои почвени профили е изследвано и количеството на фосфорните окиси, които са в достатъчни количества – от 2.25 кг/ха до 20,00 кг/ха. Мощният хумусен хоризонт, достатъчната запасеност с хранителни вещества, малката скелетност и т.н. правят излужените черноземи много плодородни. Върху тях са се настанили главно смесени

церови и липови насаждения с добра продуктивност от I – III бонитет. Създадените култури също показват много добро развитие на тези почви, като само акациевите култури страдат на места от хлороза, дължаща се на голямото количество калций в тях.

Сиви горски почви

Сивите горски почви са се формирали под влияние на типичната лесостепна растителност, която е била настанена в тази част на страната – дъбови и габърви комплекси, прекъсвани от тревни растителни формации.

Почвообразуващите скали са разнообразни. Сивите почви се срещат, както на карбонатни скали – варовици и варовити мергели, така и на лъос и лъосовидни образувания. Разпространени са главно в югоизточните части на горското стопанство в по-компактните комплекси гора южно от гр. Кубрат. Сивите горски почви имат пълен почвен профил – ABC. Характеризират се със значително уплътняване на В-хоризонт, което се наблюдава и в трите подтипа. Трите подтипа, на които се подразделят сивите почви, се различават на базата на хумусното съдържание, от което зависи оцветяването на хумусно-акумулативния хоризонт. Характеристиката им е следната:

Тъмносиви горски почви

Към тъмносивите почви се отнасят тези, на които по цялото протежение на А-хоризонт хумусното съдържание надвишава 2%. Те заемат 44.4% от дървопроизводителната площ на общината. Срещат се на равни и полегати терени със различно изложение.

Почвите на територията на общината са много дълбоки (77.9%) и по-рядко дълбоки (22.1%). Механичният състав също е твърде разнообразен за различните почвени проби – сумата от фракциите по-малки от 0.01 мм се движи от 9.0 до 18.0% или почвите са глинесто-песъчливи до леко или средно песъчливо-глинести. Реакцията на почвата е слабо кисела до неутрална – рН варира в различните почвени проби от 5.98 до 7.09.

Съдържанието на хумус, както вече споменахме, е над 2% за А-хоризонт – от 2.28 до 6.50 т/ха, като съответно равномерно намалява в В-хоризонт. - от 1.03 до 1.72 т/ха и в С-хоризонт – от 0.33 до 1.31 т/ха. Данните от изследванията показват, че тъмносивите горски почви са добре запасени с хранителни вещества богати почви. Върху тях много добре се развиват естествените липови, церови, габърви и смесени насаждения. Културите също показват много добър растеж.

Сиви горски почви

Като подтип тези почви се отличават от тъмносивите почви по по-малкото съдържание на хумус в хумусно-акумулативния хоризонт и от там по по-светлия му цвят. Те заемат 1.6% от дървопроизводителната площ на общината. Срещат се на наклонени и стръмни склонове с различно изложение, успоредно с тъмносивите. Характеристиката им е направена на базата на взетите 4 почвени проби.

Сивите горски почви варират по дълбочина от плитки до дълбоки, но плитките почви заемат само 6%, а средно дълбоките и дълбоките почви са сравнително по равно разпределени. Сумата от фракциите по-малки от 0.01 мм в почвените разрези се движи в рамките от 4.5 до 11.25%, което показва, че почвите са глинесто-песъчливи до средно песъчливо-глинести. Реакцията на почвата – рН е средно около 7.22 – неутрална. Количеството на хумуса за А-хоризонт е около 1.98 т/ха, за В-хоризонт - 0.60 т/ха и за С-хоризонт – 0.55 т/ха. В културите създадени на тези почви са внесени и иглолистни – главно черен бор, но основните култури са от акация, сребролистна липа, червен дъб, планински ясен и други.

Фигура 3. Видове почви

Светлосиви горски почви

Те имат най-малко съдържание на хумус в хумусно-акумулативния хоризонт и са най-светли на цвят. Заемат 0.4% от дърво производителната площ на общината. Срещат се на стръмни и много стръмни склонове главно на припечни изложения и каменливи терени. От тях е взет един почвен профил със следните данни:

Механичен състав – глинесто-песъчлив, със сума на фракциите по-малки от 0.01 мм 9.0%, реакцията на почвата – неутрална до слабо кисела в дълбочина – рН средно 6.9, съдържание на хумус за А-хоризонт – 1.16 т/ха, за В-хоризонт -0.83 т/ха и за С-хоризонт - 0,66 т/ха. Светлосивите горски почви са сравнително бедни, каменливи и слабо овлажнени. Заети са от нископродуктивни насаждения за реконструкция и по-рядко иглолистни култури с по-добро развитие.

ЕРОЗИЯ

На територията на община Кубрат не се наблюдават масово активни ерозионни процеси, поради равнинния терен. Единствено поройните дъждове създават условия за измиване и отнасяне на почвите. При установяване на територии, увредени от поройни дъждове се предвиждат залесителните работи. На места с процеси на линейна ерозия се внасят видове с устойчива коренова система, които укрепват ровините.

РАСТИТЕЛНОСТ

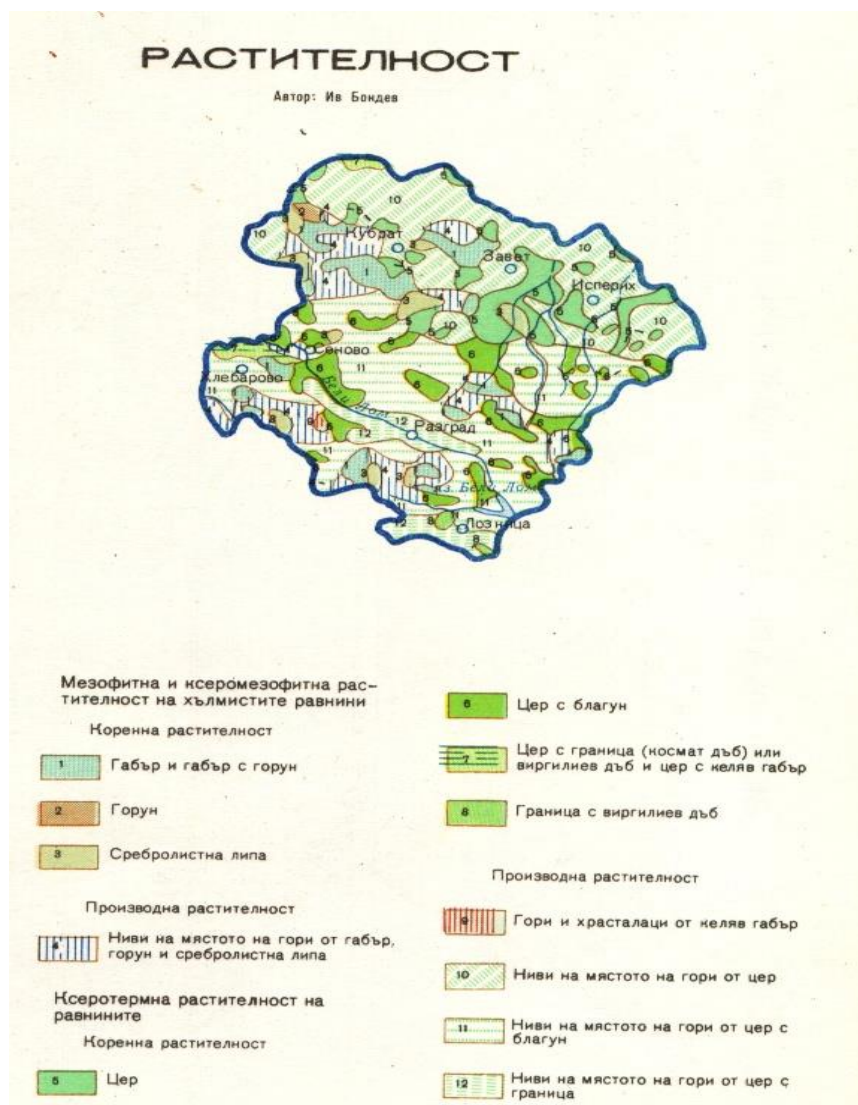
Във вертикално отношение горските масиви са разположени в един пояс и един подпояс, а именно:

- Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори - М-1
- Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори – М-1-2

Основните дървесни видове, които дават облика на естествената растителност в този подпояс са липите и церът. Тези дървесни видове се срещат повсеместно и заемат съответно липите 28.0%, а церът 27.7% от залесената площ на общината.

От липите най-голямо разпространение в района има сребролистната липа. Среща се предимно в смесени насаждения и култури, като не повече от 20% са чистите липови дървостои. Едролистната липа изцяло е от естествен произход, докато 76.5% от дървостойте от сребролистна липа са култури. Естествените липови насаждения са с много висока производителност – I-II бонитет. Дребнолистната липа влиза в състава на смесени насаждения на по-стръмни, каменливи и бедни места и обикновено е с по-слаба производителност – IV-V бонитет.

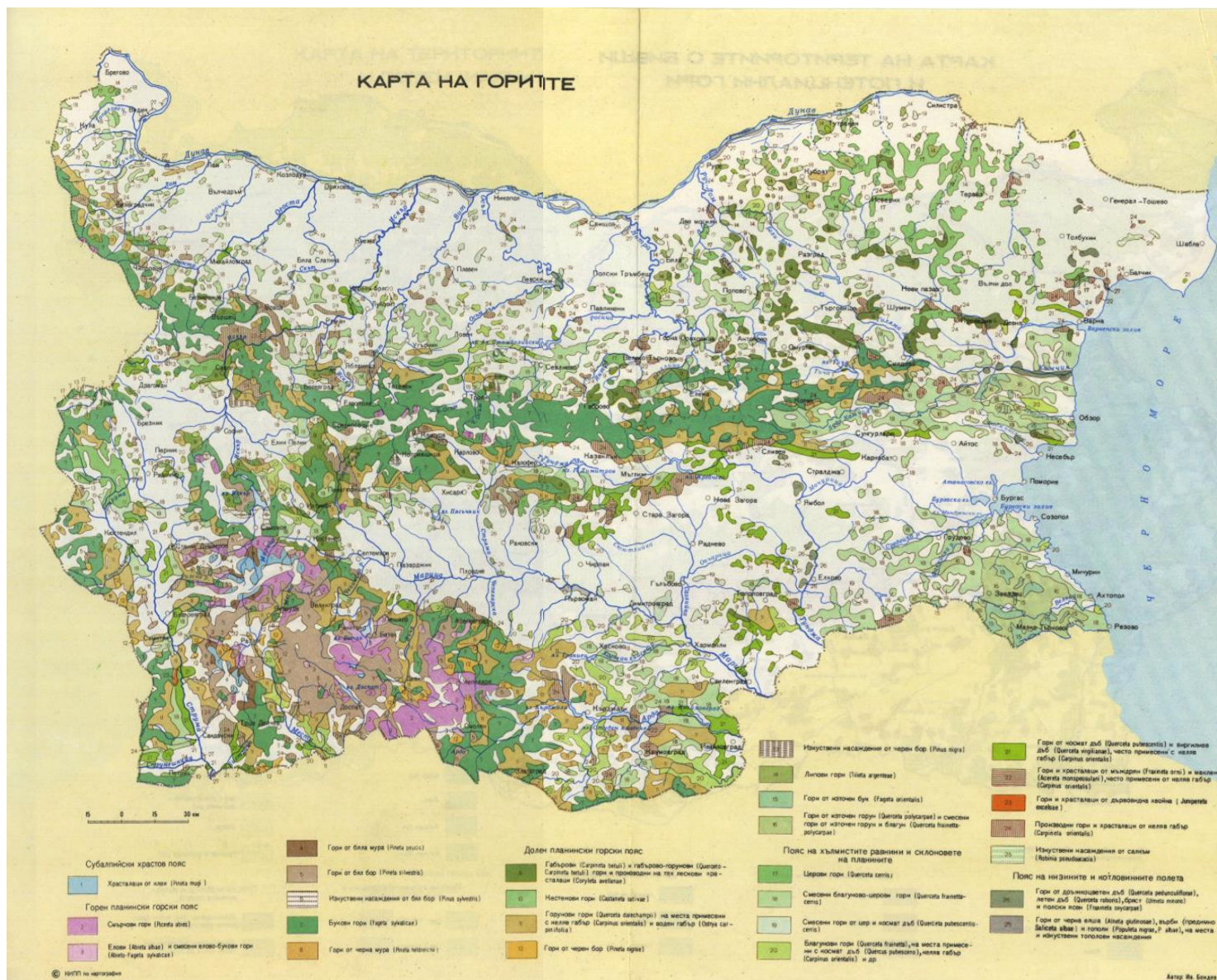
Церът образува както чисти (47.2%), така и смесени (52.8%) издънкови насаждения. Отличава се с добър и много добър растеж - производителността му е главно II-III бонитет. В смесените дъбови насаждения се забелязва по-добрият растеж на цера, където благуният, зимният дъб или косматият дъб обикновено са с по-малка височина и диаметър и рядко надвишават III- IV бонитет. Част от дъбовите насаждения са започнали в начален стадий да съхнат от трахеомикоза, като благуният в състава им е в значително по-лошо санитарно състояние.

Фигура 4. Растителност

По суходолията са се настанили смесени насаждения от липи, ясени, зимен и летен дъб, мъждрян, габър, клен в сравнително добро състояние с различна продуктивност – от I до V бонитет, които също на някои места са започнали да съхнат както от продължителната суша, така и от заразяване с трахеомикоза. Върху най-стръмните и девастирани терени, естествената горска растителност се състои от келяв габър, мекиш, космат дъб и по-рядко от слабо продуктивни цер, благун, габър, бряст и други.

В повечето церови и смесени дъбови насаждения се е развил много добър естествен подраст, който обаче има малка пълнота (0.1-0.4) поради голямата гъстота на основните насаждения.

Фигура 5. Видове гори

На територията на общината в резултат на залесителната дейност са създадени 3 397.2 ха култури. Най-голям процент са акациевите култури. Тук е мястото да споменем и издънковите насаждения от акации, които са се получили в следствие издънковото стопанисване на този дървесен вид. Общо акацията като дървесен вид заема 13,1% от залесената площ на общината.

Характерни са смесените редово култури от сребролистна липа, нервен дъб, планински ясен и други. В състава на тези култури не рядко се срещат издънкови липи или церове. Техният растеж и състояние са много добри – средна производителност около II бонитет, но на места някои от дървесните видове са заглушени на цели редове. Сребролистната липа и червеният дъб от някои култури са повредени от дивеч - обелена кора, прегризани върхове и т. н., докато ясените най-често страдат от листогризеци насекоми.

В долините на реките и суходолията и на някои равнинни терени в стопанството са създадени култури от хибридна топола. Голяма част от тях са залесени на нетипични месторастения и затова са със слаба производителност и на места са в лошо фитосанитарно състояние.

Сравнително малко е участието на иглолистните култури – 2.1% от залесената площ на общината. Представени са главно от черния бор (1.7%), който на места е смесен със сребролистна липа, бреза и други. По равно от иглолистните дървесни видове се срещат смърча и белия бор.

Многогодишната стопанска дейност на човека общо взето се е отразила благоприятно върху общото състояние на гората. Изменен е видовият състав на дървостойките с цел получаване на по-ценна дървесина и по-пълно използване почвеното плодородие на отделните горски месторастения.

ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

Горски територии

Общата площ от общинските горски територии е 93957 дка или 21 % от общата територия на общината. Горските територии са изградени от съобщества на различни видове габърво – горунови гори, смесени гори от цер, граница, а така също вергилиев дъб, планински ясен, мъждрян, полски бряст, сребролистна липа, орех и др.

Вековни дървета

В землището на гр. Кубрат има обявено едно вековно дърво: зимен дъб, горун (*Quercus daleschampii*).

Със Заповед №РД-649/10.08.2020 г. на Министъра на околната среда и водите са заличени 2 вековни дървета - от вида дъб и от вида зимен дъб, попадащи в териториалния обхват на РИОСВ-Русе :

- Вековно дърво от вида дъб (*Quercus spp.*), намиращо се в землището на град Кубрат, обявено със Заповед №1027/01.12.1982 г. на Комитета за опазване на

природната среда при Министерски съвет (обн. ДВ, бр.101/1982 г.). Вековното дърво е заведено в Държавния регистър на защитените природни обекти под №1431.

- Вековно дърво от вида зимен дъб (*Quercus petraea*), намиращо се в землището на град Кубрат, обявено със Заповед №1027/01.12.1982 г. на Комитета за опазване на природната среда при Министерски съвет (обн. ДВ, бр.101/1982 г.). Вековното дърво е заведено в Държавния регистър на защитените природни обекти под №1431.

Със Заповеди с №№РД-627/18.10.2018 и №РД-599/09.10.2018 г. са заличени две вековни дървета, заведени в Държавния регистър под №1431.

Със Заповед №РД-599/09.10.2018 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр.89/26.10.2018 г.) е заличен вековен летен дъб (*Quercus robur*), находящ се на ул. „Княз Борис I” №46, гр. Кубрат и заведен в Държавния регистър на защитените природни обекти под №1431.

- Вековно дърво от вида летен дъб (*Quercus robur*), намиращо се в землището на град Кубрат, обявено със Заповед №1027/01.12.1982 г. на Комитета за опазване на природната среда при Министерски съвет (обн. ДВ, бр.101/1982 г.). Вековното дърво е заведено в Държавния регистър на защитените природни обекти под №1431.

Защитени територии

На територията на община Кубрат се намират защитени територии. Достъпът до ползването на лечебни растения от тях е ограничен.

- В Защитена местност „Юперска кория” е забранено е да се секат, кастрят и изкореняват растения; паша на добитък; да се преследват животни; да се развалят гнезда; да се разкриват кариери; да се извеждат голи и интензивни сечи. Защитената територия е обявена с цел опазване на вековна гора от космат дъб (*Quercus pubescens*). Възрастта на по-голяма част от дърветата е около 200 г.;
- В Защитена местност „Находище на турска леска” е забранено кастренето и повреждането на дърветата; късане или изкореняване на растения; паша на домашни животни; безпокоене на диви животни и вземане на техните малки или яйцата им; разрушаване на гнезда и леговища; разкриване на кариери; извеждане на сечи, освен огледни и санитарни; строителство;
- В Природна забележителност „Поречието на р. Топчийско дере” е забранено да се секат, кастрят и повреждат дърветата, както и да се късат или изкореняват всякакви растения, забранено е извеждането на интензивни и голи главни сечи;
- В Защитена местност „Мющерека” е забранено сеченето, кастренето и повреждането на дърветата; изкореняването на растения; паша на добитък; преследване на диви животни, птици и техните малки, разваляне на гнездата и леговищата им; разкриване на кариери; извеждане на голи и интензивни сечи; строителство.

Защитени зони

Част от площите на община Кубрат попадат в границите на защитени зони, част от Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000, обявени по Закона за биологичното разнообразие, както следва:

- „Лудогорие“ BG0002062 – защитена зона по директивата за птиците, обявена със Заповед № РД-837 от 17.11.2008 г., ДВ, бр. 11/2009 г.; промяна в режима на дейностите е извършена със Заповед № РД-79 от 28.01.2013 г., ДВ, бр. 10/2013 г.;
- „Лудогорие“ BG0000168 – защитена зона по директивата за местообитанията, обявена с Решение на МС № 611 от 16.10.2007 г., ДВ, бр. 85/2007 г.;
- „Лудогорие – Боблата“ BG0000171 – защитена зона по директивата за местообитанията, обявена с Решение на МС № 122 от 02.03.2007 г., ДВ, бр. 21/2007 г.

ВИДОВЕ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, СРЕЩАНИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА КУБРАТ

ТИПОВЕ МЕСТОРАСТЕНИЯ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА КУБРАТ

Интересът към лечебните растения непрекъснато расте. Почти всяка група лекарства включва прототипове от растителен произход. Вече е обичайна практика да се използват препарати, включващи натурални съставки от лечебни растения. Билковите чайове са сред най-търсените на пазара.

Лечебните растения са обект на експорт като суровина и препарати. Общинските гори са типични за Дунавската хълмиста равнина. Водещите дървесни видове са цер, акация, сребролистна липа, които определят и облика на стопанството. Основните месторастения на лечебни растения в общината се разделят на два типа – ливади и гори. Лечебните тревисти растения за района са типично равнинни и обитават горите, горските периферии, голини и поляни.

Таблица 2. Разпределение на територията на община Кубрат по вид¹⁰

Вид територия	Площ ха	Площ %
Жилищни функции	13 51.4	3.12
Обществено обслужващи функции	62.5	0.14
Производствени дейности	507.5	1.17

¹⁰ По данни от Проект на Общ устройствен план на община Кубрат от 2017 г. – изходни данни

Фигура 6. Типове земно покритие в община Кубрат

Легенда:

	Антропогенни територии. Населени места с непрекъсната структура
	Промислени или търговски съоръжения
	Неполивни обработваеми земи
	Лозя
	Хетерогенни земеделски територии. Пасища
	Земеделска територия със значително участие на естествена растителност
	Гори и полуестествени територии. Широколистни гори
	Смесени гори
	Естествени тревни площи
	Площи с рядка растителност

Както се вижда от изображението по-горе на територията на общината е значителен делът на обработваемите площи, където коренните съобщества са изместени от съвременните земеделски практики. Въпреки това, тези земи са възможен източник на значителни количества лечебни растения – тревисти видове, които се явяват като плевелна растителност в посежите.

ВИДОВЕ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, РАЗПРОСТРАНЕНИ В РЕГИОНА

В таблица по-долу са представени видове, които са широко разпространени на територията на община Кубрат, както и видове, които се срещат рядко на отделни петна и единични екземпляри, но също са типични за региона. Данните са събрани с проучвания на терени от общината, както и по данни от Хорологичен атлас на лечебните растения в България (Изд. „Проф. М. Дринов, София, 1995 г.)

Таблица 3. Видове лечебни растения, разпространени в община Кубрат

Популярно наименование	Латинско наименование	Семейство	Включен в ЗЛР/ ЗБР	Забрана за събиране/ Режим на ползване (2016 г.)
Азмацуг (Див керевиз) балдаранолистен	<i>Anthriscus cerefolium</i> (L.) Hoffm.	<i>Apiaceae</i>	ЗЛР	-

Популярно наименование	Латинско наименование	Семейство	Включен в ЗЛР/ ЗБР	Забрана за събиране/ Режим на ползване (2016 г.)
Акация бяла	<i>Robinia pseudoacacia</i>	<i>Fabaceae</i>	-	-
Аморфа	<i>Amorpha fruticosa</i>	<i>Fabaceae</i>	-	-
Анасон каменоломков	<i>Pimpinella saxifraga</i> L.	<i>Apiaceae</i>	ЗЛР	-
Балдаран грудков	<i>Chaerophyllum bulbosum</i> L.	<i>Apiaceae</i>	ЗЛР	-
Безсмъртниче обикновено	<i>Xeranthemum annuum</i> L.	<i>Asteraceae</i>	ЗЛР	-
Благун	<i>Quercus frainetto</i> Ten. (<i>Q. conferta</i> Kit.)	<i>Fagaceae</i>	ЗЛР	-
Блатия обикновена	<i>Lythrum salicaria</i> L.	<i>Lythraceae</i>	ЗЛР	-
Блатняк обикновен	<i>Caltha palustris</i> L.	<i>Ranunculaceae</i>	ЗЛР	-
Блян черен	<i>Hyoscyamus niger</i> L.	<i>Solanaceae</i>	ЗЛР	-
Божур червен	<i>Paeonia peregrina</i> Mill.	<i>Paeoniaceae</i>	ЗЛР/ЗБР(4)	Ограничено ползване
Бор бял	<i>Pinus sylvestris</i> L.	<i>Pinaceae</i>	ЗЛР	-
Ботурче есенно	<i>Cyclamen hederifolium</i> Ait. (<i>C. neapolitanum</i> Ten.)	<i>Primulaceae</i>	ЗЛР/ЗБР(4)	-
Ботурче пролетно	<i>Cyclamen coum</i> Mill.	<i>Primulaceae</i>	ЗЛР/ЗБР(3)	-
Бръшлян	<i>Hedera helix</i> L.	<i>Araliaceae</i>	ЗЛР	-
Бряст планински	<i>Ulmus glabra</i> Huds.	<i>Ulmaceae</i>	ЗЛР	-
Бряст полски	<i>Ulmus minor</i> Mill.	<i>Ulmaceae</i>	ЗЛР	-
Бударица петниста	<i>Galeopsis tetrachit</i> L.	<i>Lamiaceae</i>	ЗЛР	-
Бучиниш, петнист (Цволика)	<i>Conium maculatum</i> L.	<i>Apiaceae</i>	ЗЛР	-
Бъз нисък (Бъзак)	<i>Sambucus ebulus</i> L.	<i>Caprifoliaceae</i>	ЗЛР	-
Бъз черен	<i>Sambucus nigra</i> L.	<i>Caprifoliaceae</i>	ЗЛР	-
Бял трън	<i>Sylibum marianum</i> (L.) Gaerth.	<i>Asteraceae</i>	ЗЛР	-
Великденче лечебно	<i>Veronica officinalis</i> L.	<i>Scrophulariaceae</i>	ЗЛР	-
Великденче плоскосеменно	<i>Veronica chamaedrys</i> L.	<i>Scrophulariaceae</i>	ЗЛР	-
Великденче полско	<i>Veronica arvensis</i> L.	<i>Scrophulariaceae</i>	ЗЛР	-
Ветрогон полски	<i>Eryngium campestre</i> L.	<i>Apiaceae</i>	ЗЛР	-
Ветрогон приморски	<i>Eryngium maritimum</i> L.	<i>Apiaceae</i>	ЗЛР/ЗБР(3)	-

Популярно наименование	Латинско наименование	Семейство	Включен в ЗЛР/ ЗБР	Забрана за събиране/ Режим на ползване (2016 г.)
Волски език	<i>Phyllitis scolopendrium</i> (L.) Newm. (<i>Scolopendrium vulgare</i> Sw.)	<i>Aspleniaceae</i>	ЗЛР	Забрана за събиране на територията на цялата страна
Вратига, паничка	<i>Tanacetum vulgare</i> L.	<i>Asteraceae</i>	ЗЛР	-
Вълча ябълка обикновена	<i>Aristolochia clematidis</i> L.	<i>Aristolochiaceae</i>	ЗЛР	-
Върба бяла	<i>Salix alba</i> L.	<i>Salicaceae</i>	ЗЛР	-
Върбинка лечебна	<i>Verbena officinalis</i> L.	<i>Verbenaceae</i>	ЗЛР	-
Гергевка	<i>Cruciata laevipes</i> Opiz. (<i>Galium cruciatum</i> (L.) Scop.)	<i>Rubiaceae</i>	ЗЛР	-
Глог черен	<i>Crataegus pentagyna</i> W.et K.ex Willd.	<i>Rosaceae</i>	ЗЛР	-
Глухарче обикновено	<i>Taraxacum officinale</i> Web.	<i>Asteraceae</i>	ЗЛР	-
Глушина посевна	<i>Vicia sativa</i> L.	<i>Fabaceae</i>	ЗЛР	-
Глушина птича	<i>Vicia cracca</i> L.	<i>Fabaceae</i>	ЗЛР	-
Гръмотрън бодлив	<i>Ononis spinosa</i> L.	<i>Fabaceae</i>	ЗЛР	-
Девесил сибирски	<i>Heracleum sibiricum</i> L.	<i>Apiaceae</i>	ЗЛР	-
Детелина ливадна	<i>Trifolium pratense</i> L.	<i>Fabaceae</i>	ЗЛР	-
Детелина пълзяща	<i>Trifolium repens</i> L.	<i>Fabaceae</i>	ЗЛР	-
Дзука сиво-зелена	<i>Juncus inflexus</i> L. (<i>J. glaucus</i> Ehrh.)	<i>Juncaceae</i>	ЗЛР	-
Див магданоз	<i>Aethusa cynapium</i> L.	<i>Apiaceae</i>	ЗЛР	-
Дива тиква	<i>Bryonia alba</i> L.	<i>Cucurbitaceae</i>	ЗЛР	-
Драка	<i>Paliurus spina-christi</i> Mill.	<i>Rhamnaceae</i>	ЗЛР	-
Дрян обикновен	<i>Cornus mas</i> L.	<i>Cornaceae</i>	ЗЛР	-
Дъб летен	<i>Quercus robur</i> L. (<i>Q. pedunculata</i> Ehrh.)	<i>Fagaceae</i>	ЗЛР	-
Дяволска уста обикновена	<i>Leonurus cardiaca</i> L.	<i>Lamiaceae</i>	ЗЛР	-
Еньовче ароматно (Лазаркиня)	<i>Galium odoratum</i> (L.) Scop. (<i>Asperula odorata</i> L.)	<i>Rubiaceae</i>	ЗЛР	Ограничено ползване
Еньовче същинско	<i>Galium verum</i> L.	<i>Rubiaceae</i>	ЗЛР	-
Живениче кучешко	<i>Scrophularia canina</i> L.	<i>Scrophulariaceae</i>	ЗЛР	-

Популярно наименование	Латинско наименование	Семейство	Включен в ЗЛР/ ЗБР	Забрана за събиране/ Режим на ползване (2016 г.)
Живовлек голям	<i>Plantago major L.</i>	<i>Plantaginaceae</i>	ЗЛР	-
Живовлек ланцетовиден	<i>Plantago lanceolata L.</i>	<i>Plantaginaceae</i>	ЗЛР	-
Жълтуга висока (Ж. багрилна)	<i>Genista tinctoria L.</i>	<i>Fabaceae</i>	ЗЛР	-
Жълтурче	<i>Ranunculus ficaria L.</i>	<i>Ranunculaceae</i>	ЗЛР	-
Зайча сянка лечебна	<i>Asparagus officinalis L.</i>	<i>Liliaceae</i>	ЗЛР/ЗБР(4)	-
Залист бодлив	<i>Ruscus aculeatus L.</i>	<i>Liliaceae</i>	ЗЛР/ЗБР(4)	-
Звездица средна	<i>Stellaria media (L.) Vill.</i>	<i>Caryophyllaceae</i>	ЗЛР	-
Звездица тревна	<i>Stellaria graminea L.</i>	<i>Caryophyllaceae</i>	ЗЛР	-
Звъника лечебна (Жълт кантарион лечебен Порезниче)	<i>Hypericum perforatum L.</i>	<i>Hypericaceae</i>	ЗЛР	-
Здравец зловонен	<i>Geranium robertianum L.</i>	<i>Geraniaceae</i>	ЗЛР	-
Здравец обикновен	<i>Geranium macrorrhizum L.</i>	<i>Geraniaceae</i>	ЗЛР	-
Змийско мляко	<i>Chelidonium majus L.</i>	<i>Papaveraceae</i>	ЗЛР	-
Зърнастец елшовиден	<i>Frangula alnus Mill.</i>	<i>Rhamnaceae</i>	ЗЛР	Ограничено ползване
Изсипливче голо	<i>Herniaria glabra L.</i>	<i>Caryophyllaceae</i>	ЗЛР	-
Изсипливче грубовлакнесто (И. влакнесто)	<i>Herniaria hirsuta L.</i>	<i>Caryophyllaceae</i>	ЗЛР	-
Изтравниче (Страшниче) обикновено	<i>Asplenium trichomanes L.</i>	<i>Aspleniaceae</i>	ЗЛР	Забрана за събиране
Кадънка (Полски мак)	<i>Papaver rhoeas L.</i>	<i>Papaveraceae</i>	ЗЛР	-
Казашки бодил бодлив (Рогачица)	<i>Xanthium spinosum L.</i>	<i>Asteraceae</i>	ЗЛР	-
Казашки бодил влакнест	<i>Xanthium strumarium L.</i>	<i>Asteraceae</i>	ЗЛР	-
Какула ливадна (Конски босилек л.)	<i>Salvia pratensis L.</i>	<i>Lamiaceae</i>	ЗЛР	-
Камшик лечебен	<i>Agrimonia eupatoria L.</i>	<i>Rosaceae</i>	ЗЛР	-
Киселец	<i>Rumex acetosa L.</i>	<i>Polygonaceae</i>	ЗЛР	-
Киселица	<i>Malus sylvestris Mill.</i>	<i>Rosaceae</i>	ЗЛР	-
Коза брада (Кози киселец)	<i>Rumex acetosella L.</i>	<i>Polygonaceae</i>	ЗЛР	-
Кокиче снежно	<i>Galanthus nivalis L.</i>	<i>Amaryllidaceae</i>	ЗЛР/ЗБР(3)	-

Популярно наименование	Латинско наименование	Семейство	Включен в ЗЛР/ ЗБР	Забрана за събиране/ Режим на ползване (2016 г.)
Комунига лечебна	<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Pal.	<i>Fabaceae</i>	ЗЛР	-
Конски ребра (Жаблек)	<i>Galega officinalis</i> L.	<i>Fabaceae</i>	ЗЛР	-
Копитник	<i>Asarum europaeum</i> L.	<i>Aristolochiaceae</i>	ЗЛР	Забрана за събиране
Коприва	<i>Urtica dioica</i>	<i>Urticaceae</i>	-	-
Кукувича прежде европейска (Кускута, вилина коса)	<i>Cuscuta europaea</i> L.	<i>Cuscutaceae</i>	ЗЛР	-
Кукуряк миризлив	<i>Helleborus odoratus</i> W. et K.	<i>Ranunculaceae</i>	ЗЛР	-
Кучешко грозде черно	<i>Solanum nigrum</i> L.	<i>Solanaceae</i>	ЗЛР	-
Къпина полска	<i>Rubus caesius</i> L.	<i>Rosaceae</i>	ЗЛР	-
Лайкучка влакнеста	<i>Matricaria trichophylla</i> (Boiss.) Boiss. (<i>M. tenuifolia</i> (Kit.) Simk.)	<i>Asteraceae</i>	ЗЛР	-
Лепка	<i>Galium aparine</i> L.	<i>Rubiaceae</i>	ЗЛР	-
Леска обикновена	<i>Corylus avellana</i> L.	<i>Betulaceae</i>	ЗЛР	-
Липа дребнолистна	<i>Tilia cordata</i> Mill. (<i>T. parvifolia</i> Ehrh.)	<i>Tiliaceae</i>	ЗЛР	-
Липа едролистна	<i>Tilia platyphyllos</i> Scop. (<i>T. grandifolia</i> Neill.)	<i>Tiliaceae</i>	ЗЛР	-
Липа сребролистна	<i>Tilia tomentosa</i> Moench. (<i>T. argentea</i> Dest.)	<i>Tiliaceae</i>	ЗЛР	-
Лисичина грудеста	<i>Corydalis bulbosa</i> (L.) DC. (<i>C. cava</i> Schweigg.)	<i>Papaveraceae</i>	ЗЛР	-
Лопен гъстоцветен	<i>Verbascum densiflorum</i> Bertol. (<i>V. thapsiforme</i> Schrad.)	<i>Scrophulariaceae</i>	ЗЛР	-
Лопен лечебен	<i>Verbascum phlomoides</i> L.	<i>Scrophulariaceae</i>	ЗЛР	-
Лудо биле	<i>Atropa bella - donna</i>	<i>Solanaceae</i>	ЗЛР	Ограничено ползване
Луличка обикновена	<i>Linaria vulgaris</i> Mill.	<i>Scrophulariaceae</i>	ЗЛР	-
Лъжичина	<i>Alliaria petiolata</i> (Bieb.) Cavara et Grande.	<i>Brassicaceae</i>	ЗЛР	-
Люляк	<i>Syringa vulgaris</i> L.	<i>Oleaceae</i>	ЗЛР	-

Популярно наименование	Латинско наименование	Семейство	Включен в ЗЛР/ ЗБР	Забрана за събиране/ Режим на ползване (2016 г.)
Маслинка обикновена (Птиче грозде)	<i>Ligustrum vulgare L.</i>	<i>Oleaceae</i>	ЗЛР	-
Махалебка (Дива череша)	<i>Prunus mahaleb L.</i>	<i>Rosaceae</i>	ЗЛР	-
Мащерка гола	<i>Thymus glabrescens Willd.</i>	<i>Lamiaceae</i>	ЗЛР	-
Медуница лечебна	<i>Pulmonaria officinalis L.</i>	<i>Boraginaceae</i>	ЗЛР	-
Мекиш	<i>Acer tataricum L.</i>	<i>Aceraceae</i>	ЗЛР	-
Мента блатна	<i>Mentha pulegium L.</i>	<i>Lamiaceae</i>	ЗЛР	-
Мента дълголистна	<i>Mentha longifolia (L.) Huds.</i>	<i>Lamiaceae</i>	ЗЛР	-
Мента обикновена (Джоджен)	<i>Mentha spicata L.</i>	<i>Lamiaceae</i>	ЗЛР	-
Мента полска	<i>Mentha arvensis L.</i>	<i>Lamiaceae</i>	ЗЛР	-
Метличина полска	<i>Centaurea cyanus L.</i>	<i>Asteraceae</i>	ЗЛР	-
Метличина рохелова	<i>Centaurea rocheliana (Heuff.) Dost.</i>	<i>Asteraceae</i>	ЗЛР	-
Мехунка	<i>Physalis alkekengi L.</i>	<i>Solanaceae</i>	ЗЛР	-
Минзухар пролетен	<i>Crocus chrysanthus Herb.</i>	<i>Iridaceae</i>	ЗЛР/ЗБР(4)	-
Миризливче лечебно	<i>Calamintha nepeta (L.) Savi. ssp. glandulosa (Req.) P.Ball. (C. officinalis Moench.)</i>	<i>Lamiaceae</i>	ЗЛР	-
Млечка обикновена	<i>Euphorbia cyparissias Host.</i>	<i>Euphorbiaceae</i>	ЗЛР	-
Мъдрица лечебна	<i>Sisymbrium officinale (L.) Scop.</i>	<i>Brassicaceae</i>	ЗЛР	-
Мъдрица лъозелова	<i>Sisymbrium loeselii L.</i>	<i>Brassicaceae</i>	ЗЛР	-
Мъждрян	<i>Fraxinus ornus</i>	<i>Oleaceae</i>	ЗЛР	-
Мъртва коприва червена	<i>Lamium purpureum L.</i>	<i>Lamiaceae</i>	ЗЛР	-
Напръстник вълнест	<i>Digitalis lanata Ehrh.</i>	<i>Scrophulariaceae</i>	ЗЛР	-
Наумка лечебна	<i>Cynoglossum officinale L.</i>	<i>Boraginaceae</i>	ЗЛР	-
Обикновен синчец	<i>Scilla bifolia</i>	<i>Asparagaceae</i>	ЗЛР/ЗБР(4)	-
Обикновена леска	<i>Corylus avellana</i>	<i>Betulaceae</i>	ЗЛР	-
Овчарска торбичка обикновена	<i>Capsella bursa-pastoris (L.) Medic.</i>	<i>Brassicaceae</i>	ЗЛР	-

Популярно наименование	Латинско наименование	Семейство	Включен в ЗЛР/ ЗБР	Забрана за събиране/ Режим на ползване (2016 г.)
Огниче	<i>Chenopodium botrys L.</i>	<i>Chenopodiaceae</i>	ЗЛР	-
Омайниче градско	<i>Geum urbanum L.</i>	<i>Rosaceae</i>	ЗЛР	-
Онопордум жълтеникав	<i>Onopordum acanthium L.(Onopordon)</i>	<i>Asteraceae</i>	ЗЛР	-
Орехче ливадно	<i>Filipendula vulgaris Moench. (F. hexapetala Gilib.)</i>	<i>Rosaceae</i>	ЗЛР	-
Папур теснолистен	<i>Typha angustifolia L.</i>	<i>Typhaceae</i>	ЗЛР	-
Паричка многогодишна	<i>Bellis perennis L.</i>	<i>Asteraceae</i>	ЗЛР	-
Пача трева обикновена	<i>Polygonum aviculare L.</i>	<i>Polygonaceae</i>	ЗЛР	-
Пелин горчив	<i>Artemisia absinthium L.</i>	<i>Asteraceae</i>	ЗЛР	-
Пелин обикновен	<i>Artemisia vulgaris L.</i>	<i>Asteraceae</i>	ЗЛР	-
Пелин полски	<i>Artemisia campestris L.</i>	<i>Asteraceae</i>	ЗЛР	-
Пипериче обикновено	<i>Persicaria hydropiper (L.) Spach.</i>	<i>Polygonaceae</i>	ЗЛР	-
Повет обикновен	<i>Clematis vitalba L.</i>	<i>Ranunculaceae</i>	ЗЛР	-
Поветица полска	<i>Convolvulus arvensis</i>	<i>Convolvulaceae</i>	ЗЛР	-
Подрумиче (Бяла Рада) жълто	<i>Anthemis tinctoria L.</i>	<i>Asteraceae</i>	ЗЛР	-
Подъбиче бяло	<i>Teucrium polium L.</i>	<i>Lamiaceae</i>	ЗЛР	-
Подъбиче обикновено	<i>Teucrium chamaedrys L.</i>	<i>Lamiaceae</i>	ЗЛР	-
Попова лъжичка лукова	<i>Thlaspi alliaceum L.</i>	<i>Brassicaceae</i>	ЗЛР	-
Попова лъжичка полска	<i>Thlaspi arvense L.</i>	<i>Brassicaceae</i>	ЗЛР	-
Прозорче пълзящо (Очиболец пълзящ)	<i>Potentilla reptans L.</i>	<i>Rosaceae</i>	ЗЛР	-
Птиче просо	<i>Lithospermum officinale L.</i>	<i>Boraginaceae</i>	ЗЛР	-
Пчелинок обикновен	<i>Marrubium vulgare L.</i>	<i>Lamiaceae</i>	ЗЛР	-
Равнец струмски (Р. жълт)	<i>Achillea clypeolata Sm.</i>	<i>Asteraceae</i>	ЗЛР	-
Равнец хилядолистен (Р. бял)	<i>Achillea millefolium gr.</i>	<i>Asteraceae</i>	ЗЛР	-
Ралица обикновена	<i>Consolida regalis S.F.Gray. (Delphinium</i>	<i>Ranunculaceae</i>	ЗЛР	-

Популярно наименование	Латинско наименование	Семейство	Включен в ЗЛР/ ЗБР	Забрана за събиране/ Режим на ползване (2016 г.)
	<i>consolida L.)</i>			
Ранилист германски	<i>Stachys germanica L.</i>	<i>Lamiaceae</i>	ЗЛР	-
Ранилист горски	<i>Stachys sylvatica L.</i>	<i>Lamiaceae</i>	ЗЛР	-
Ранилист лечебен	<i>Betonica officinalis L.(Stachys officinalis (L.) Trev.</i>	<i>Lamiaceae</i>	ЗЛР	Ограничено ползване
Риган обикновен	<i>Origanum vulgare L.</i>	<i>Lamiaceae</i>	ЗЛР	-
Росопас лечебен	<i>Fumaria officinalis L.</i>	<i>Papaveraceae</i>	ЗЛР	-
Сапунче лечебно	<i>Saponaria officinalis L.</i>	<i>Caryophyllaceae</i>	ЗЛР	-
Свърбига източна	<i>Bunias orientalis L.</i>	<i>Brassicaceae</i>	ЗЛР	-
Сграбиче сладколистно	<i>Astragalus glycyphyllos L.</i>	<i>Fabaceae</i>	ЗЛР	-
Синя жлъчка грапавоплодна	<i>Cichorium intybus L.</i>	<i>Asteraceae</i>	ЗЛР	-
Слез горски	<i>Malva sylvestris L.</i>	<i>Malvaceae</i>	ЗЛР	-
Смрадлика	<i>Cotinus coggygia Scop.</i>	<i>Anacardiaceae</i>	ЗЛР	-
Съсънка лютиковидна	<i>Anemone ranunculoides L.</i>	<i>Ranunculaceae</i>	ЗЛР	-
Татул	<i>Datura stramonium L.</i>	<i>Solanaceae</i>	ЗЛР	-
Телчарка голяма	<i>Polygala major Jacq.</i>	<i>Polygalaceae</i>	ЗЛР	-
Теменуга миризлива	<i>Viola odorata L.</i>	<i>Violaceae</i>	ЗЛР	-
Теменуга трицветна	<i>Viola tricolor L.</i>	<i>Violaceae</i>	ЗЛР	-
Топола черна	<i>Populus nigra L.</i>	<i>Salicaceae</i>	ЗЛР	-
Троскот	<i>Cynodon dactylon</i>	<i>Poaceae</i>	-	-
Трънка	<i>Prunus spinosa L.</i>	<i>Rosaceae</i>	ЗЛР	-
Хвощ полски	<i>Equisetum arvense L.</i>	<i>Equisetaceae</i>	ЗЛР	-
Цикута	<i>Cicuta virosa L.</i>	<i>Apiaceae</i>	ЗЛР	-
Часовниче цикутово	<i>Erodium cicutarium (L.) L'Her.</i>	<i>Geraniaceae</i>	ЗЛР	-
Чашкодрян брадавичест	<i>Euonymus verrucosus Scop.</i>	<i>Celastraceae</i>	ЗЛР	-
Чашкодрян европейски	<i>Euonymus europaeus L.</i>	<i>Celastraceae</i>	ЗЛР	-
Челебитка полска	<i>Nigella arvensis L.</i>	<i>Ranunculaceae</i>	ЗЛР	-

Популярно наименование	Латинско наименование	Семейство	Включен в ЗЛР/ ЗБР	Забрана за събиране/ Режим на ползване (2016 г.)
Червен кантарион обикновен	<i>Centaurium erythraea Rafn.</i>	<i>Gentianaceae</i>	ЗЛР	-
Черница	<i>Morus sp.</i>	<i>Moraceae</i>	-	-
Шестил	<i>Acer platanoides L.</i>	<i>Aceraceae</i>	ЗЛР	-
Шипка	<i>Rosa canina</i>	<i>Rosaceae</i>	-	-
Щир	<i>Amaranthus blitum</i>	<i>Amaranthaceae</i>	-	-
Ягода горска	<i>Fragaria vesca L.</i>	<i>Rosaceae</i>	ЗЛР	-
Ясен планински	<i>Fraxinus excelsior L.</i>	<i>Oleaceae</i>	ЗЛР	-
Ясен полски	<i>Fraxinus oxycarpa Willd.</i>	<i>Oleaceae</i>	ЗЛР	-

В таблицата по-горе е означено:

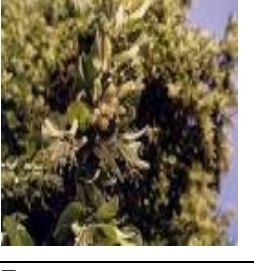
- ЗЛР – Растението попада под разпоредбите на Закона за лечебните растения
- ЗБР(3) – Растението попада под разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие и е включено в Приложение № 3 (списък със защитени видове). За тях е забранено брането, събирането, отрязването, изкореняването или друг начин на унищожаване на екземпляри в техните естествени области на разпространение, а също и притежаването, отглеждането, пренасянето, превозването, изнасянето зад граница, търговията и предлагането за продажба или размяна на взети от природата екземпляри;
- ЗБР(4) – Растението попада под разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие и е включено в Приложение № 4 (списък с видове поставени под режим на опазване и регулирано ползване от природата). За растителните видове режимите включват: предписания за достъп до определени райони; временна или местна забрана за ползване на вида или определени популации; срокове, правила и методи за ползване; въвеждане на разрешителен режим или определяне на квоти за ползване на екземпляри.

НАХОДИЩА НА ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ В ОБЩИНА КУБРАТ

Голямото многообразие на лечебни растения и наличните ресурси в община Кубрат се използват само частично. Ползването на билки от естествени находища се определя от пазарното търсене, като делът на растенията които се изкупуват е малък. По-долу са описани находищата на видове, които имат по-висока икономическа значимост.

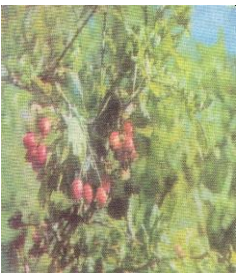
Таблица 3. Находища на лечебни растения в община Кубрат

Вид	Семейство	Срещаемост	Местонахождение	Мерки за опазване
Акация бяла	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Повсеместно разпространена в смесени гори	в землищата на всички населени места от общината	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Благун	<i>Quercus frainetto</i>	Повсеместно разпространена в смесени гори	в землищата на всички населени места от общината	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Летен дъб	<i>Quercus robur</i> L.	Повсеместно разпространена в смесени гори	в землищата на всички населени места от общината	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

Вид	Семейство	Срещаемост	Местонахождение	Мерки за опазване
Зимен дъб 	<i>Quercus sessiliflora</i> Salisb	Повсеместно разпространено в смесени гори	в землищата на всички населени места от общината	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Липа едролитна 	<i>Tilia platyphyllos</i> Scop. (<i>T. grandifolia</i> Neilr.)	На групи в смесени гори	в землищата на всички населени места от общината	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Липа дребнолистна 	<i>Tilia cordata</i> Mill. (<i>T. parvifolia</i> Ehrh.)	На групи в смесени гори	в землищата на всички населени места от общината	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Липа сребролистна 	<i>Tilia tomentosa</i> Moench. (<i>T. argentea</i> Dest.)	Най-широко разпространено. Среща се във всички гори	в землищата на всички населени места от общината	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Бряст 	<i>Ulmus minor</i> Mill	Среща се във всички гори на групи	в землищата на всички населени места от общината	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

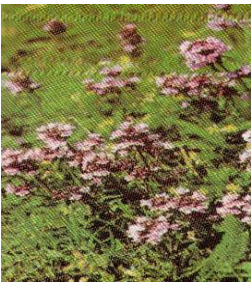
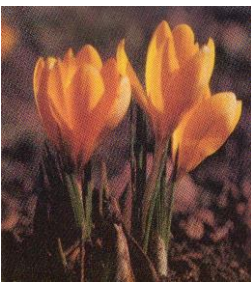
Вид	Семейство	Срещаемост	Местонахождение	Мерки за опазване
Ясен планински 	<i>Fraxinus excelsior</i> L.	Среща се по единично и на групи	в землищата на всички населени места от общината	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Мъждрян 	<i>Fraxinus ornus</i> L.	На групи в смесени широколистни гори	в землищата на гр. Кубрат, с. Савин и Медовене	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Махалебка 	<i>Prunus mahaleb</i> L.	По единично	В землище на Кубрат, в местност „Каракузу“, в местност „Арабаджи гьол“, в землище на с. Севар и Медовене	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Черница бяла Черница черна 	<i>Morus alba</i> L. <i>Morus nigra</i> L.	По единично	В полезащитните пояси на с. Юпер, Сеслав и Горичево	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

Вид	Семейство	Срещаемост	Местонахождение	Мерки за опазване
Черен бъз	<i>Sambucus nigra L.</i>	По единично	В горски масиви в землищата на Сеслав и Беловец	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Бъз нисък, бязак	<i>Sambucus ebulus L.</i>	Повсеместно На петна	По периферията на горите, по поляните в землищата на всички населени места	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Бръшлян	<i>Hedera helix L.</i>	По единично	В горите в землището на с. Юпер	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Дрян обикновен	<i>Cornus mas L.</i>	На масиви; Разпръснат на петна	В землището на гр. Кубрат, местността „Арабаджията”, в землищата на селата Задруга, Медовене, Горичево	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Елшовиден зърнастец	<i>Frangula alnus Mill.</i>	По единично или на групи	В землищата на Каменово и Медовене	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

Вид	Семейство	Срещаемост	Местонахождение	Мерки за опазване
Къпина	<i>Rubus caesius</i> L.	На петна	В ползащитните пояси, в землищата на Точилари, Горичево и Сеслав	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Люляк	<i>Syringa vulgaris</i> L.	По единично	В населените места като декоративен храст	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Червен глог Черен глог	<i>Crataegus monogyna</i> Jacq <i>Crataegus pentagyna</i> W.et K.ex Willd.	На масиви	Местност „Карагьорлюк“, „Арабаджията“; землище на с. Беловец и Медовене	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Повет	<i>Clematis vitalba</i> L.	По единично	В местността „Фазанарията“ в землището на с. Юпер	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

Вид	Семейство	Срещаемост	Местонахождение	Мерки за опазване
Смрадлика 	<i>Cotinus coggygria</i> Scop.	На масиви	В землището на с. Задруга, местностите „Кортулата“, „Мехмуорман“ и „Ашлама кулак“; в землището на с. Бисерци, местостта „Сънджика“ и „Юккорусу“	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Трънка 	<i>Prunus spinosa</i> L.	Повсеместно На петна	Покрай пътища и по края на гори във всички населени места	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Шипка 	<i>Rosa corymbifera</i> Borkh.	На петна	Край пътища, ниви, пасища	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Божур червен 	<i>Paeonia peregrina</i> Mill.	На петна	Защитена местност „Мющерека“ в землище на с. Беловец, Божурово	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Великденче 	<i>Veronica officinalis</i> L.	Повсеместно	Землища на с. Задруга, Дряново и гр. Кубрат	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

Вид	Семейство	Срещаемост	Местонахождение	Мерки за опазване
Глухарче 	<i>Taraxacum officinale</i> Web.	Повсеместно	Местност „Янката” – Кубрат; землища на с. Точилари, с. Задруга – местностите „Ашлама кулак”, „Сухата гора” и „Парче кору”, по покрайнини на гори	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Зайча сянка 	<i>Asparagus officinalis</i> L.	На петна	Във всички землища на общината	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Кокиче снежно 	<i>Galanthus nivalis</i> L.	На масиви и на петна	Местност „Еникьойска поляна”, „Мандрата”, „Коджа канара”, „Канара орман” Землище на с. Горичево – местност „Кованлъка” и „Голямата гора”; местност „Биволарника”, „Малката парада” и „Ангеловата локва”	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Коприва обикновена 	<i>Urtica dioica</i>	На масиви	Местност „Карагьорлюк”, „Арабаджи гьол”, „Мандрата”, „Янката”; селскостопански площи на селата Задруга, Точилари, Горичево, Бисерци, Звънарци, Божурово и Юпер	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

Вид	Семейство	Срещаемост	Местонахождение	Мерки за опазване
Мащерка	<i>Thymus longidentatus</i> (Deg. et Urum.) Ronn.	На масиви	По скалисти места и поляни	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Минзухар	<i>Crocus chrysanthus</i> Herb.	На масиви; на петна	Местност „Еникьойска поляна”, „Мандрата”, „Коджа канара”; „Канара орман”; „Кованлък”, „Голяма гора”; „Биволарник”, „Малка парада”, „Ангелова локва”	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Гръмотрън	<i>Ononis spinosa</i> L.	На петна; По единично	По горски покрайнини и поляни	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Детелина ливадна	<i>Trifolium pratense</i> L.	По единично	По дивечови ниви и горски просеки	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Еньовче	<i>Galium odoratum</i> (L.) Scop. (<i>Asperula odorata</i> L.)	По единично	По ливади и пасища, из горски поляни, край пътищата	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

Вид	Семейство	Срещаемост	Местонахождение	Мерки за опазване
Живовлек 	<i>Plantago major</i> L.	По единично	Покрай пътища и насипи, по пасища и ливади	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Киселец 	<i>Rumex acetosa</i> L.	По единично	Като плевел в посеите, из влажни полски ливади	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Киселица 	<i>Malus sylvestris</i> Mill.	По единично	В гори и селскостопански площи	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Кукувича прежда 	<i>Cuscuta europaea</i> L.	По единично	В селскостопанските площи	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Кучешко грозде червено и черно 	<i>Solanum dulcamara</i> L. <i>Solanum nigrum</i> L.	По единично	Край пътища, в обработвани почви, в поливни полски култури	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

Вид	Семейство	Срещаемост	Местонахождение	Мерки за опазване
Лапад 	<i>Rumex patientia L.</i>	По единично	Саморасло из селските градини	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Магарешки бодил 	<i>Carduus acanthoides L.</i>	По единично	По сухи и буренливи места, край пътища и огради, из посевите като плевел	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Метличина 	<i>Centaurea cyanus L.</i>	На групи	Из посевите като плевел и по буренливи места в цялата община	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Пача трева обикновена 	<i>Polygonum aviculare L.</i>	По единично	Селскостопанските площи на общината и поляни до населените места	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Равнец бял 	<i>Achillea millefolium gr.</i>	По единично и на места на групи	Из храсталаци, ливади и тревисти места, по изоставени ниви и край селищата	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

Вид	Семейство	Срещаемост	Местонахождение	Мерки за опазване
Жълт кантарион 	<i>Hypericum perforatum</i>	По единично	Край селски пътища, гористи местности, храсталаци	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

ДЕЙНОСТИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЕКОСИСТЕМИТЕ И РЕСУРСИТЕ ОТ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА УСТОЙЧИВОТО ИМ ПОЛЗВАНЕ

Ползването на лечебните растения е ползването на техните ресурси и включва:

- Събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
- Придобиването на билки за първична обработка или преработка;
- Събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

ЗЕМИ И ГОРИ ОБЩИНСКА СОБСТВЕНОСТ

За всички имоти общинска собственост на Община Кубрат събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата програма.

Община Кубрат е собственик на 9461,300 дка полски пътища, 4342,48 дка ниви, 753,38 дка лозя 24066,120 дка, пасища, мери, 626,462 дка храсти, 1757,97 дка гори в земеделски земи, 55,396 дка поляни, 336,111 дка скали, 55 дка животновъдна зона в Кубрат и др.¹¹

Собствеността на общините върху мерите и пасищата е публична и може да се обявява за частна общинска собственост при промяна на предназначението на мерите и пасищата в случаите изброени в чл.25, ал. 3 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи. Промяната на предназначението на мерите и пасищата се извършва при спазване на условията и реда на Закона за опазване на земеделските земи.

Горският фонд на Община Кубрат е 97 092,277 дка, разпределен по населени места както следва:

---

¹¹ Данните са взети от Стратегия за управление на общинската собственост на Община Кубрат 2020-2023 г.

Таблица 4. Земи от горския фонд, собственост на Община Кубрат и разпределението им по населени места

Населено място	Площ в дка
гр. Кубрат	17 361,704
с.Божурово	3 157,60
с. Беловец	10 514,640
с. Бисерци	2 368,83
с.Горичево	3 056,324
с.Задруга	3 025,561
с. Звънарци	2 218,528
с. Каменово	11 071,409
с. Мъдрево	2 967,192
с. Равно	5393,69
с. Савин	3201,224
с. Сеслав	7665,63
с. Севар	7078,098
с. Точилари	2445,949
с. Юпер	6052,398

ИЗДАВАНЕ НА ПОЗВОЛИТЕЛНИ ЗА ПОЛЗВАНЕ НА ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ ОТ ЗЕМИ И ГОРИ ОБЩИНСКА СОБСТВЕНОСТ

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на позвоелително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Позвоелително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти – общинска собственост. Позвоелително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината.

Позвоелително за ползване на лечебните растения от земи общинска собственост се издава от:

- директора на държавното лесничейство – за горите общинска собственост и след заплащане на такса в общината;
- от кмета на общината, когато ползването е от: 1) земеделски земи от поземления фонд и включените в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината; 2) от териториите и акваториите в строителните граници на населените места –

общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите за ползване на лечебни растения от земи държавен фонд. Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: 1) плановите документи; 2) дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; 3) научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; 4) изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения; 5) култивиране и преработка на лечебните растения; 6) обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; 7) други дейности, свързани с управлението и контрола Закона за лечебните растения.

Позволителното за ползване се издава на физическо лице, което събира билки за продажба или за първична обработка или генетичен материал от лечебни растения, и определя: 1) вида на ползването; 2) разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; 3) района или конкретното находище; 4) начина на ползване; 5) задължения на ползвателя.

При издаването на позволителни на територията на Община Кубрат се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ-Русе за организираните билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;
- Водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ-Русе;
- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
- Спазване на законоустановения срок – до 20 януари за представяне в РИОСВ-Русе обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените позволителни за ползване на лечебни растения на територията на Община Кубрат;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на позволителното за ползване със заповед на кмета на Общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляра на позволителното за ползване.

МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ И РАЗНООБРАЗИЕТО НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

С раздел „Лечебни растения” се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързани с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

За изпълнение целите на програмата ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Контрол върху дейността на лицата, събиращи билки от лечебни растения;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начинът на ползване на лечебните растения на територията на Община Кубрат, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл.27 от ЗЛР;
- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;

- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от ЗЛР;
- Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;
- Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари.
- Ежегодно издаване на заповед на Кмета на общината за забрана брането на ранноцъфтящи пролетни цветя от естествените им находища;
- Ежегодно издаване на заповед на Кмета на общината за забрана брането на липов цвят.

За опазване естествените находища на лечебните растения да се спазват следните изисквания:

- При събиране на надземни растителни части да не се допуска изкореняване на растенията;
- Цветовете, плодовете и семената да се събират, без да се увреждат другите части на растенията;
- Да се оставят част от най-добрите екземпляри за естествено семенно размножаване;
- Повторно събиране на билки от определен район или находище да се извършва след възстановяване на популацията;
- Да не се събират билки от млади, недобре развити или увредени лечебни растения;
- Експлоатацията на находищата да се редува с период на възстановяване на ресурсите;
- За намаляване на механичното увреждане при събирането и транспортирането им билките да се поставят в подходящи съдове, без да се мачкат, притискат, уплътняват и запарват;
- Да не се допуска поставянето на събраните свежи билки в найлонови торби и чували;
- Събирането на билки да се извършва с подходящи инструменти, в т.ч. търнокоп, лопата – за изкопаване на подземни органи; режещи инструменти – трион, сърп, нож.

ИЗБОР И РЕГЛАМЕНТ НА ТЕРИТОРИИ, КОИТО НЕ СА ЗАЩИТЕНИ, НО ИЗИСКВАТ ПОДХОДЯЩО УПРАВЛЕНИЕ С ЦЕЛ УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ В ТЯХ

Най-голямото находище на лечебни растения е това на див червен божур в с. Беловец. Намира се в следните отдели:

- Отдел 76, подотдел А – землище с. Беловец – състав на гората: цер, келяв габър, благуи (с участие 6: 3: 1). Естественото находище на червен божур е с площ 5.0 ха. Находището е в много добро състояние. Божурът е разпространен на групи – по-големи и по-малки със среден брой индивиди на един квадратен метър – 10 -15 броя.
- Отдел 719, подотдел А – землище с. Беловец – състав на гората: цер, благуи, летен дъб и круша. (с участие 4: 2: 2: 2). Естественото находище на червен божур е с площ 21.5 ха. Находището е в средно състояние. Божурът е разпространен на групи – неравномерно със среден брой индивиди на един кв.м – 1-3 броя.
- Отдел 719, подотдел Б – землище с. Беловец – състав на гората: цер, келяв габър, летен дъб и планински ясен (с участие 4: 4: 1: 1). Естественото находище на червен божур е с площ 34.4 ха. Находището е в средно състояние. Божурът е разпространен на групи – неравномерно със среден брой индивиди на един кв.м – 1-3 броя.
- Отдел 703, подотдел А – землище с. Божурово – състав на гората: цер, космат дъб, круша. (с участие 2: 6: 2). Естественото находище на червен божур е с площ 25.4 ха. Находището е в лошо състояние. Божурът е разпространен на групи – неравномерно със среден брой индивиди на един кв.м – 1-2 броя.
- Отдел 703, подотдел Б – землище с. Божурово – състав на гората: цер, космат дъб, круша. (с участие 1: 7: 2). Естественото находище на червен божур е с площ 23.5 ха. Находището е в добро състояние. Божурът е разпространен на групи – неравномерно със среден брой индивиди на един кв.м – 1-2 броя.

Находищата на червен божур са едни от най- значимите в страната.

МЕСТНИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ ЗА НАЧИНИТЕ НА ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ СЪОБРАЗНО ИЗИСКВАНИЯТА НА НОРМАТИВНИТЕ АКТОВЕ И ПЛАНОВИТЕ ДОКУМЕНТИ ОТ ПО-ВИСОКА СТЕПЕН

В Наредба № 11 за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Кубрат, Раздел IX, Такси и услуги по Закона за лечебните растения, Закона за опазване на селскостопанското имущество и Наредба №1 за опазване на озеленените площи и декоративната растителност, Чл. 44. (1) (изм. с Решение № 280 от Протокол № 20 / 14.09.2009 г.; изм. и доп. с Решение № 111 от Протокол № 12 / 28.06.2016 г.) Такса за ползване на лечебни растения – събиране на билки в сурово състояние от земи, гори, водни обекти и в чертите на населените места

от Община Кубрат – общинска собственост, са определени таксите за събиране на части от лечебните растения.

С Решение на Общински съвет са определени таксите за ползване на лечебни растения – събиране на билки в сурово състояние от земи, гори, водни обекти и в чертите на населените места от Община Кубрат – общинска собственост. Включени са в Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Кубрат, в глава втора са определени таксите за събиране на части от лечебните растения. Всяка година според горепосочената наредба и Закона за лечебните растения се издават разрешителни за бране на лечебните растения. Всички дейности, свързани с лечебните растения са в съответствие с приетото законодателство на Р. България.

ВИДОВЕ ПОД СПЕЦИАЛЕН РЕЖИМ

Определени видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайни тенденции към намаляване или има опасност от появяване на такива тенденции.

Специалният режим се определя ежегодно със Заповед на министъра на околната среда и водите, която се обнародва в държавен вестник. Специалният режим обхваща забрана за събиране на билки за определен период от естествените находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища; определяне на годишно допустимо за събиране количество билки по райони или находища; разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и на техните местообитания.

Всяка година Министърът на околната среда и водите издава заповед за лечебните растения поставени под специален режим на опазване и ползване с Допустимите за събиране количества билки (кг сухо тегло) от естествените находища, извън територията на националните паркове. За 2020 г. под специален режим на опазване и ползване са поставени следните видове лечебни растения, съгласно Заповед № РД-203 от 02.03.2020 г., на Министърът на околната среда и водите, обнародвана в ДВ бр.21/13.03.2020 г.:

- Божур червен (*Paeonia peregrina* Mill.)
- Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill.)
- Иглика лечебна (*Primula veris* L.)
- Катраника, пелин бял (*Artemisia alba* Turra.)
- Лазаркия, еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.)
- Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.)
- Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.)
- Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.)

- Тлъстига лютивa (*Sedum acre* L.)
- Трън кисел (*Berberis vulgaris* L.)
- Шапиче (*Alchemilla vulgaris complex*)

Количествата билки се разпределят от регионалната инспекция по околната среда и водите между билкозаготвителите от района на инспекцията. Разпределението се извършва със заповед на директора на съответната РИОСВ въз основа на заповедта на министъра на околната среда и водите за условията и реда за разпределяне на количествата билки, която се обнародва в Държавен вестник.

Същата годишна заповед включва забрана за събирането на билки от естествените им находища на територията на цялата страна от следните видове лечебни растения:

- Бенедиктински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.)
- Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.)
- Горицвет пролетен (*Adonis vernalis* L.)
- Дилянka лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.)
- Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.)
- Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes* L.)
- Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.)
- Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* L. ssp. *aristatus*)
- Какула едрoцветна (*Salvia tomentosa* Mill.)
- Копитник (*Asarum europaeum* L.)
- Мечo грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng)
- Момина сълза (*Convallaria majalis* L.)
- Оман бял (*Inula helenium* L.)
- Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucium flavum* Crantz)
- Пелин сантонинов (*Artemisia santonicum* L.)
- Пирински чай (*Sideritis scardica* Grisb.)
- Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand)
- Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.)
- Риган бял (*Origanum vulgare* L. Ssp. *Hirtum*(Link) Ietswaart)
- Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.)
- Салеп (*Orchis sp. diversa*)
- Смил жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moech.)

- Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.) Bernh=*L.selago*)
- Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.)

За горепосочените видове лечебни растения не се издава разрешително за ползване на билки от лечебни растения.

ПРОГНОЗНИ КОЛИЧЕСТВА

Таблица 5. Прогнозни количества лечебни растения за територията на Община Кубрат

Вид	Семейство	Дрога	Прогнозни количества (тон/ година)	Допустимо ползване на ресурса (тон/ година)	Период за възстановяване
Акация бяла	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Цвят	30	20	Не е необходимо
Благун	<i>Quercus conferra</i>	Плод	20	8	Не е необходимо
Летен дъб	<i>Quercus robur</i> L.	Кора	20	8	Не е необходимо
Зимен дъб	<i>Quercus sessiliflora</i> Salisb	Кора	15	6	Не е необходимо
Липа едрolistна	<i>Tilia platyphyllos</i> Scop. (<i>T. grandifolia</i> Neilr.)	Листа	10	5	Не е необходимо
		Цвят	10	4	
Липа дребнолистна	<i>Tilia cordata</i> Mill. (<i>T. parvifolia</i> Ehrh.)	Листа	8	4	Не е необходимо
		Цвят	8	4	
Липа сребролистна	<i>Tilia tomentosa</i> Moench. (<i>T. argentea</i> Dest.)	Листа	42	21	Не е необходимо
		Цвят	28	15	
Бряст	<i>Ulmus minor</i> Mill	Листа	20	10	Не е необходимо
Конски кестен	<i>Hippocastana ceae</i>	Плод	10	5	Не е необходимо
Мъждрян	<i>Fraxinus ornus</i> L.	Листа	20	10	Не е необходимо
Черница бяла	<i>Morus alba</i> L.	Листа	0,2	0,1	Не е необходимо
Черница черна	<i>Morus nigra</i> L.				
Върба	<i>Salix alba</i> L. <i>Salicaceae</i>	Листа	4	2	Не е необходимо
Черен бяз	<i>Sambucus nigra</i> L.	Цвят	5	2	Не е необходимо
		Плод	2	1	

Вид	Семейство	Дрога	Прогнозни количеств а (тон/ година)	Допустимо ползване на ресурса (тон/ година)	Период за възстановяван е
Бъз нисък, бъзак	<i>Sambucus ebulus L.</i>	Цвят	2	1	Не е необходимо
		Плод	8	4	
Бръшлян	<i>Hedera helix L.</i>	Листа	10	4	Не е необходимо
Дрян обикновен	<i>Cornus mas L.</i>	Плод	12	6	Не е необходимо
Къпина	<i>Rubus caesius L.</i>	Листа	20	5	1 година
Люляк	<i>Syringa vulgaris L.</i>	Листа	10	5	Не е необходимо
Червен глог	<i>Crataegus monogyna Jacq</i>	Листа	8	5	Не е необходимо
		Цвят	12	8	
Повет	<i>Clematis vitalba L.</i>	Цвят	6	3	Не е необходимо
Смрадика	<i>Cotinus coggygia Scop.</i>	Листа	30	20	1 година
Трънка	<i>Prunus spinosa L.</i>	Плод	2	1	Не е необходимо
Шипка	<i>Rosa corymbifera Borkh.</i>	Плод	10	3	Не е необходимо
Великденче	<i>Veronica officinalis L.</i>	Стрък	5	2	Не е необходимо
Глухарче	<i>Taraxacum officinale Web.</i>	Стрък	5	3	Не е необходимо
		Корен	3	2	
Коприва обикновена	<i>Urtica dioica</i>	Листа	20	10	Не е необходимо
		Корен	4	2	
		Стрък	8	5	
Мащерка	<i>Thymus longidentatus (Deg. et Urum.) Ronn.</i>	Стрък	10	3	Не е необходимо
Гръмотрън	<i>Ononis spinosa L.</i>	Корен	4	2	2 години
Дяволска уста	<i>Leunuris cardiaca</i>	Стрък	10	5	Не е необходимо
Еньовче	<i>Galium odoratum (L.) Scop.</i>	Стрък	1,5	0,5	1 година
Живовлек	<i>Plantago major L.</i>	Листа	1	0,5	Не е необходимо
Киселец	<i>Rumex acetosa L.</i>	Стрък	1,5	0,5	Не е необходимо

Вид	Семейство	Дрога	Прогнозни количеств а (тон/ година)	Допустимо ползване на ресурса (тон/ година)	Период за възстановяван е
Маточина	<i>Melissa officinalis</i>	Стрък	4	2	Не е необходимо
Магарешки бодил	<i>Carduus acanthoides L.</i>	Цвят	4	2,5	Не е необходимо
Пача трева обикновена	<i>Polygonum aviculare L.</i>	Стрък	6	3	Не е необходимо
Равнец бял	<i>Achillea millefolium gr.</i>	Цвят	2	0,5	Не е необходимо
Жълт кантарион	<i>Hypericum Perforatum</i>	Стрък	8	5	Не е необходимо
Троскот	<i>Cynodon dactylon</i>	Корен	6	2	Не е необходимо
Пчелник	<i>Marrubium vulgare</i>	Стрък	2	1	Не е необходимо
Врабчови чревца	<i>Stellaria media</i>	Стрък	2	1	Не е необходимо
Лайка	<i>Matricaria chamomilla</i>	Цвят	4	2,4	Не е необходимо
		Стрък	2	1	

2.6. ШУМ

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида и пораждащите го условия. В настояща програма това въздействие е свързано с влиянието му върху човешкия организъм.

Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В градска територия се различават промишлен (производствен), транспортен, шум от строителство и битов шум. Високите шумови нива влияят върху слуховия апарат на човека, психическото и нервно състояние на личността, имунната система, обмяната на веществата, сърдечно-съдовата система и др.

Шумовата обстановка на територията на община Кубрат е формирана от селскостопанска дейност в жилищните територии и в стопански дворове; автомобилния транспорт, движещ се по републиканските и общинските пътища, както и по улици на населени места. В личните стопанства, жителите на общината използват малогабаритна селскостопанска техника и механизация като мото- култиватори, помпи, мелещи,

режещи и пробивни машини. Използват се също и ръчни ударни (чукове, брадви) и режещи (циркуляри, ъглошлийфи) универсални инструменти при индивидуално извършване на ремонти и строителство в домакинства. Съвременното селско стопанство прилага механизирани дейности. Специализирани машини и инструменти в обработката на почвата и отглеждането на растенията се задвижват основно от двигатели с вътрешно горене. Високите мощности на тези машини са причина за значителните нива на шумовите емисии. Излъчваният шум е широколентов, с променливо ниво, разпространяващ се сред голяма територия, дълготраен по действие в рамките на деня, но непостоянен, с малка повтаряемост в годишен мащаб.

Съгласно разпоредбите на Закона за защита от шума в околната среда "шум в околната среда" - е нежелан или вреден външен звук, причинен от човешка дейност, в това число шумът, излъчван от транспортните средства от автомобилния, железопътния, водния и въздушния транспорт, от инсталации и съоръжения на промишлеността, и от локални източници на шум. Министърът на околната среда и водите, директорите на РИОСВ и упълномощени от тях длъжностни лица осъществяват превантивен, текущ и последващ контрол върху шума, излъчван от инсталациите и съоръженията от промишлеността.

Съгласно чл. 18 от Закона за защита от шума в околната среда, РИОСВ – Русе контролира промишлени обекти, източници на шум в околната среда, с цел спазване на граничните стойности за нива на шум в съответните зони и територии, както и в най-близките места за въздействие. Задължение за провеждане на собствен мониторинг на шум в околната среда и представяне на резултатите от тях, имат единствено предприятията с издадени комплексни разрешителни по смисъла на Закона за опазване на околната среда. На територията на община Кубрат няма обекти с издадени комплексни разрешителни, както и промишлени източници с дейности, създаващи риск от наднормени нива на шум в околната среда.

ИЗВОДИ: Като най-значителен източник на шум в общината може да се отбележи автомобилният транспорт по главните пътни артерии, свързващи общинския център и останалите населени места, както и шума от земеделския инвентар.

2.7. ЗЕЛЕНИ ПЛОЩИ В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА

В центъра на гр. Кубрат се намира парк „Омол“. Паркът носи името на шведския град, с който Кубрат е побратим. Инфраструктурата на парка включва зелени и водни

площи, фонтан, декоративни храсти степенувани по височина и цветове от различни видове като юниперус, юка и евонимус.

В обсега на Община Кубрат няма народни паркове, научни и природни резервати с национално значение. Бъдеща стратегия е реконструирането и обогатяването на зелената система на територията на общината. Като едни от силните страни на общината можем да отбележим: съхранена природна среда, богато биоразнообразие - значителни горски масиви, наличие на екологично чисти територии.

Съществуващите зелени площи и тротоарни насаждения на територията на гр. Кубрат, които са в регулация, са дадени в таблицата по-долу.

Таблица - Паркове и зелени площи в гр. Кубрат

Имот с идентификатор	Квартал	УПИ, ПИ	Площ кв.м.
40422.505.1983	107	УПИ № II	28085
40422.505.1190	70	УПИ № III	2760
40455.505.1954	51	ПИ № 1954	2849
40422.505.2135	116	УПИ № I	11544
40422.504.2	31	ПИ № 375 и 376	1183
40422.505.1417 „ОМОЛ“	75	УПИ № VI	21255
40422.505.1464	50	ПИ № 1464	2860
40422.505.370	27	УПИ № II	134635
40422.505.306 между СБА и ДАП	18	Част от УПИ № II	16655
40422.505.3129	54		3634
40422.505.3127	34		3704
40422.505.3128	34		2965

Таблица - Списък на паркове и зелени площи в селата.

Населено място	Местоположение		Площ, кв.м
с. Беловец	Квартал 14		4000
с. Горичево	Квартал 12	Парцел I	12065
с. Задруга	Квартал 10	Парцел I	2000
с. Медовене	Квартал 3	Парцел I	3000
	Квартал 28	Парцел I	3000
с. Савин	Квартал 34	Парцел I	3925

с. Севар	Квартал 51	Парцел I	37325
с. Точилари	Квартал 10	Парцел I	735
	Квартал 22	Парцел II	5871
с. Бисерци	Квартал 20	Парцел I	17500
	Квартал 34	Парцел I	12380
с. Божурово	Квартал 7	Парцел I-342	4170
	Квартал 6	Парцел I-343	4125
с. Сеслав	Квартал 17	Парцел I-68	8320
	Квартал 31	Парцел I	300
	Квартал 34	Парцел IV	1630
с. Тертер	Квартал 20	Парцел III	49460
	Квартал 22	Парцел V	3927
с. Юпер	Квартал 19	Пл. № 197	1300
		Пл. № 238	9000

Общо паркове и зелени площи на територията на Община Кубрат са разположени на 415 067 кв.м.

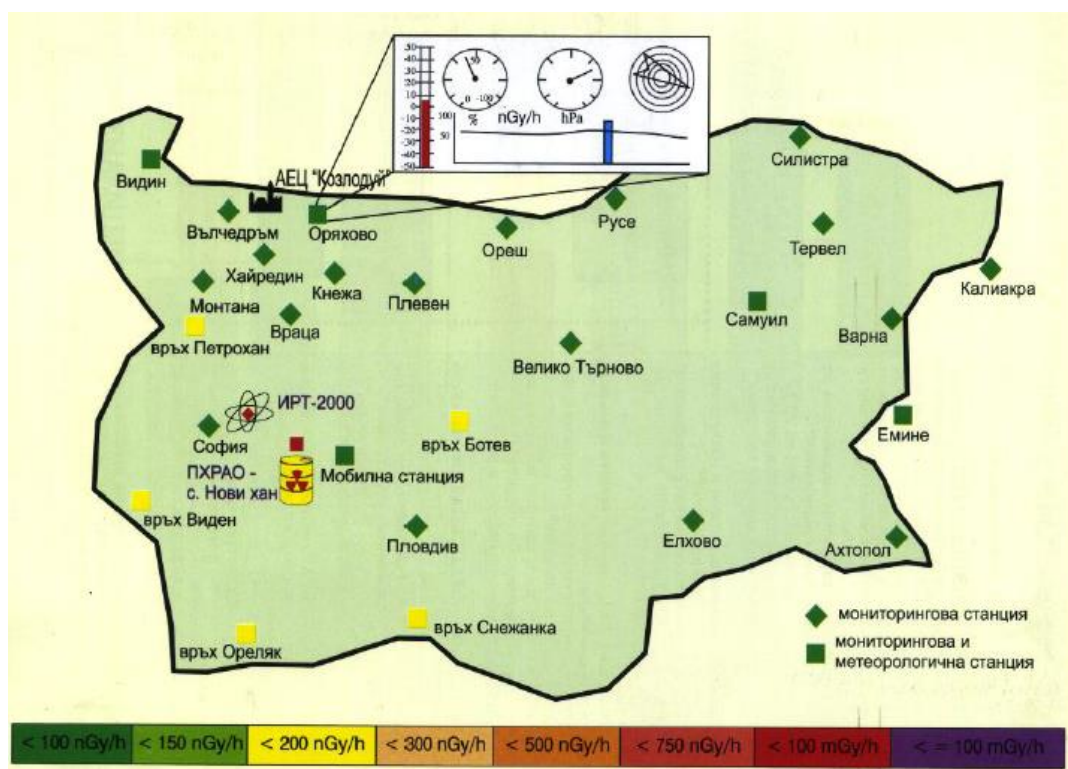
2.8 РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА И ВЛИЯНИЕ ОТ НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ

Контрол върху радиационната обстановка се осъществява от Министерство на околната среда и водите чрез лабораториите на ИАОС, посредством системни наблюдения в различни пунктове в страната. Община Кубрат не разполага с такъв пункт за измерване на радиационните параметри.

На територията на Община Кубрат не се добиват рудни и нерудни изкопаеми, което благоприятства радиационната обстановка. Няма разкрити предприятия за уранодобив. Радиационният фон в Община Кубрат е със стойности по-малки от 150 nGy/h. Евентуално повишение на естествения радиационен фон би бил от външни източници за общината. Други източници на йонизиращи лъчения като рентгенова и радиоизотопна медицинска техника и употребата на радиоактивни изотопи в промишлеността нямат значимо радиоекологично въздействие.

Източници на нейонизиращи лъчения са телевизията, радиото, компютрите, мобилните телефони и устройства, радары, електропроводи, трафопостове, микровълнови печки, подстанции, базови станции за мобилни комуникации, някои уреди, използвани в индустрията, медицината и търговията. Налице е тенденция за увеличаване на броя на източниците на електрически и магнитни полета. Нейонизиращите лъчения въздействат по различен начин върху биологичните системи и предизвикват биологични промени, водещи до неблагоприятни здравни последици. Научните предположения за въздействието на нейонизиращите лъчения върху човешкото здраве са свързани с предизвикването на онкологични заболявания, негативни последици върху поведението, паметта, фертилността и развитието на децата. Тези негативни влияния върху човешкото здраве се взимат предвид при изграждането на такива източници на нейонизиращи лъчения – например изграждане

на подстанции извън жилищни зони, поставяне на трафопостове извън жилищните сгради и др.).

Фигура 1. Разположение на община Кубрат на карта на радиационната обстановка в България.

2.9. УСЛУГИ СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА-КАЧЕСТВО НА УСЛУГИТЕ И СТАТУТ НА ФИРМИТЕ, ОСИГУРЯВАЩИ СЪОТВЕТНАТА ДЕЙНОСТ

2.9.1. Събиране, транспортиране и третиране на отпадъци

1. ОП „Чистота и БКС“ гр. Кубрат

Общинско предприятие „Чистота“ гр. Кубрат с Решение № 38 от 29.01.2020 г. на Общински съвет-Кубрат е преобразувано на Общинско предприятие „Чистота и БКС“ гр. Кубрат с предмет на дейност събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до инсталации и съоръжения за третирането им /Регионално депо за неопасни отпадъци в гр. Разград /.

2. „Екопак България” АД – договор за сътрудничество в областта на разделното събиране на отпадъци от опаковки и отпадъчните материали: хартия и картон, метали и пластмаси, притежаващо Решение № ООп-ОО-3-03/13.11.2017 г. и Решение № ООп-ОО-3-04/18.10.2018 г., издадени от Министъра на околната среда и водите.

3. „Трансинс Батери” ООД, гр. Варна – договор за сътрудничество за „Организиране дейностите по разделно събиране, съхраняване и предаването за предварително третиране, , оползотворяване и/или обезвреждане на негодни за употреба батерии и акумулатори /НУБА/. Дружеството притежава Разрешение №00П-НУБА-05-00/28.02.2013 г., издадено от МОСВ, за извършване на дейност като организация по оползотворяване на НУБА. Издадено е разрешение № ООп-НУБА-05-00/28.02.2013г., в сила от 28.02.2013 г. до 28.02.2018 г., , изм. решение № ООп-НУБА-05-01/08.12.2016г., продължен е срока на действие до 31.12.2022 г. с решение № ООп-НУБА-05-02/20.12.2017 г.

4. „Трансинс Технорециклираща Компания“ АД, гр. Варна - договор за сътрудничество за „Организиране дейностите по разделно събиране, съхраняване и предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване /ИУЕЕО/. Притежава Разрешение №ООп-ИУЕЕО-04-00/27.02.2013 г., изм. №ООп-ИУЕЕО-04-01/22.04.2014г., издадени от МОСВ, за извършване на дейност като организация по оползотворяване на ИУЕЕО. Издадено разрешение № ООп-ИУЕЕО-04-00/27.02.2013 г., изменено с Решение № ООп-ИУЕЕО-4-02/12.03.2018 г. в сила от 28.02.2018 г. до 31.12.2022 г.

2.9.2. Озеленяване на населените места

Тревните, цветните площи и тротоарните насаждения, които се поддържат и възобновяват ежегодно са описани в таблицата по-долу.

Таблица - Тревни, цветни площи и тротоарни насаждения

Местонахождение	Вид				
	тревни площи кв.м.	цветни площи кв.м.	полета храсти кв.м.	жив плет м	рози брой
Алея пред общинска администрация	374				
Градинка център - паметника на Васил Левски	2190	51			
Градска градина - Младежки дом	17000	90		108	
Градинка пред данъчна служба	1300				
Градинки по ул. Гагарин	728				
Градинка около читалището	685	264		31	5
Градинка пред общината	9200	133	41		
Градинка между ресторант "Бор" и "Асотекс"	1600			120	
Градинка до кръстовището срещу "Чолев"	1700			180	
Градинка зад сградата на АПК	500				24
Градинка "Автогара"	350				
Градинка до "Козирката"	300				
Градинка срещу ясла	3000	21			48
Паметника на Христо Ботев	0	96			
Тревна площ пред музея. СПТУ	3000			80	
ДСК	260	21	48		
Тревни площи между съд и църква	750				
Тревни площи между блок Ком и Вежен	400				
Тревни площи на новия пазар	3200				
Тревни площи - тото пункт	300				
Тревни площи блок Калин	1050				
Тревни площи около базара	500	17			
ЗД "България"	0	18			
Ул. Вапцаров	80	196	169.5		32
Ул. Цар Освободител	2719	96			48
Ул. Мадара	2600				
Ул. Осми март	600			183	
Ул. Любен Каравелов	670				
Ул. Княз Борис I	850				
Кв. 34	5000	1003			

2.9.3. Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води

ВОДОСНАБДИТЕЛНА МРЕЖА

Водоснабдяването в община Кубрат от 01.01.2019 г. се извършва от Водоснабдяване Дунав ЕООД. Дружеството обслужва Разград, Лозница, Попово, Цар Калоян, Опака.

Водоснабдяването в Община Кубрат се извършва посредством 14 дълбоки сондажа и 1 шахтов кладенец. Експлоатационните ресурси на дълбоките сондажи са 288 л/сек (при проекти стойности 402 л/сек) и задоволяват напълно потреблението на населението в общественния сектор. Водопроводите на водоснабдителната мрежа са от етернитови тръби, но са амортизирани, поради факта, че са полагани отпреди 30 до 70 години. Вследствие на възрастта си, загубата на вода по водопреносната мрежа е много голяма – само количеството загубена вода при вътрешните мрежи е около 50-60%. Лошо състояние на водоснабдителната мрежа значително оскъпява и разходите за нейната поддръжка.

Град Кубрат се захранва общо от 5 водоизточника. Водата до всички населени места в общината се доставя от помпени станции, което е фактор за висок разход на електроенергия. Водоснабдителната система в Община Кубрат (с изключение на с. Сеслав) е отворена и дава възможност за подаване на вода при всички населени места в случай на авария.

Водните площи отдадени на концесия на територията на Община Кубрат са общо седем – шест микроязовира и един язовир. Те са разположени в следните населени места: язовир „Каменово“ в с. Каменово; микроязовир „Каменово“ с. Каменово; микроязовири „Божурово - 1“ и „Божурово – 2“ в с. Божурово; микроязовир „Мръсен гьол“ в с. Бисерци; микроязовир в с. Звънарци; микроязовир в с. Юпер.

КАНАЛИЗАЦИОННА МРЕЖА

Канализационна мрежа е изградена единствено в общинския център град Кубрат, а 93% от населените места са без изградена канализационна мрежа. Канализационната система на гр. Кубрат е смесена – събира и отвежда битови, индустриални, и дъждовни отпадъчни води. Събраните отпадъчни води, след механично пречистване в ГПСОВ, се заустват в сухо дере във водосбора на р. Царацар. Отпадъчните води от населените места, в които няма изградена канализационна мрежа, се събират в попивни ями. Пълният капацитет на участъците с изградена канализационна мрежа не се употребява напълно. Главните проблеми, свързани с канализационната мрежа в общината, са: голяма степен на неизграденост, наличие на компроментирани и силно амортизирани участъци по мрежата, липса на качествено третиране на утайките от отпадните води, механичното пречистване на отпадните води не е до степен, която да отговаря на изискванията за заустване, големи разходи за почистване на индивидуалните септични

ями, необходимост от рехабилитация на пречиствателните съоръжения. Въпреки наличните проблеми не са отчетени големи битови или индустриални замърсители. Общината не разполага с големи инфраструктурни обекти. На територията на община Кубрат, в югоизточна посока от Града, в неговото землище, е разположено летищна площадка с тревно покритие. Няма данни, дали за какъв тип полети и самолети е сертифицирана.

ПРЕЧИСТВАНЕ НА ОТПАДЪЧНИТЕ ВОДИ

На територията на Община Кубрат функционира една ПСОВ с механично и биологично стъпало, стопанисвана от Водоснабдяване Дунав ЕООД. Тя пречиства отпадните води на гр. Кубрат. Пречистените отпадни води от ПСОВ Кубрат в момента се изпращат на изсушителни полета, след което биват депонирани. Предстои осъществяването на проект за реконструкция и разширение на ПСОВ Кубрат, както и изграждане на още четири по-малки пречиствателни станции в общината. Предвидените нови пречиствателни станции третират утайките чрез аеробна стабилизация и обезводняване на изсушителните полета. Възможна алтернатива за обезводняване на утайките е доставката на мобилна инсталация за обезводняване на изсушителните полета с подходяща обезводнителна машина, която да обслужва всички малки ПСОВ. При пречистването на отпадните води образуваните утайки трябва да бъдат окончателно отстранени или оползотворени според европейските директиви. Към инвестиционните проекти на новопланираните ПСОВ ще бъде изготвена и Програма за управление на утайките, където са се представят варианти за оползотворяването на утайките от ПСОВ.

2.9.4 Транспорт

Според Регистъра на транспортните фирми в България, на територията на община Кубрат има 5 регистрирани фирми с предмет на дейност – сухопътен товарен транспорт. Всички са със седалище на територията на град Кубрат.

2.9.5. Газоснабдяване

На територията на област Разград газоснабдяването се осъществява от “Овергаз Север” ЕАД, която притежава лицензи за разпределение и обществено снабдяване с природен газ за всички общини на територията на областта.

3. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОБЩИНАТА

3.1 Управленска характеристика

Управленската система на Община Кубрат се състои от кмет, секретар и двама ресорни заместник кметове. Кметът на общината назначава за срока на мандата си

заместник-кметове, в съответствие с одобрената структура на общинската администрация, които подпомагат кмета при осъществяване на дейността му.

Еднолични органи на общинската власт по опазване на околната среда са кметът на общината и кметовете или кметските наместници на населените места. Наличие на комисии (отдели / сектори / специалисти в Общинския съвет / общинската администрация). В общинската администрация за околната среда отговаря един експерт - еколог в отдел „Териториално селищно устройство, строителство и екология“.

В своята работа екологът се подпомага от кметовете и кметските наместници на кметства.

Съгласно чл. 15 от Закона за опазване на околната среда, кметовете на общини провеждат държавната политика по опазване на околната среда на местно ниво, като в задълженията им са вменени следните дейности:

1. информират населението за състоянието на околната среда съгласно изискванията на закона;
2. разработват и контролират заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
3. организират управлението на отпадъци на територията на общината;
4. контролират изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
5. организират и контролират чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
6. определят и оповестяват публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и контролират изпълнението на техните задължения;
7. организират дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
8. определят длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по този закон;
9. осъществяват правомощията си по специалните закони в областта на околната среда;

10. определят лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Кметът на общината може да възлага изпълнението на изброените функции на кметовете на кметствата в общината.

Кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и общинската наредба за управление на дейностите по отпадъците.

Съгласно Закона за управление на отпадъците, кметът на общината отговаря за:

- осигуряването на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;

- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;

- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;

- избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци;

- разделното събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;

- организирането и прилагането на система за разделно събиране на излезлите от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак;

- организирането на дейността по събирането и съхраняването на излезли от употреба моторни превозни средства на площадките за временно съхраняване;

- предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища;

- определянето на места за смяна на отработени моторни масла и информирание на обществеността за това;

- определянето на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии.

Функциите на Общинския съвет са:

- да определя размера на такса „битови отпадъци” и таксата за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване по Закона за местните данъци и такси;

- да приема Програма за опазване на околната среда на общината и всяка последваща актуализация;

Нормативна база:

Нормативната база, с която Общината работи, е действащото към момента международно, национално и местно законодателство. В областта на опазване на околната среда Община Кубрат има изготвени и действащи общински наредби:

Наредба № 6 за управление на отпадъците на територията на Община Кубрат, приета от Общински съвет - Кубрат с Решение № 295 от Протокол № 27 / 10.02.2014 г.;

Наредба № 18 за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Кубрат, приета от Общински съвет - Кубрат с Решение № 86 от Протокол № 7 / 29.04.2008 г.

Информационен обмен и партньорство

По проблемите на околната среда и здравния статус на населението, Община Кубрат поддържа информационен обмен и е партньор със следните регионални органи на централни ведомства:

- РИОСВ – гр. Русе, към МОСВ;
- РЗИ – гр. Разград, към МЗ;
- Регионална лаборатория – гр. Русе към ИАОС;
- Басейнова дирекция „Дунавски район“ с център Плевен;
- Областна дирекция земеделие – гр. Разград, към МЗХГ;
- Териториално статистическо бюро към НСИ;
- Гражданска защита;
- ОДБХ към МЗХГ гр. Разград.

За решаване на проблемите на околната среда общинската администрация си сътрудничи с редица фирми, бизнес организации и граждани на нейната територия.:

Подходи и механизми за информиране на обществеността

Община Кубрат няма добре изградена информационна система за оповестяване на населението за състоянието на околната среда.

Информационното обслужване на населението се състои в предоставяне на данни за състоянието на околната среда, информиране на обществеността за включването ѝ в предстоящи екологични мероприятия, за участие при разработване и

обсъждане на проекти, за изпълнение на конкретни мероприятия и резултатите от тях и др.

3.2. Икономически фактори

През последните няколко години се забелязва значителен спад в икономическото развитие на Община Кубрат.

Основни отрасли, в които се е специализирала Община Кубрат са:

- **ПРОМИШЛЕННОСТ**

Отрасълът промишленост в Община Кубрат включва следните подотрасли:

- Дървообработваща промишленост

„Лудогорие-91“ АД – предприятие с около 60-годишна история и традиции в производството и търговията с мебели. Произвежда мебели за кухни и трапезарии, маси, столове и др. от масивна дървесина. До май 2014 г. дружеството извършва дейност в две бази в гр. Кубрат – база 1 на ул. „Цар Освободител“ 68 и база 2 на ул. „Козлодуй“ 49 срещу входа на стадиона, използвана за складова база.

На 19 май 2014 г. собствеността на „Лудогорие-91“ АД, намираща се в база 1 на ул. „Цар Освободител“ 68 е закупена от русенското предприятие „Гораинвест“ АД, занимаващо се с дървопреработване – производство на панели от масивна дървесина. Дейността на „Лудогорие-91“ АД е пренасочена във втората база на ул. „Козлодуй“ 49, като продължава търговията с мебели и започва производство на кошери и други изделия от иглолистна дървесина. През цялата си 60 годишна история „Лудогорие-91“ е обърнато с лице към екологията и възстановяване на горите, които използва. Това е визуализирано в екологичната политика на дружеството и разработените информационни материали.

- Електротехническа промишленост

„Елпром - Елин“ АД е основен производител на електро - инсталационни изделия на порцеланова и пластмасова основа. Продукцията е с широк спектър на приложимост. С нея се задоволяват основните потребности на всяко домакинство, производителите на различни видове машини и апарати, строителството и други отрасли на икономиката. Основни продукти, произвеждани и предлагани от страна на предприятието са фасунги, щепселни съединения, основи за предпазители, капачки,

патрони, осветители и осветителни тела, клеми, разклонители и разклонителни кутии, ключове и електрически табла.

Фирмата осъществява контакти с Иран, Саудитска Арабия, ОАЕ, Германия, Холандия, Турция, Сърбия, Македония и др.

- Машиностроителна промишленост

„Хан Кубрат“ АД представлява фирма, специализирана в изграждането на технологични линии за производство на хляб и по-конкретно ситоареатори; водонагревател - дозатори; тестомесачки; повдигач-обръщачи; тестоделители; тестооформители; тестоокръглители; камери за окончателна ферментация; транспортър-зареждачи; електрически, дизелови и газови пещи; пещи за закуски; машини за рязане на хляб; универсални миксери.

Фирмата произвежда и машини за растителна защита: щангови, вентилаторни и комбинирани пръскачки.

• СЕЛСКО СТОПАНСТВО

В областта на селското и горското стопанство Община Кубрат може да се похвали с добри резултати. Селското стопанство е основен отрасъл на икономиката в Община Кубрат. Отрасълът е един от най-развитите сектори на общинската икономика. Осигурява поминъка на значителна част от населението.

- Растениевъдство

Община Кубрат разполага със значителни поземлени ресурси – 77% от общата ѝ територия. Обработваемата земя представлява 84,80% от земеделските земи или 30 460 ха. Средно на глава от населението на общината се падат по 1,2 ха, което е над средното за страната. Приблизително 34% от площите в общината са заети със зърнени култури. Отглеждат се предимно пшеница, царевица, ечемик, за което най- много допринасят благоприятният климат и релефните условия. Преобладаващите в общината черноземни почви са предпоставка за получаване на високи добиви от зърнени култури. Значително място заемат и площите със слънчоглед, винени лозя, овощни градини – главно кайсии, праскови и сливи. От голямо значение за общината е и отглеждането на тютюн, сорт „Северна България“.

През последните години на територията на общината започна отглеждането на орехи и лешници. Общината се специализира в развитието на преработвателната промишленост, по-конкретно преработка на селскостопанска продукция в малки и

средни предприятия. Работи се в насока въвеждането на нови технологии и иновации в областта на селското стопанство.

- Животновъдство

Животновъдството в общината е изцяло съсредоточено в дребния, смесен частен сектор, където няма условия за стопански ефективна концентрация и за въвеждане на съвременни технологии за отглеждане на голям брой животни. Голяма част от животните се отглеждат при примитивни условия, липсва контрол на качеството на произвежданата продукция. Животновъдството е съсредоточено предимно към задоволяване на основните потребности на домакинствата. Главно се отглеждат овце, говеда, свине и птици.

Селското стопанство на Община Кубрат се развива под формата на лични и кооперативни структури, сдружения и арендатори. Преобладаваща част са личните натурални стопанства. Пазарно - ориентираното производство се реализира от земеделски кооперации и арендатори. Основни фирми, специализирани в животновъдството са ЕТ „АСОТЕКС“ – Х. Чакър и ЕТ „Мъдър – Хасан Али и Фатме Али“.

- Горско стопанство

Територията на Община Кубрат е опасана от горски масиви, които заемат 93 957 дка /държавни и общински/ или 21,50% от цялата територия на общината. Преобладаващата растителност е широколистна – дъбови гори, клен, липа и др. Срещат се и ограничени участъци от иглолистни дървета – бор, ела, смърч и др.

Предприятия и фирми, специализирани в областта на горското стопанство, на територията на Община Кубрат са:

- „Кубратска гора“ ЕООД (производство и доставка на дърва за огрев, дърводобив, залесяване, преработка на дървесина);
- ТП „ДГС – Сеслав“ (селско и горско стопанство, животновъдство, отглеждане на дивеч);
- „Лудогориелес“ АД (производство на фиданки, залесяване, дърводобив, преработка на дървесина).

• ТЪРГОВСКИ ДЕЙНОСТИ И ТУРИЗЪМ

Търговската мрежа на територията на Община Кубрат е сравнително добре развита. Поради голямата безработица, ниските доходи и ниската популателно способност, търсенето на стоки и услуги силно намалява. Това е и една от причините

една част от магазините и заведенията за обществено хранене и развлечение да променят предмета на своята дейност през последните години.

На територията на общината има ловни райони и отлични условия за развитие на ловен туризъм, както и два ловни дома с подходяща леглова база.

В общината има голям брой водоеми, които благоприятстват за развитие на рибовъдство и риболовен туризъм. В естествен парк близо до гр. Кубрат има изградена хижа, ресторантска част и бунгала. До хижата се стига по асфалтов път.

На територията на Общината съществува дивечовъдна станция “Сеслав”, където се отглеждат фазани за отстрел. Съществуват добри условия и традиции за ловен туризъм. Няма пречки за развитието на еко и ловен туризъм.

3.3 Финансови фактори

По данни от отчетите за приходите и разходите на производители на стоки и услуги за околната среда за 2019 г., разходи за опазване на околната среда и ДМА с екологично значение за 2019 г., предоставени на ТСБ – Разград, могат да бъдат направени следните изводи:

- Приходите от дейността възлизат на 482 хил. лв., по конкретно тук се включват приходите от населението;
- Разходите по чл. 66, ал.1 от ЗМДТ са в размер на 593 хил. лв. и включват: разходи за събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до инсталации и съоръжения за третирането им, както и осигуряване на съдове за събиране на битовите отпадъци, с изключение на разделното събиране, предварително съхраняване и транспортирането на битовите отпадъци, попадащи в управлението на МРО по ЗУО-за услугата по чл.62, т.1 от ЗМДТ;
- Разходите за придобиване на ДМА и ДНА с екологично предназначение (36 хил. лв.);
От горепосоченото може да бъде направен извод, че генерираните приходи не са достатъчни за покриването на разходите, извършени за услуги, свързани с околната среда.

3.4. Демографска и социално икономическа характеристика

Брой и възрастова структура на населението - Към 31 декември 2019 г. населението на Община Кубрат е 15 638 души.

В сравнение с края на 2011 г. населението на общината намалява с 2 457 души, или с 13.7% (средногодишен темп на намаление 1.7%). Намалението на населението е един от основните лимитиращи фактори за бъдещото развитие на всяка общината, които негативно се отразят най-вече върху работната сила и възпроизводствения потенциал на територията.

Продължава процесът на застаряване на населението в общината, който е характерен за другите райони в страната, но в Северния централен район то е в по-високи стойности от средните за страната, като само Северозападния район е с по-неблагоприятни стойности.

Коефициент на възрастова зависимост –показва съотношението между лицата на възраст над 65 години, които са предимно икономически неактивни, и лицата в активна възраст. По-високият коефициент на възрастова зависимост показва влошаване на възрастовата структура на населението, което рефлектира върху пазара на труда, икономическия растеж и др. В края на 2019 г. лицата на 65 и повече навършени години са 61,9% от населението на общината. В сравнение с 2011 г. делът на населението в тази възрастова група нараства с 4.3 процентни пункта. Към 31.12.2018 г. общият коефициент на възрастова зависимост в общината е 58.3%, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат по-малко от две лица в активна възраст. За сравнение, през 2011 и 2017 г. този коефициент е бил съответно 49.3% и 57.2%.

Относителен дял на населението в градовете - Относителният дял на населението в градовете дава информация за степента на урбанизация на областта. Към 31.12.2019 г. в град Кубрат живеят 6 259 души, или 40%, а в селата – 9379 души, или 60% от населението на общината.

Към края на 2019 г. населените места в община Кубрат са 17, в т.ч. градове: 1 – общинския център град Кубрат и 16 села.

Единствено в общинския център – град Кубрат, броя на населението е над 2000 души. В 3 населени места населението е между 1001 и 2000 души – селата Бисерци, Севар и Беловец. Също в 3 населени места, броят на жителите е между 600 и 800 души – Мъдрено, Сеслав и Равно. Най-многобройна (с 6 броя) е групата на населените места с население между 401 и 600 души - селата Юпер, Звънарци, Божурово, Задруга, Савин, Каменово. 4 са селата в групата с най-малобройно население (между 228 и 401 жители) – Тертер, Горичево, Точилари и Медовене.

Възпроизводствен процес - Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение. Възпроизводството на населението на дадена територия се изразява в постоянното му възобновяване или чрез смяната на едни поколения с други. Количествената му страна обхваща естественото движение на населението. От своя страна, то се характеризира с раждаемостта и смъртността. До голяма степен раждаемостта зависи от броя на сключените бракове и броя на разводите.

През 2019 г. естественият прираст в община Кубрат е отрицателен. Разликата между живо родените и умрелите представлява естественият прираст на населението. След 1990 г. демографското развитие на страната и района се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението. През 2019 г. резултат на отрицателния естествен прираст населението на района е намаляло с 236 души. Намалението на населението, измерено чрез коефициента на естествения прираст през 2019 г. е минус 15,9%, а през 2011 г. е минус 9,61%.

Механичният прираст в Община Кубрат също е отрицателен.

Общата икономическата среда на територията на община Кубрат се характеризира с относителна стабилност в икономиката, преобладаващ селскостопански характер на заетостта, търсене на ниско квалифициран труд и ниско трудово възнаграждение. Пазарът на труда се определя от общото състояние на икономика, сезонните фактори, развитието на субсидираната заетост и поставените количествени и качествени параметри от работодателите при търсене на работна сила.

II. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT/

SWOT – анализа разглежда силните и слаби страни на Общината, както и евентуалните възможности и заплахи, които я заобикалят. Представени са като матрица, която съдържа четири основни елемента, групирани като вътрешни за Общината (силните и слабите страни) и външни за нея (възможностите и заплахите).

Направени са разнопосочни връзки между четирите елемента от матрицата. Тези връзки обособяват стратегии на поведение, които трябва да се предприемат в посока планиране състоянието на околната среда в общината.

Според произхода и начина си на въздействие екологичните фактори биват абиотични, биотични и антропогенни.

Тези фактори имат съществено значение в представения анализ.

SWOT АНАЛИЗ

Силни страни	Слаби страни
– Благоприятно географско разположение; – Богато и съхранено биологично разнообразие; – Плодородни земи; – Наличие на екологично чисти територии; – Развито селско стопанство; – Развито горско стопанство; – Добро качество на атмосферния въздух; – Липса на големи промишлени замърсители; – Газифициран общински център; – Изградена водопроводна и канализационна мрежа; – Изградена пречиствателна станция за отпадни води; – Енергоспестяващо улично осветление; – Територията на общината е обхваната от система за организирано събиране и извозване на смесените битови отпадъци; – Използване на регионално депо за неопасни отпадъци, отговарящо на нормативните изисквания; – Въведени са системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки, НУБА, ИУЕЕО – Положителна нагласа на местната власт за разрешаване на проблемите, свързани с околната среда; – Активно участие на населението в дейностите по опазване на околната среда; – Общината има действащи нормативни документи в областта на околната среда.	– Недостатъчно финансови средства в общинския бюджет за поддържане на околната среда.

Възможности	Заплахи
– Усвояване на Европейски програми в областта на околната среда, напр. изграждане на съоръжения за третиране на отпадъци, подновяване на обществения транспорт; – Ангажиране на обществеността в изпълнението на програми целящи съхранение на природните ресурси; – Развитие на системите за разделно събиране на отпадъците във всички населени места, в т.ч. зелени и биоотпадъци; – Възстановяване на горския фонд. – Производство на биологично чисти продукти; – Създаване на зелени площи между жилищните пространства; – Развитие на екотуризъм; – Развитие на поливно земеделие и предимство пред други територии на фона на общата тенденция за глобално засушаване.	– Глобално изменение в климата, попадане на страната в зоната за засушаването и рисковете, свързани с непредвидими бедствия; – Районът е засегнат от водна и ветрова ерозия над средното за страната; – Процес на влошаване състоянието на някои горски екосистеми; – Недостиг на повърхностни водни ресурси; – Недостатъчно развити системи за разделно събиране на битови биоразградими отпадъци и съоръжения за оползотворяването им; – Задълбочаване на демографските проблеми

За целите на стратегическото планиране SWOT анализът има ключово значение. Благодарение на него получените резултати от „анализа на средата” могат да се приоритизират и да бъдат структурирани по начин, позволяващ извличането на генералните стратегически цели, които ще преследват Община Кубрат през следващите години.

III. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА КУБРАТ

Общинската администрация провежда прозрачна политика по околната среда, като информира гражданите и търси тяхното съдействие при реализиране на екологичните проекти. За разработване на ПООС Кубрат се изготви анкета, целяща проучване на общественото мнение.

На база съществуващите условия, визията описва крайното желано състояние на населението спрямо преценката на общинското ръководство.

ОБЩИНА КУБРАТ ПРЕДЛАГА УСЛОВИЯ ЗА УСТОЙЧИВО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ И СЪЗДАВА ЕКОЛОГИЧНО ЧИСТА ПРИРОДА, КОЯТО ОСИГУРЯВА ЗДРАВΟΣЛОВНА ЖИЗНЕНА СРЕДА НА НАСЕЛЕНИЕТО В РЕГИОНА.

Визията за околната среда описва перспективите за развитие на Общината в близките 7 години. Цели да вдъхнови хората, като ги мотивира да инвестират в бъдещето си. Осигурява иновационно мислене и подтиква към генерални промени.

IV. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

На основа резултатите от извършените проучвания и анализи за съществуващите дадености и проблеми на община Кубрат в областта на околната среда, са определени и идентифицирани силните и слабите страни на общината, възможностите и заплахите, стоящи пред нея. След избора на визия на общината, се формулират целите.

I. Генерална стратегическа цел : *Да се създадат условия за устойчиво икономическо развитие, като се стимулира предприемачеството и мотивира населението да опазва и развива възможностите на околната среда.*

За постигане на генералната стратегическа цел на Общината са формулирани следните специфични стратегически цели:

Специфични стратегически цели :

Специфична стратегическа цел № 1: *До края на 2027 г. да се запази доброто качество на атмосферния въздух*

При анализа на този компонент не бяха идентифицирани сериозни проблеми с качеството на атмосферния въздух. Поради това, че въздухът е определящ компонент на околната среда, за постигане на целта е необходимо да се предприемат превантивни действия за недопускане влошаването на доброто качество на атмосферния въздух и за намаляване на запрашеността, като са предвидени следните мерки:

Мярка 1.1: Периодичен контрол на източниците на емисии в атмосферния въздух на територията на общината;

Мярка 1.2: Въвеждане на ефективно енергопотребление на територията на общината;

Мярка 1.3: Реконструкция и ремонт на II^{-ри}, III^{-ти}, IV^{-ти} клас пътища;

Мярка 1.4: Организиране на информационни кампании.

Основен индикатор за постигане на целта е:

●резултатите от всяко измерване на съдържанието на вредни вещества в атмосферния въздух да бъдат под пределно допустимите концентрации.

Специфична стратегическа цел № 2: *Устойчиво и интегрирано управление на водните ресурси в община Кубрат*

За постигане на целта е необходимо предприемането на действия в два основни аспекта: да се сведат до минимум загубите на вода и риска от подаване на вода с влошени показатели и да се осигури пречистване на отпадъчните води, като са предвидени следните мерки:

Мярка 2.1: Провеждане на мониторинг за качеството на питейната вода;

Мярка 2.2: Поддържане състоянието на санитарно-охранителните зони (СОЗ) на водоизточниците в съответствие с нормативните изисквания;

Мярка 2.3: Очистване на питейните води от сондажа при с. Юпер;

Мярка 2.4: Повишаване ефективността на системата за водоснабдяване в общината;

Мярка 2.5: Проектиране и изграждане на канализация за отпадъчни води и ПСОВ за селата в община Кубрат;

Мярка 2.6: Локално пречистване на производствените отпадъчни води преди заустване.

Основни индикатори за постигане на целта:

- в края на програмния период да няма случай на подаване на питейна вода с влошени показатели;
- свеждане до минимум на загубите на питейна вода;
- санитарно-охранителните зони на водоизточниците да се поддържат в съответствие с нормативните изисквания;
- реализирани проекти за реконструкция и рехабилитация на водопроводните мрежи на селата в общината;
- намалено годишно количество на изпускани непречистени отпадъчни води.

Специфична стратегическа цел № 3: *Усъвършенстване на системата за управление на отпадъците в община Кубрат*

За постигане на целта е необходимо дейностите по управление на отпадъците да се извършват на регионален принцип, в добро сътрудничество с останалите общини от Регион за управление на отпадъците Разград; да се предприемат действия за подобряване на системите за събиране, като се въведе разделно събиране на всички видове отпадъци, за които са въведени изисквания и цели в националното законодателство; спазване на приоритетния ред (йерархията) при управлението на отпадъците и повишаване ролята на обществеността, като са предвидени следните мерки:

Мярка 3.1: Участие в реализацията на проектите за изграждане на регионални съоръжения и инсталации за предварително третиране и оползотворяване на отпадъци и разширение на регионалното депо за неопасни отпадъци;

Мярка 3.2: Оптимизиране на системите за събиране на отпадъци, в т.ч. разделно събиране, на територията на общината;

Мярка 3.3: Предотвратяване и намаляване количеството на образуваните отпадъци;

Мярка 3.4: Предотвратяване и намаляване на риска от депонирани отпадъци и замърсявания с отпадъци;

Мярка 3.5: Включване на обществеността и осигуряване на обществена подкрепа в процеса на управление на отпадъците.

Основни индикатори за постигане на целта:

- изградени регионални съоръжения и инсталации за предварително третиране и оползотворяване на битови отпадъци;
- функциониращи системи за разделно събиране на потоци отпадъци, за които са въведени нормативни изисквания и отговорности на местните власти;
- постигнати цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъци, за които са отговорни местните власти;
- брой домакинства, прилагащи домашно компостиране;
- намалено количество на депонираните отпадъци;
- брой и площ на терени, почистени от отпадъци.

Специфична стратегическа цел № 4: *Предотвратяване деградацията на земите и загубата на почви на територията на община Кубрат*

За постигане на целта са предвидени следните мерки:

Мярка 4.1: Текущи анализи на състоянието на почвите на територията на общината;

Мярка 4.2: Опазване на почвите от ерозия;

Мярка 4.3: Агроекологично ползване на пасища и мери от общинския поземлен фонд;

Мярка 4.4: Организиране на информационни кампании.

Основни индикатори за постигане на целта:

- резултатите от анализите на вредни вещества в почвите да бъдат под пределно допустимите концентрации;
- намаляване на териториите, застрашени от ерозия;
- прилагане на добри земеделски практики, гарантиращи опазване на земите и почвите в общината.

Специфична стратегическа цел № 5: *Опазване и поддържане на биологичното разнообразие в община Кубрат и развитие на зелените системи*

За постигане на целта са предвидени следните мерки:

Мярка 5.1: Опазване и устойчиво използване на горите;

Мярка 5.2: Опазване и устойчиво използване на лечебните растения;

Мярка 5.3: Устойчиво управление на защитените територии и защитени зони по Натура 2000 в общината;

Мярка 5.4: Развитие на зелените системи с оглед подобряване качеството на живот и създаване на по-добри условия за отдих.

Основни индикатори за постигане на целта:

- процент на новозалесени площи в горския фонд;
- площта на увредените гори от болести и пожари е намалена;
- спазване на ограниченията и забраните за опазване на защитените територии по Закона за защитените територии и за опазване на местообитанията и птиците в защитените зони, част от Натура 2000, обявени по Закона за биологичното разнообразие, намиращи се на територията на общината;
- брой и площ на обновени, рехабилитирани и новоизградени зелени площи.

Специфична стратегическа цел № 6: *Намаляване на шума и влиянието на нейонизиращи лъчения*

За постигане на целта са предвидени следните мерки:

Мярка 6.1: Поддържане нивата на шум в регламентираните норми;

Мярка 6.2: Предпазване на населението от влиянието на нейонизиращи лъчения.

Основни индикатори за постигане на целта:

- изградени обходни пътища и рехабилитирана пътна настилка;
- изградени зелени пояси около пътните артерии;
- брой проведени кампании за информиране на населението за здравните рискове от използването в бита на техника, излъчваща нейонизиращи лъчения - източници на електромагнитни полета: телевизия, мобилни телефони, компютри, микровълнови печки и др.

Специфична стратегическа цел № 7: *Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда, информиране и ангажиране на местното население*

За постигане на целта са предвидени следните мерки:

Мярка 7.1: Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в общинската администрация;

Мярка 7.2: Подобряване на информационната обезпеченост за управление на околната среда в община Кубрат;

Мярка 7.3: Информирание на населението и привличане на обществеността в процеса на вземане на решения по отношение подобряване състоянието на околната среда в община Кубрат.

Основни индикатори за постигане на целта:

- брой служители, преминали обучение за повишаване на професионалната квалификация;
- брой проведени обществени обсъждания и дискусии по екологични проблеми;
- брой проведени информационни кампании по теми, свързани с опазване на околната среда;
- брой издадени и разпространени информационни материали в областта на опазване на околната среда;
- брой участия на общината в национални кампании, свързани с околната среда;
- мотивиране на гражданите за участие в изпълнението на проекти, свързани с опазване на околната среда;
- привличане на учебните заведения за провеждане на екологични кампании и обучения.

Целите на Програмата предоставят основата за формулиране на пакет от дейности и задачи, които общинското ръководство смята да реализира, представени детайлно в Плана за действие на програмата.

V. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.

Атмосферен въздух

Специфична цел № 1: *До края на 2027 г. да се запази доброто качество на атмосферния въздух*

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
Мярка 1.1: Периодичен контрол на източниците на емисии в атмосферния въздух на територията на общината	1.1.1. Съвместно планиране и осъществяване на проверки от РИОСВ - Русе	Община Кубрат	Периодично (веднъж годишно)	Общински бюджет Заплащане от замърсителите при наложени санкции	Констативни протоколи за извършени анализи	Предотвратяване на замърсяването на атмосферния въздух
	1.1.2. Създаване и поддържане на база данни на емисии на територията на общината и изнасяне всяка година информация на видно място	Община Кубрат	2021 - 2027	Общински бюджет	Поддържане на базата данни	Информираност на населението и задържането му в района, Създаване на благоприятен л и улесняване работата на кмета за привличане на инвестиции в района

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
Мярка 1.2: Въвеждане на ефективно енергопотребление на територията на общината.	1.2.1. Разработване на проекти за енергийна ефективност, в т.ч.: - реконструкция/ ремонт на общински сгради с цел подобряване на енергийната им ефективност; - газифициране на сгради; - използване на възобновяеми енергийни източници, в т.ч. дървесни брикети; слънчеви колектори и др.	Община Кубрат	Постоянен	Общински бюджет	Разработени проекти и представени за финансиране	Създаване на основа за получаване на финансиране
	1.2.2. Реализация на проектите - реконструиране/ ремонт на общински сгради за подобряване на енергийната им ефективност; - газифициране на сгради; - използване на възобновяеми енергийни източници, в т.ч. дървесни брикети, слънчеви колектори и др..		2021 - 2027	Програма за развитие на селските райони 2021-2027г., ПУДООС	Дейностите по проектите са изпълнени	Намаляване на замърсяването на въздуха от течни и твърди горива
Мярка 1.3: Реконструкция и ремонт на II ^{-ри} , III ^{-ти} , IV ^{-ти} клас пътища	1.3.1. Реконструкция и ремонт на II ^{-ри} и III ^{-ти} клас пътища	Община Кубрат Областна администрация	2021 - 2027	АПИ, МРРБ	Реконструирани и ремонтирани пътища	Намаляване праховото замърсяване на въздуха и на шума
	1.3.2. Ремонт на общинска пътна мрежа(IV ^{-ти} класни пътища)	Община Кубрат	2021 - 2027	Програма за развитие на селските райони 2021-2027 г., Общински бюджет		

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
Мярка 1.4: Организиране на информационни кампании	1.4.1. Подготовка и провеждане на кампании за предимствата за здравето на хората и околната среда от прилагането на екологосъобразни практики в ежедневието, като: - преминаване изцяло към горива водещи до по-ниски емисии (газ) - предотвратяване и преустановяване паленето на стърнищата	Община Кубрат	Постоянен	Общински бюджет, НПО	Разпространени информационни материали	Убеденост на обществеността в прилагането на екологосъобразни практики в ежедневието

Води

Специфична цел № 2: Устойчиво и интегрирано управление на водните ресурси в община Кубрат

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
Мярка 2.1: Провеждане на мониторинг за качеството на питейната вода	2.1.1. Актуализиране на Програмата за мониторинг на питейната вода и изготвяне на график за пробовземане и анализ	РЗИ, „Водоснабдяване Дунав“ ЕООД	2021 – 2027	„Водоснабдяване Дунав“ ЕООД, РЗИ	Изготвен е график	Наличие на информация за качеството на питейната вода
	2.1.2. Реализиране на мерките от графика	РЗИ, „Водоснабдяване Дунав“ ЕООД	2021 - 2027	„Водоснабдяване Дунав“ ЕООД, РЗИ	Мерките от графика са изпълнени	
Мярка 2.2: Поддържане състоянието на санитарно-охранителните зони (СОЗ) на водоизточниците в съответствие с нормативните изисквания	2.2.1. Планиране на мерки за подобряване състоянието на СОЗ	„Водоснабдяване Дунав“ ЕООД	2021-2027	„Водоснабдяване Дунав“ ЕООД	Доклад за необходимите мерки	Отстраняване на несъответствията с нормативната уредба и цялостно подобряване на състоянието на СОЗ
	2.2.2. Реализация на мерките		2021-2027		СОЗ са в съответствие с нормативните изисквания	
Мярка 2.3: Очистване на питейните води от сондажа при с.Юпер	2.3.1. Установяване причините за високото съдържание на нитрати в питейните води при с.Юпер	„Водоснабдяване Дунав“ ЕООД, РЗИ, Община Кубрат	2021	Общински бюджет	Установени причини	Създаване на основа за търсене на методи и разработване на проекта за премахване на замърсяването

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
	2.3.2. Разработване на проект за финансиране на очистването на питейните води при с. Юпер	„Водоснабдяване Дунав“ ЕООД	2021-2027		Разработен проект	Получаване на финансиране за дейностите по очистване
	2.3.3. Изпълнение на проекта	„Водоснабдяване Дунав“ ЕООД, изпълнител на проекта	2022-2027	Национални екофондове	Количества нитрати в пробите	Питейна вода със съдържание на нитрати съгласно нормите
Мярка 2.4: Повишаване ефективността на системата за водоснабдяване в общината	2.4.1. Разработване на проекти за реконструкция и рехабилитация на водопроводните мрежи на селата в община Кубрат	Община Кубрат, „Водоснабдяване Дунав“ ЕООД	„Водоснабдяване Дунав“ ЕООД	Общински бюджет, външно финансиране	Наличие на одобрени проекти	Създаване на основа за получаване на финансиране
	2.4.2. Изпълнение на проекти за повишаване ефективността на водоснабдителната система - реконструкция и рехабилитация на водопроводните мрежи на селата в община Кубрат	Община Кубрат, „Водоснабдяване Дунав“ ЕООД, изпълнители на проектите		Програма за развитие на селските райони 2021-2027г., ПУДООС, Общински бюджет	Изградени, реконструирани и рехабилитирани съоръжения	Намаление на себестойността на питейната вода Намаляване загубите на питейна вода
Мярка 2.5: Проектиране и изграждане на канализация за отпадъчни води и ПСОВ за селата в	2.5.1. Проектиране на канализационни мрежи за отпадъчни води и ПСОВ за селата в Община Кубрат	Община Кубрат, „Водоснабдяване Дунав“ ЕООД	Съгласно Регионалния генерален план за водоснабдяване и	Общински бюджет, външно финансиране	Готови проекти	Създаване на основа за получаване на финансиране

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
община Кубрат	2.5.2. Изграждане на канализационни мрежи за отпадъчни води и ПСОВ за селата в Община Кубрат	Община Кубрат, „Водоснабдяване Дунав“ ЕООД, изпълнителите на проектите	канализация на обособената територия на „Водоснабдяване Дунав“ ЕООД	Програма за развитие на селските райони 2021-2027г., ПУДООС, Общински бюджет	Изградени канализационни системи	Опазване от замърсяване на подземните води
Мярка 2.6: Локално пречистване на производствените отпадъчни води преди заустване	2.6.1. Задължаване предприятията да изградят локални пречиствателни съоръжения за отпадъчни води, преди включването им в градската канализационна мрежа или заустването им в дерета II категория	Община Кубрат, РИОСВ-Русе	постоянен	Не са необходими средства	Заповед на кмета и предписания на РИОСВ-Русе	Пречистени отпадъчни води
	2.6.2. Изграждане на локални пречиствателни станции	Предприятия на територията на община Кубрат	съгласно предписанията	Бизнес инвестиции	Изградени локални пречиствателни съоръжения	Пречистени отпадъчни води

Отпадъци

Специфична цел № 3: Усъвършенстване на системата за управление на отпадъците в община Кубрат

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
Мярка 3.1: Участие в реализацията на проектите за изграждане на регионални съоръжения и инсталации за предварително третиране и оползотворяване на отпадъци и разширение на регионалното депо за неопасни отпадъци	3.1.1. Участие в реализацията на проект за изграждане на инсталация за сепариране на битови отпадъци и инсталация за компостиране на зелени отпадъци и биоотпадъци в Регион Разград: - подготовка на проектно предложение за финансиране по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.; - изграждане на инсталациите	РСУО, Община Разград, Община Кубрат	2021-2027	ОПОС 2021-2027, Общински бюджети на общините от регион Разград	Изградени инсталации за сепариране и компостиране	Осигурен капацитет за предварително третиране и оползотворяване на битови отпадъци
	3.1.2. Участие в реализацията на проект за разширение на регионалното депо за неопасни отпадъци в Регион Разград: - подготовка на проектно предложение за финансиране; - разширение на депото – изграждане на нови клетки	РСУО, Община Разград, Община Кубрат	2021-2027	ДБ, ПУДООС, Общински бюджети на общините от регион Разград	Изградени нови клетки за разширение на регионалното депо за неопасни отпадъци	Осигурен капацитет за депониране на остатъците от третирането на битови отпадъци и на строителни отпадъци

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
Мярка 3.2: Оптимизиране на системите за събиране на отпадъци, в т.ч. разделно събиране, на територията на общината	3.2.1. Оптимизиране на съществуващата система за събиране и извозване на смесени битови отпадъци: - разработване на по-ефективни маршрутни графици за събиране и извозване; - увеличаване честотата на извозване; - оптимизиране броя на съдовете за събиране - подмяна на амортизирани съдовете и техниката за извозване	Община Кубрат; Дружество, на което са възложени дейностите	постоянен	Общински бюджет; Дружество, на което са възложени дейностите	Нови маршрутни графици Увеличена честота на извозването Увеличен брой съдове Нови съдове	Икономически ефективно събиране и извозване; Подобряване на чистотата на населените места; Няма нерегламентирано изхвърляне на отпадъци

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
Мярка 3.2: Оптимизиране на системите за събиране на отпадъци, в т.ч. разделно събиране, на територията на общината	3.2.2. Прилагане на системи за разделно събиране на масово разпространени отпадъци съгласно сключените договори за сътрудничество с Организации по оползотворяване, в т.ч.: - система за разделно събиране на отпадъци от опаковки и битови отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло; - система за разделно събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори; - система за разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване;	Организации по оползотворяване на масово разпространени отпадъци, с които са сключени договори за сътрудничество	постоянен	Организации по оползотворяване на масово разпространени отпадъци, с които са сключени договори за сътрудничество	Функциониращи системи за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, за които е въведена отговорност на производителите	Повишаване на количествата рециклирани и оползотворени битови отпадъци; Изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване, заложи в националното законодателство по управление на отпадъците; Намаляване количеството ТБО, които ще се извозват до Регионално депо Разград

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
Мярка 3.2: Оптимизиране на системите за събиране на отпадъци, в т.ч. разделно събиране, на територията на общината	3.2.3. Въвеждане на система за разделно събиране на биоразградими и биоотпадъци: - осигуряване на контейнери и техника за събиране и извозване; - транспортиране на разделно събраните биоразградими и биоотпадъци от територията на общината до регионалната инсталация за компостиране.	Община Кубрат	до 2027	ОПОС 2021-2027, Общински бюджет	Функционираща система за разделно събиране на биоразградими и биоотпадъци	Повишаване на количествата оползотворени битови отпадъци; Изпълнение на целите за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци, заложен в националното законодателство по управление на отпадъците
	3.2.4. Прилагане на система за събиране на строителни отпадъци от домакинствата	Община Кубрат	2021-2027	Общински бюджет, Генератори на строителни отпадъци	Функционираща система за събиране на строителни отпадъци от домакинствата	Изпълнение на задълженията, регламентирани в националното законодателство по управление на отпадъците
	3.2.5. Въвеждане на система за разделно събиране на опасни битови отпадъци	Община Кубрат	2021-2027	Общински бюджет	Функционираща система за разделно събиране на опасни битови отпадъци	Изпълнение на задълженията, регламентирани в националното законодателство по управление на отпадъците

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
Мярка 3.3: Предотвратяване и намаляване количеството на образуваните отпадъци	3.3.1. Провеждане на информационни кампании за насърчаване на населението за използване на опаковки за многократна употреба	Община Кубрат, Организация по оползотворяване на опаковки	постоянен	Общински бюджет, ООП	Проведени информационни кампании	Предотвратяване образуването на отпадъци
	3.3.2. Въвеждане на икономически стимули (чрез размера на патентния данък) за данъчно задължени лица, чиято дейност пряко води до повторна употреба на дадени продукти (напр. ремонт на обувки, мебели, дрехи, домакински уреди и др.), чрез което се предотвратява и намалява количеството на образуваните отпадъци	Община Кубрат Общински съвет - Кубрат	2022-2027	-	Размер на патентния данък, стимулиращ извършването на услуги, водещи до предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци	Осигурени стимули за лицата, предоставящи услуги, водещи до предотвратяване образуването на отпадъци
	3.3.3. Въвеждане на електронни услуги за населението и фирмите	Община Кубрат	2021-2027	Общински бюджет	Въведени електронни услуги за населението и фирмите	Предотвратени отпадъци от хартия чрез предоставянето на електронни услуги

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
	3.3.4. Въвеждане на домашно компостиране - предоставяне на компостери на домакинствата; - предоставяне на информационни материали и ръководства за домашно компостиране на домакинствата	Община Кубрат	2022-2027	ОПОС 2021-2027, ПУДООС, Отчисления по чл.64 от ЗУО	Брой домакинства, прилагащи домашно компостиране	Предотвратени биоразградими отпадъци
Мярка 3.4: Предотвратяване и намаляване на риска от депонирани отпадъци и замърсявания с отпадъци	3.4.1. Изпълнение на План за мониторинг за закритото общинско депо за отпадъци	Община Кубрат	Съгласно периодичността, посочена в плана	Общински бюджет	Протоколи от анализи	Подобряване на параметрите на околната среда
	3.4.2. Почистване на локални замърсявания, нерегламентирани сметища и замърсени терени	Община Кубрат	2021-2027	Общински бюджет ПУДООС	Брой и площ на почистените терени	Опазване на здравето на населението в общината
	5.3 Предприемане на мерки за недопускане на повторно замърсяване	Община Кубрат	постоянен	Общински бюджет ПУДООС	Наличие на табели, наложени санкции	

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
Мярка 3.5: Включване на обществеността и осигуряване на обществена подкрепа в процеса на управление на отпадъците	3.5.1. Информирание на обществеността: - провеждане на информационни кампании за запознаване на населението с политиката за управление на отпадъците, провеждана от общинското ръководство; - издаване на информационни бюлетини и образователни листовки	Община Кубрат Организации по оползотворяване на отпадъци, с които са сключени договори за сътрудничество	постоянен	Общински бюджет Организации по оползотворяване на отпадъци	Проведени информационни кампании, Издадени бюлетини и листовки	Повишаване екологичната култура на населението на общината
	3.5.2. Проучване на общественото мнение	Община Кубрат	постоянен		Проведени анкети	Съобразяване дейностите по управление на отпадъците с общественото мнение
	3.5.3. Регламентиране на правата, задълженията и отговорностите на гражданите, като участници в процеса на управление на отпадъците	Община Кубрат, Общински съвет - Кубрат	Периодично актуализиране на общински наредби при необходимост		Актуализирани наредби	Участие на населението в управлението на отпадъците

Земи и почви

Специфична цел № 4: Предотвратяване деградацията на земите и загубата на почви на територията на община Кубрат

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
Мярка 4.1: Текущи анализи на състоянието на почвите на територията на общината	4.1.1. Определяне на местата за вземане на проби за анализ на почвите	Община Кубрат, РИОСВ Русе	2021-2027	Община Кубрат, Мониторингова програма на РИОСВ Русе	Определени места за пробовзмане	Наличие на информация за състоянието на почвите
	4.1.2. Анализ на проби от почви	РИОСВ Русе	2021-2027		Протоколи от анализ	
Мярка 4.2: Опазване на почвите от ерозия	4.2.1. Залесяване с подходяща растителност	Община Кубрат	Постоянен	Общински бюджет, Програма за развитие на селските райони 2021-2027г.	Процент на ветровата и водната ерозия	Опазване на почвите в общината
	4.2.2. Засилване контрола по палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици, сухи треви в мери и пасища, сервитути на реки и дерета, нерегламентирани сметища в близост до земеделски земи					
Мярка 4.3: Агроекологично ползване на пасища и мери от общинския поземлен фонд	4.3.1. Включване на клаузи в договорите с наемателите на пасища и мери от общинския поземлен фонд за поддържане на предоставените имоти в добро земеделско и екологично състояние, забрана за палене на сухи треви и растителност	Община Кубрат	постоянен	-	Наличие на клаузи в договорите	Опазване на почвите в общината
	4.3.2. Контрол по изпълнението на договорите	Община Кубрат	постоянен	Общински бюджет постъпления от наеми	Брой извършени проверки	

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
Мярка 4.4: Организиране на информационни кампании	4.4.1. Изготвяне на информационен бюлетин за въвеждане и прилагане на правилата за добри земеделски практики и разпространението му сред земеделските производители	Община Кубрат	Постоянен	Общински бюджет, НПО	Разпространени информационни материали, Проведени кампании, семинари	Убеденост на обществеността в прилагането на екологосъобразни практики в ежедневието
	4.4.2. Провеждане на семинари с лектори от Областна дирекция „Земеделие“ за биологичното производство и агроекологичните практики					
	4.4.3. Подготовка и провеждане на кампании за предимствата за здравето на хората и околната среда от прилагането на екологосъобразни практики в ежедневието, като предотвратяване и преустановяване паленето на стърнищата					

Биоразнообразие, защитени територии и защитени зони, лечебни растения, зелени системи

Специфична цел № 5: Опазване и поддържане на биологичното разнообразие в община Кубрат и развитие на зелените системи

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
Мярка 5.1: Опазване и устойчиво използване на горите	5.1.1. Провеждане на мероприятия за: - опазване на горите от пожари; - опазване на горите от замърсявания; - опазване на биоразнообразието; - предотвратяване на дългосрочната загуба на естествената растителност; - залесяване и др.	Община Кубрат, Регионална дирекция по горите, ДГС Сеслав	постоянен	Общински бюджет, Програма за развитие на селските райони 2021-2027г., ПУДООС	Състояние на горите и на горските площи, Процент на новозалесени площи в горския фонд	Запазване състоянието на горите и на горските площи
Мярка 5.2: Опазване и устойчиво използване на лечебните растения	5.2.1. Изпълнение на създадената организация за управление на лечебните растения на територията на общината в съответствие с изискванията на Закона за лечебните растения и предприемане на необходимите действия в съответствие със Закона за лечебните растения	Община Кубрат, Областна управа	постоянен	Общински бюджет	Брой издадени заповеди за опазване на лечебни растения, Брой издадени разрешителни за ползване на ЛР, Брой издадени удостоверения за култивирано отглеждане на ЛР	Запазени местообитания на лечебни растения

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
Мярка 5.3: Устойчиво управление на защитените територии и защитени зони по Натура 2000 в общината	5.3.1. Спазване на ограниченията и забраните за опазване на защитените територии по Закона за защитените територии и за опазване на местообитанията и птиците в защитените зони, част от Натура 2000, обявени по Закона за биологичното разнообразие, намиращи се на територията на общината	Община Кубрат, РИОСВ Русе	постоянен	Общински бюджет, Контролна дейност на РИОСВ Русе	Брой извършени проверки за опазване на биологичното разнообразие	Запазване на изчезващите птици и местообитания и застрашени видове
Мярка 5.4: Развитие на зелените системи с оглед подобряване качеството на живот и създаване на по-добри условия за отдих	5.4.1. Разработване и реализация на проекти за обновяване и рехабилитация на обществени зелени площи и изграждане на нови зелени площи, екопътеки за развитие на екологичен туризъм, детски площадки и спортни съоръжения	Община Кубрат	2021-2027	Общински бюджет, Програма за развитие на селските райони 2021-2027г., ПУДООС	Брой и площ на обновени, рехабилитирани и новоизградени зелени площи и съоръжения	Подобряване качеството на живот и създаване на по-добри условия за отдих По-добро качество на атмосферния въздух

Шумово натоварване на градската среда, физични фактори на околната среда

Специфична цел № 6: Намаляване на шума и влиянието на нейонизиращи лъчения

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
Мярка 6.1: Поддържане нивата на шум в регламентираните норми	6.1.1. Изграждане на обходни пътища и подобряване на пътната настилка в населените места	Община Кубрат	2021-2027	Програма за развитие на селските райони 2021-2027г., Общински бюджет	Изградени обходни пътища, Рехабилитира на пътна настилка	Ограничаване нивата на шум от преминаващи превозни средства
	6.1.2. Изграждане на зелени пояси около пътните артерии	Община Кубрат	2021-2027	Програма за развитие на селските райони 2020-2027г., Общински бюджет	Изградени зелени пояси	Намаляване на шума и подобряване на градската среда
	6.1.3. Регулиране движението на автомобилния транспорт в населените места	Община Кубрат	постоянен	-	Оптимизирано движение на автомобилния транспорт	Намаляване на шума и подобряване на градската среда
	6.1.4. Контрол за спазване на правилата и нормите за изпълнение на строежи по отношение на шума	Община Кубрат	постоянен	-	Брой извършени проверки, наложени санкции	Намаляване на шума и подобряване на градската среда

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
Мярка 6.2: Предпазване на населението от влиянието на нейонизиращи лъчения	6.2.1. Информирание на населението за здравните рискове от използването в бита на техника, излъчваща нейонизиращи лъчения - източници на електромагнитни полета: телевизия, мобилни телефони, компютри, микровълнови печки и др.	Община Кубрат, РЗИ	постоянен	Общински бюджет, НПО	Брой проведени кампании	Намаляване рисковете за населението от влиянието на нейонизиращи лъчения

Институционални мерки; информиране и приобщаване на обществеността

Специфична цел № 7: Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда, информиране и ангажиране на местното население

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
Мярка 7.1: Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в общинската администрация	7.1.1. Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в общинската администрация	Община Кубрат	2021-2027	НСОРБ, АСЕКОБ, МОСВ, Общински бюджет	Брой служители, преминали обучение	Повишаване на административния и професионален капацитет на общинската администрация
	7.1.2. Обучение на специалистите в общината за извършване на процедурите по екологична оценка	Община Кубрат	2021-2027	АСЕКОБ, МОСВ, Общински бюджет	Брой служители, преминали обучение, Участие в семинари	Правилно провеждане на процедурите
	7.1.3. Изграждане на общински капацитет за прилагане на екологичното законодателство, за разработване и управление на екологични инфраструктурни проекти и малки проекти	Община Кубрат	2021-2027	Оперативна програма „Околна среда“ 2021-2027г., АСЕКОБ, МОСВ, Общински бюджет	Брой служители, преминали обучение, Участие в семинари	Подобряване на прилагането на екологичното законодателство, Повишаване на възможностите за усвояване на средства от Европейски фондове
Мярка 7.2: Подобряване на информационната обезпеченост за управление на	7.2.1. Проучване и прилагане на добрите практики в областта на информационното осигуряване на управлението на територията и опазването на околната среда	Община Кубрат	2021-2027	Общински бюджет	Внедрени информационни продукти	Повишаване на ефективността на общинската администрация

Мярка	Дейност, задача	Отговорник	Начален и краен срок	Финансиране възможни източници	Индикатор	Ефект
околната среда в община Кубрат	7.2.2. Оптимизиране на раздела в сайта на общината, предоставящ актуална информация за компонентите и факторите на околната среда и дейностите на общината в областта на ОС	Община Кубрат	2021-2027	Общински бюджет	Наличие на информация	Повишаване информираността на обществеността
Мярка 7.3: Информирание на населението и привличане на обществеността в процеса на вземане на решения по отношение подобряване състоянието на околната среда в община Кубрат	7.3.1. Обществени обсъждания и дискусии по екологични проблеми	Община Кубрат, Местни инициативни групи, НПО	2021-2027	Общински бюджет, НПО	Брой проведени обсъждания и дискусии	Повишаване ангажираността на обществеността по проблемите на околната среда
	7.3.2. Провеждане на информационни кампании по теми, свързани с местни аспекти на околната среда в общината; издаване и разпространение на информационни материали	Община Кубрат, НПО, РИОСВ	2021-2027	Общински бюджет, НПО	Брой проведени кампании, разпространени информ. материали	Повишаване информираността на обществеността
	7.3.3. Участие в националните кампании, свързани с околната среда	Община Кубрат, НПО, Учебни заведения	2021-2027	Общински бюджет, ПУДООС, НПО	Национални кампании с участие на общината	Подобряване състоянието на околната среда

VI. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Процесът на организация на изпълнението, осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, в частност на настоящата Програма за опазване на околната среда, която дефинира тази политика за периода 2021-2027 г., се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него друго длъжностно лице. За установяване на степента на изпълнение на целите на ПООС се предвижда система за наблюдение и оценка.

Наблюдението и оценката следва да проследяват ежегодно до каква степен са изпълнени конкретните задачи (чрез индикатори за изпълнение) за постигане целите на ПООС и спазени ли са основни принципи, като прозрачност и публичност. В случаи, че не са изпълнени задачите за съответния период или не са съблюдавани принципите, се извършва анализ на причините за това и какви действия следва да бъдат предприети с оглед на тяхното реализиране.

Наблюдението и оценката следва да отчитат настъпващите промени в състоянието на околната среда, в резултат от предприетите действия. За тази цел е разработена система от индикатори, разгледани в плана за действие на общинската програма за опазване на околната среда.

По отношение на реализацията на заложените в Програмата цели, мерки и задачи, основната дейност за координация, изпълнение и отчет е задължение на еколога на общината.

Контролът по изпълнението на програмата се осъществява от Общински съвет – Кубрат. Ежегодно Кметът на Общината внася в Общински съвет отчет за изпълнението на Програмата, а при необходимост и предложения за нейното допълване и актуализиране.

За наблюдение и оценка на изпълнението на ПООС, координиращ орган е РИОСВ-Русе.

Програмата за опазване на околната среда на община Кубрат, има характер на отворена система, която периодично ще бъде актуализирана и допълвана.

Основните компоненти на Програмата за опазване на околната среда (визия, цели, мерки в плана за действие) имат за цел да дадат перспективи и насоки за развитие. Тези компоненти не ограничават възможността да бъдат разработвани, предлагани и реализирани и други практически мерки и дейности, стига да са финансово и организационно обезпечени. В този смисъл партньорството между

общинските власти, областната администрация, държавата, бизнес субектите, НПО и всички заинтересовани лица и институции ще осигури възможност за изпълнение на по-голям обем от планираните мерки и дейности.

ИЗТОЧНИЦИ:

- Общински план за развитие 2021-2027 г.
- Програма за управление на отпадъците на община Кубрат за периода 2016 - 2020 г.
- Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор в РБългария
- Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
- Стратегически план за биологичното разнообразие 2011-2020 г.
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г.
- Интернет страница на община Кубрат - <http://kubrat.bg/>
- Интернет страница на Министерство на околната среда и водите - <http://moew.government.bg/>
- Интернет страница на Изпълнителна агенция по околна среда и водите - <http://eea.government.bg/>
- Интернет страница на РИОСВ – Русе - <http://www.riosv-ruse.org/>
- Интернет страница на НАТУРА 2000 - <http://natura2000.moew.government.bg/>
- Интернет страница на НСИ - <http://www.nsi.bg/>
- Общинска програма по енергийна ефективност за 2020-2025 г.
- План за управление на речните басейни в Дунавски район 2010-2015 г.

Нормативни документи:

- Закон за опазване на околната среда
- Закон за водите
- Закон за чистотата на атмосферния въздух
- Закон за управление на отпадъците
- Закон за почвите
- Закон за защита от шума в околната среда
- Закон за биологичното разнообразие
- Закон за лечебните растения
- Закон за защитените територии